

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

PG
1418
.018.Z3
v.1

1 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 1

ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА
ДИМИТРИЈА
ОБРАДОВИЧА,
НАРЕЧЕНОГА У КАЛУЂЕРСТВУ
ДОСИТЕЈА,
ЊИМ ИСТИМ СПИСАТ И ИЗДАТ

I.

Gift of
The Thorne Foundation

**STANFORD
UNIVERSITY
LIBRARIES**

А. Корняковъ

Obrađović, D.

1 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 1

ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА

ДИМИТРИЈА
ОБРАДОВИЧА,

НАРЕЧЕНОГА У КАЛУЂЕРСТВУ

ДОСИТЕЈА,

ЊИМ ИСТИМ СНИСАТ И ИЗДАТ.

I.

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1892.

PG 1418

O1823

v.1

ПРЕДГОВОР

Управа „Српске Књижевне Задруге“ позвала ме је, да уредим за штампу ово издање „Живота и прикључе-нија“ Доситија Обрадовића. Држећи, да установи, која је с радошћу прихваћена по свим областима српским, треба сваки да послужи, колико може, ако и не може, колико треба, ја сам се одазвао тому позиву.

Обичај је, да се у предговору уредникову изнесе покрај осталог и живот онога писца, чији се спис прештампава. Али овде, где се сам писац бави о том, могло би уредничово мешање бити по готову и штетно. С тога ћу се ограничити, да само изложим историју овога списка од првога до овога издања.

При свем том не могу пропустити, да најпре не кажем неколико речи о времену рођења Обрадовићева. О том сам он нигде у својим списима изреком не говори.

Сви наши књижевници тврде необично сложно, да се Обрадовић родио 1739. године. А у истражи-вање месеца и дана није се до данас, колико ми је познато, ниједан ни упуштао.

Али та година долази у јаку опрезу са многим местима у самим Обрадовићевим списима. Нарочито јој се противи оно место у „предисловију“ овога дела (с. 4.), где Обрадовић вели: „Тридесет и осам моја прошлости година напомињу ми...“ А на крају истога

„предисловија“ према потпису стоји: „у Лајпцигу 1783. августа 15.“ Из тога дакле излази, да је Обрадовић у то време био у 39. години својега живота. То опет никако не може бити, ако се он родио 1739. године.

Само један међу нашим књижевницима*) опазио је ту несугласност. Али је он објашњава узимајући, да Обрадовић није ни писао овај спис или нешто од њега онде и онда, како каже. По том би Обрадовић морао написати речено „предисловије“ у Модри, где се 1777. и 1778. године бавио.

Али се таквому узимању противи покрај осталог и ово:

1) што се предговори по правилу, које до душе има изузетака, пишу по свршетку самога списка;

2) што Обрадовић код Модре, противно својему обичају код других места, ни једном речцом не спомиње овај најзнатнији посао свој;

3) што се у целом спису овом огледа не само на спољашњој него и на унутрашњој страни велика хитња пишчева;

4) што у „закљученију“ овога списка (с. 108.) Обрадовић вели, да је пре него би предао штампару, показивао својему пријатељу Зилотију одавде, „како би што сложио и на чисто преписао,“ и

5) што у самом „предисловију“ (с. 15.), где вели: „Огласно сам у писму к љубезнију мојему Хараламбију...“, спомиње своје писмо, писано 13. априла 1783.

Према свем овом дакле никако се не може веровати, да је Обрадовић писао своје „предисловије“ на некаквих пет или шест година пре, него што сам у њему велџ.

*) Види у расправи „Досијеј Обрадовић“ у „Одјеку“ за 1884. годину број 32.

А да би се погодио месец и дан Обрадовићева рођења, треба се сетити, како се у старије време поступао при наделању календарских имена. Тада је било правило, да се на крштењу даје име онога знатнијега богоугодника, који пада у календару онога или близу онога дана, кад се крштеник родно.

Види се, да су по поменутом празнику добили своја крштена имена многи савременици Обрадовићевих, као н. п. Рајић (р. 11. нов.), Зелић (р. 11. јуна), Вујић (р. 9. септ.) и т. д. А никаква разлога нема, да Обрадовић у том погледу иде у изузетак.

Надам се дакле, да нећу никако ни дајбуди много погрешити, ако овде утврдим, да се Обрадовић родно 26. октобра 1744. По овом датуму излази, да је Обрадовићу 15. августа 1783. било 38 година, 9 месеца и 29 дана. Тај се датум дакле подудара с оном местом из „предисловија“, које је у овом питању најпресудније. А да се он боље слаже и с осталим местима у Обрадовићевим списима, показашу другом приликом.

За краткога бављења својега 1765. године у селу Косову у Далмацији, камо се из села Голубића био свратио, Обрадовић је стајао у кући попа Аврама Симића. Овај Симић имао је међу својим књигама и „Веседе на дејавија апостолска“ од Јована Златоуста.

Златоуст је неомла омилио Обрадовићу још кад га је први пут у манастиру Хопону читао. Снажни израз овога превенога беседника највише је и побудио Обрадовића, да се ради науке у свет пусти. Тада је он умовоа: „Колики су други бешчислени то исто читали и наизуст знали, но о том тако и толико гово-

рити нису знали ни могли, разве само они, који су у Атини или у Александрији учили.*

Овде сад почне Обрадовић на ново читати ту књигу, исписујући из ње, што му се свидело.

Симћева кћи Јелена*) замоли Обрадовића, да јој одатле преведе што на српски. Тада јој преведе он све, што је за се био исписао. А да би јој олакшао разумевање, раздели тај превод тако, да се сваки раздео почињао другим словом по азбучном реду.

Тај први спис Обрадовићев стану и други од Јелене узимати и за се преписивати. Тако се он разгласи и разиножи у брзо по свој Далмацији под именом „Доситејеве бугвице“. Одушевљен толиком поштом, Обрадовић одлучи, да првом приликом штампа какву књигу говорним језиком српским.

Онда књижевност у Срба источно прве није била на говорном језику. Место тога језика ушао је преко учитеља и ученица, добављаних из Русије, руско-словенски језик у школе. Који су се тако школовали, нису хтели писати говорним језиком народним, јер су сматрали, да је он неподобан за књижевни језик. Али тим књижевницима одговара Обрадовић питањем: „Која је нама корист од једнога језика, којег у целом народу од десет хиљада једна један, како ваља, разуме, и који је туђ матери мојеј и сестрам?“

За навршење одлуке Обрадовићеве била је потребна штампарија, која би имала световна словенска слова. Да се на такву штампарију намерио Обрадовић

*) Ова Јелена, што је случајно постала толико заслужна по добар обрат наше књижевности, удала се, како вели Зелић у својем „Житију“ (с. 76.), за Богђа Стратимировића, властелина манастишкога.

пре одласка у Немачку, прва штампана књига његова била би јамачно поменуте „Буквице“. То се види и из тога, што је он допуњавао те „Буквице“ више пута, а особито 1770. године у селу Плавну у Далмацији, где је по повратку из Смирне учитељевао.

Али кад се Обрадовићево неуморно путовање окренуло северозападу, променише се и његови погледи на каквоћу књижевних послова. Немачка филозофска књижевност истискивала је мало по мало грчку. Већ из Беча вели Обрадовић: „Од тога времена чтећније књига стадо ми је бивати и много пријатније и полезније, будући у состојанју, о предмети чтећнија мојега судити, нити свашто тако, како је написано, примати.“

Од тада вије више Обрадовић на своје „Буквице“ ни мислио.

Кад је пак чуо у Халл, где је на свеучилишту учио, да у Лајпцигу има штампарија, која штампа и световним словеским словима, пређе 1783. године тамо. Ту науми, да штампа књигу, која ће се звати „Совети здравога разума“.

У то време био је у немачкој филозофији у највећем јеку тако звани популарни правац. Следбеници тога правца трудили су се, да, требећи друштво од предрасуда и дрзну од изопачења, послуже општем добру. Те философе „просветнике“ узимали су у своје окриље философи „на престолу“: Фридрих II., Катарина II. и Јосиф II.

Али ти популарни философи нису у извођењу своје замисли поступали једнако. Једни су се држали некога већ признатог филозофскога система, понајвише Волфова или Локова. А други су обичао под именом „философија здравога разума“ одбирали из раз-

них ауктора, што је по њихову мишљењу било најодличније.

Од таквих популарних философа Обрадовићу су, како се види из списка његових, били познати: Еберхарт, Сулцер и Цоликофер. А могли су му бити познати још и: Базедов, Гарве, Платнер, Тетелс и Федер. Већ само име другог списка Обрадовићева показује, да је ова врста немачких књижевника утицала на Обрадовића. А може бити, да би се код којег од њих могла наћи која паралела и оним философским појевима, које је Обрадовић уплео и у „Живот и прикљученија“.

Али ни том другом спису Обрадовићеву не беше суђено, да буде прва штампана књига. Штампарија Брајтхофова у Лајпцигу устручавала се, на веру штампати књигу на српском језику, бојећи се, да се књига на том језику неће моћи распродати. А Обрадовић, сумњајући такође у прођу чисто научне књиге, пије се смео изложити незгоди, да, плаћајући унапред за штампу, остане у туђем свету без новаца. На послетку смисли, да и не даје у штампу тај спис, докле не нађе за њ мецену. Тoga ради је писао својему пријатељу Харалампију у Трст: „Уздам се, да ће се наћи који својему роду добра жалаељ, Сарајлија и Требињанин, Новосађанин и Осечанин, да пошље овде типографу по неколико дуката, за дати му дрзновеније и показати му, да се находе људи, који желе, што добро српски на штампани видети.“

Да не би, очекујући помоћ за „Совете“, залуду седео, Обрадовић поче исте године на брзу руку писати и о својем трошку штампати први део трећег списка својега, на име „Живот и прикљученија“.

Чини се, да је тада у Немачкој било у моди писање аутобиографија. Међу већ поменутих популарним философима Сулцер и Федер писали су аутобиографије. И сам оснивалац прве немачке философске школе Волф није пропустио писати аутобиографију.

Али се највише читала у великој публици немачкој аутобиографија, коју написа чувени самоук Штилинг. Живот овога Штилинга подудара се поприлично са животом нашега Обрадовића. Мислим, да је успех особито овога писца охрабрио Обрадовића, да се и без туђе помоћи лати издавања својега „Живота“.

У првом делу овога списа описује Обрадовић догађаје своје до одласка из манастира Хопова. Тај део има 63 листа (без натписнога) у малој осмини. Уз њега се наводи као додатак и већ поменуто писмо Харалампију. Али је оно из овога издања изостављено, јер нема везе с овим списом.

Други део овога списа није Обрадовић издао засебно, него тек 1788. године у продужењу четвртога списа својега, названог „Езопове и прочих разних баснотворцев басне“. У њему описује Обрадовић своје догађаје до другог одласка у Русију. „Басне“ имају 226 листова (с натписним) такође у малој осмини. До 156. листа досежу „Басне“, а одатле почиње други део „Живота“.

Сви прештамповачи Обрадовићевих списа одвајали су овај други део „Живота“ од „Басана“. За тим су га штампали: једни у засебном свеску као други део, а под нарочито начињеним именом „Писма“; а други заједно с првим делом под именом, које је у Обрадовића наведено само првому делу.

У овом се издању сваки део штампа у засебном свеску, али и други под именом првога дела.

Обрадовић је, како се види из „обнањенија“ негова (с. 16.), штампао овај спис свој само у 300 комада. А из савременичких причања дознаје се, да су противници Обрадовићени живо уништавали нарочито ову књигу. С тога не може бити чудно, што је она у брзо постала велика реткост и за ондашњи мали број читалачке публике. Ако је веровати поменутому причању, било је случаја, да су поштоваоци Обрадовићевих умотвора давали за ову књигу онолико злата, колико је тежила.

Први је предузео прештампавање Обрадовићевих списа Глигорије Возаровић. Тако изиде под његовим уредништвом друго издање ове књиге у Београду 1833. године, у два свеска.

Али се већ то издање нешто нехотично нешто намерно доста удаљило од својега оригинала.

У крупнија одступања тога издања иду ова:

1) На многим је местима испуштена по једна или више речи. Тако је н. п. у овим реченицама изостављена реч, која је овде друкчијим словима означена: и да размислим (с. 4.), што је млад умро (с. 17.), нити ми се милао (с. 39.), за направити аљине (с. 59.), Нађемо једног старог свештеника (с. 76.), како си ти љут и напрасан (с. 84.), Што паметни људи фале (с. 105.), у овим просвештеним земљама ја се тога не имам бојати (с. 120.) и т. д. Тако су изостављене и све ове речи: први и (с. 57.), и заклињући се (с. 119.), ни у једној (с. 51.), истинога богочестија и богољубија (с. 49.), да ваља да се бојиш твоји Србаља, ја сам на шале то рекао (с. 111.).

2) По негде је опет приметнута по која реч. Тако је додано н. п. у овим реченицама, што је овде такође друшћивим словима означено: од колики бедствованија и напастеј ме избавила (с. 1.), Види се дакле (с. 41.), да ће и се кадгод курталисити (с. 63.), ми најмањег расуђденија логике не имајући (с. 100.), За свима изишао сам најпосле и ја (с. 66.) и т. д.

3) Многе су речи или облици замењени другим. Тако н. п. од двеју речи, које су овде наведене, стоји прва место друге: највише — највеће (с. 8. в. 9. г.), властители — владетели (с. 18. в. 4. д.), славни — слатки (с. 35. в. 10. д.), сасвим — нај (с. 50. в. 9. г.), тог — таког (с. 66. в. 3. д.), Ево — Е (с. 85. в. 14. д.), читати — чинити (с. 91. в. 16. д.), наравно — природно (с. 102. в. 6. д.), какав — никакав (с. 112. в. 2. г.) и т. д. Тако је и н. п. с овим облицима: зредаје — зреде (с. 1. в. 4. г.), срдечно — срдечно (с. 13. в. 9. г.), по чапу — по чапи (с. 27. в. 3. д.), измишљенија — измишљенија (с. 30. в. 15. д.), разговарати — разговорити (с. 36. в. 10. д.), проклињао — проклео (с. 38. в. 5. г.), човечија — човекова (с. 62. в. 5. д.), исповедим — исповедам (с. 69. в. 7. д.), послови — послѣ (с. 74. в. 9. д.), гадне — згадне (с. 87. в. 2. г.), нечим — с нечим (с. 88. в. 5. г.), као — како (с. 104. в. 13. д.), претпочитујући — претпочитавајући (с. 109. в. 1. г.), парчета — парчеца (с. 119. в. 16. г.) и т. д.

Овако крупнијих одступања од оригинала има у оном издању најмање још два пута оводино, колико сам примера ради набројао.*) А ситнијих, особито у до-

*) Примери су навођени само из првога дела, али их има доста и у другом.

теривању на ондашњи књижевни језик, које се често наметнуло у зварење, има врло много.

Међу Возаровићевим издањем и овим садашњим била су још три издања овога списка Обрадовићева. Једно је издање Данила Медаковића у Земуну 1850. године, у два свеска као и Возаровићево.*) Друго је Аксентија Мијатовића у Београду 1870. године, у једном свеску. А треће је Браће Јовановића у Панчеву 1881. године, такође у једном свеску.

Сва три поменута издања уређена су, како сам се уверио, по Возаровићеву, а не по оригиналном издању. Тако су она примила у се све погрешке Возаровићева издања, умноживши их и својим. По том је Возаровићево издање и покрај свих недостатака својих могло заузимати прво место међу поменутим издањима.

Сад би било на реду, да изложим начин, на који је ово издање уређено. Али при том је потребно, да се примери, који објашњавају поједине поступке, наводе не само из првога, него и из другога дела овога списка. Иначе морало би се у највише случајева говорити два пута о истој ствари.

С тога сам судио, да ће бити подесније, ако се о том каже, што је потребно, по свршетку целог списка. Тада ће се по могућству протумачити оне речи из овога списка, које нису по свим областима српским познате. Овде пак могу толико напоменути, да сам се трудио, изнети што верније оригинал, али не према том, како је што у њему написано, већ како је изговарано.

*) Чuo сам, да има и издање Игњата Фука у Новом Саду 1860., али ми није дошао до руку.

Држим, да ћу најбоље завршити ово неколико речи о Обрадовићу, ако прикажем из оба дела овога списа по један одељак потпуно онако, како је у оригиналу штампан. У првом одељку брани Обрадовић од могућнога приговора унутрашњу, а у другом спољашњу страну својега еписа.

...Аколисе ко нађе, ко буде мое простосрдачно намѣреніе и безпристрастно писанѣ на зло толмачити, примајући за обиду, и обличеніе обичаја у којима е онъ воспитанъ, и које нѣму добри чине, знамъ даћеме осудити и о мени зло говорити; ясамъ и то предвидіо и нисамсе томе певадао, ко може свимъ и толико различнимъ людма угодити? яћусе само старати ница противъ моеј совѣсти, и противъ правиламъ здравога разума неписати. Које задовольава само као овца ниѣ зе другимъ овцама, правда да нѣму ніе потреба ни мислити ни разсуждавати. Укоренѣніе стари обичаја подобное кореню велики дрва, за колико година сусе углубљавала дадеко у земљу толико потребую дасе осуше, ваљасе мало и усудити, и почети мислити, какоће люди на сто годниа после насъ мислити, ако нисмо ради остати всегда у пръвомъ простоти и дѣтнству. Да ни сусе европейци усудили, мисли свое поправляти и умъ наукомъ просвѣщавати, осталиби до данасъ упрвомъ глупости и варварству и библии подобни бѣднми народомъ Африканскимъ... (Живот с. 12.)

...Акоми ко за маану припише шо ореографію нисамъ пазіо, нека изводи разсудити, да ми, до садъ на нашемъ діалекту съ нашимъ словами граматике нисмо имали, Я у моемъ списанію самосамъ на нашъ

чистъ изговоръ сматрао. Ђ. велики и мали, то е мени све едно било, добро знајући да Србаи сви поже годъ путъ неизговараю пућъ. А изреченія, којеби звачало на и. у насъ нейма. Но посе овога тиче, ако се съ временомъ правила за ово даду и установе [које не сумњамъ] ондаћесе моћи исправније писати; а менеће добри и разумни люди извиняти, знајући да никакovo майсторско дѣло у својъ почетку не може савршено и са свимъ исправно бити: за ове после оћесе стотине година и више родова люди, кои, еданъ за другимъ долазе: не ваља ни они да дођу овде само да жваћу... (Васне, с. 423.)

И ако ова два одељка не спадају међу теже у овом спису, ипак довољно показују, колико је мучно навршити жељу, да ово издање што боље одговори својему оригиналу.

26. октобра 1892.

у Београду.

Ж. Поповић.

Г Д Е Ј Е Ш Т О.

	СТРАНА
Предисловије	3
Живот и прикљученија	17
Почетак гротеске књиге	34
Како сам постао капамаија и трговац	39
Почетак мојега путовања	73
Ево ме међу калуђери: шта сам тражио, то сам и нашао	82
Закљученије прве части	108

.....

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

Ж И В О Т

Д. ОБРАДОВИЋА.

I.

ПРЕДИСЛОВИЈЕ.

Слатка је ствар и пуна безлобне забаве и утешенија, спомињати се своји прошаста времена од самога незлобивога детињства и веселе младости до мужеског возраста и зреле старости. Проливају очи моје слаткосрдечне сузе припознанства и благодарности, кад год размишљавам велику милост небесног промисла. У коликим невољама ми је помогла, од колики бедствованија и напастеј избавила и колико крат моје савете и намеренија, која би ми за моје неразумије и нерасудије штетна и пагубна била, на добро обратила и како чадолубива мати, за руку водећи, к добром концу довела! Љубов друштва и пријатељства — слатка ствар, слатко име, слатко спомињање! Чини ми се, да сладост рајска довољна би ми била, таква и толика будући, колика је мојему срцу утеха и радост, кад год помињем срдечну љубов и пријатељство моји љубезника и љубезница, благодетеља и благодетељница. Моје исте слабости и погрешке, премда и се стидим, и од који ни до данас нисам се избавио, полазују ме, кад и помињем, помажући ми, да се исправљам, колико је могуће; да ниско и смирено о себи мислим, и да друге мени подобо-слабе људе трпим и сносим.

Време младости, у ком крв наша ври, и мисли непрестано лете, не допушта нам доста постојањства, да се сами са собом забављамо, и да од себе далеко не одлазимо. Златни совет „Познај себе!“ врло се касно прима. Тридесет и осам моји прошаста година напомињу ме, да је подне мојега живота преминуло, и да се к вечеру приближавам. Сад познајем, да човек у младости, не обзирајући се нимало на своје недостатке и несовршенства, жели само и говори: камо срећа, да су наши стари паметнији били! У тридесет година возраста почиње сумњати, да није ни сам доста паметан био. Око четрдесет година не двоји више; види, да није најпаметнији био, обаче намерава и нада се, да ће се исправити, док и старост дође. Што ћемо сад? Ништа, на пут, на пут! Једно нам остаје желити сиреч, да наша деца и унуци бољи и паметнији буду.

Моја крв, која, благодареније Богу, почиње утољавати се и умиравати, не вара ме више с сујетнима надеждама, нити ме чини зидати по воздуху градове; оставља ми моје златно време, што ми јоште остаје, у моју власт и предаје мене мени самому. Почињем мало по мало одисати, избављајући се младости како многоволнујемога и свирепог мора. Сад ми долази на памет божествени совет премудрога Питагора: да се к себи вратим, да у себе дођем, и да размислим, откуд сам на ови свет дошао, што сам у њему чинио, и куд мислим поћи. Ово ми је сад моје најмилије упражњење и најдражи посао, или разговоре учени

људи слушам, или премудро написане књиге читам, или уједињен у ком безмолвном месту ходам; о том мислим, о том се упражњавам и то уздишући себе питам: откуд сам на ови свет дошао, шта сам у њему чинио, и куд ћу из њега поћи?

Ово дакле размишљавајући, рад би, да нисам сасвим на свету неполезан био. Рад би, штогод после мене оставити, с чим ће се когод од мога рода ползовати. Рад би, са свим срцем науку и просвештеније разума, које сам од младости моје желио и тражио, српској јуности препоручити, и тако српске књери прсима, које су ме одојиле, ако не, колико би рад, барем, колико могу, благодаран јавити се. Зато намеравам, различне случаје, који су ми се у време двадесет и пет година мојега странствовања догодили, написане оставити. Уздам се, описујући разне обичаје народа и људи, с којима сам живио, да ћу моје читатеље ползовати. Добре обичаје похваљујући, радићу и сваком препоручити; а зле похућавајући, у омразу довести.

Воспитаније младости — ствар најнижнија и најполезнија човеку на свету, будући да од ње зависи сва наша доброта илити злоћа, следоватељно и сва срећа илити несрећа колико телесна толико и душевна; за које родитељи (о родитељи, слатко и свето име!) највише ваља да се старају, да добро воспитаније чадом својим даду: да и не размажују, да и не кваре, да и од зли људи од колевке и од мајчине сисе одучавају. Дете размажено ласно

бива ђудовито, из шта се рађа : самовољство, тврдоглавство, упорност, непокорност, сујетно високоумије и луда гордост и проче злобе, које узрокују сву несрећу човекову чрез све време живота његова ; од који зли обикновења ваља да и чувају од детињства. Њиова млада телеса у здрављу да садржавају ; на здравој младости основата је здрава старост ; да им не дају којекаква јела слатка и мајсторски приправљена, конфете и воћа недозрела. Њиово младо срце к човекољубију и к добрим наравом мало по мало да окрећу ; њиов ум и разум, како почну мислити и расуждавати, да проценитвају, од сујeverија и којекакви луди плашења чувајући и ; о, колико слабости и болести ума плашња деце узрокује ! А сврх свега, њиово младо срце љубовију правде, истине, поштеноста мислења и мудровања како слатким материјним млеком да напојавају ; злонаравне, строитиве и злоговорљиве слуге и слушкиње и снако зло друштво од њи да удаљавају. Но о овој материји говориће се на другом месту више ; овде толико јављам, да у овом мојем списанију благим и милим родитељем у воспитанију њиове деце желићу помоћи.

Ова материја будући најпотребнија и најполезнија чловеческом роду, она ће бити и најособитије намереније овога мојега писања. Познао сам искуством, находећи се од младости моје у разним опстојатељствам, шта је полезно, шта ли је вредно било мојеј младости. С различни народи живећи, видео сам, како своју децу воспитавају, и какова следо-

вања различна воспитанија имаду; притом и књиге учени људи, који су о овој материји писали, читао сам. Гди сам год живио, имао сам под мојим управљењем различну богати и, сиромаша родитеља децу, грађанску и сељанску; у Далмацији, у Черној Гори, у Бечу и у Молдавији познао сам дечина својства, нарави и свакојаке људи. Зато при свакој прилици нећу изоставити, дајући пристојна правила, како с децом ваља управљати, да буду с временом добронаравни и поштени људи, родитељем покорни и послушни, људма, с којима живу, мили и драги, отечеству и сами себи полезни и благопотребни.

У свем овом списанију при сваком опстојатељству прилагаћу и додавати наравоучитељна назнаменованија и полезне ко управљењу житија савете и настављењенија, које сам од учени људи научио и из полезни књига почерпао; нити ћу бити ја, но полза ближњег мога прво и начално намереније ове књиге. А, што будем и о себи говорити, не бојм се, да ми се неће веровати, јер ћу имати премного узрока, самога себе осуђавати и похуђавати, а весма мало или нимало хвалити. При свакој врсти и речи овога списанија сматраћу себе како пред всевидећим Божијим оком; саму ћу истину љубити, о њој ћу се старати, њу ћу с топлим и чистим срцем желити и тражити. Знајући несумњено, да сва наша говорења и дела, а навластито она, која се на штампу издају и последњим родовом предају, вечна следовања имаду, нећу нимало себе за-

боравити; чуваћу се свакога пристрастија и лицемерија, а особито самољубија. Правду и истину, радићu, всегда пред очима имати.

Наука и познање људи није нити малена нити мало потребна ствар човеку на свету; о овом послу може се рећи како год и о воспитанију, сиреч, да о њему зависи све наше благополучије у целом теченију живота. С ким човек највише живи, и с ким има највеће посла овде на земљи, него с подобнима себи људма? А како ћемо један с другим пребивати, ако један другога не познамо? Лашње је живити с једним народом, којег а језик не знамо, према и то није малена мука, него проводити своје живљење с људма, који својства, нараве и ћуди не познајемо. И заиста из тога се по вишој части рађају: неслога, немир, мржење, вражба и свађа, понеже не познајемо, како ваља, ни сами себе ни друге. Познати себе, познати људе. њихове нарави и најпотајенија склоњенија и пристрастија њиховог срца, из који произичу и происходе сва њихова намеренија, движенија и дела, о том су се трудили највећи људи, и до данас о том се упражњавају и старају велики философи. Будући дакле, да ме је промисао неба определио, да проведем живот мој с разни народи, с људма и с женама, с богати и сиромаси, с учени и прости, с црковни и мирски, с којима писам трговао, куповао ни продавао, сва је моја старост била познати: какви су људи, и из који узрока бивају таки или другојачи; какви би ваљало да буду, и чрез која средства могли би таки

постати. Притом будући да, какви смо год, морамо један с другим живот проводити, како ваља дакле да поступамо и да се опходимо, да нисмо један другом теготни, досадни и вредовити? Како можемо друг другу угодити, тихо, мирно и љубезно између себе живовати, и дне житија нашега, колико је могуће, облекчати и усадити, поташтићу се изјаснити.

Што се каса познанства себе, правда, да је врло мучна ствар, будући да колико невежество толико и много више самољубије затварају нам очи и не даду нам, гледати себе с ружне стране. Но, ако је што добра у нами, то нам је мило гледати, то добро видимо и томе се чудимо; а, што нам није мило видити, то за леђа мећемо и добро сакривамо. Но и у овом моје слабости, моје погрешке и буда-лаштине дале су ми на конач познати, да сам слаб и неразуман. А сврх свега света наука, Божији дар, небесни свет, наука и књиге премудри и просвештени људи, учени људи, истини благодетеља човеческога рода, дале су ми способ, проћи и достигнути до најпотајенији заплетака срца мојега; просветиле су ме и дале су ми више познанства, него што би могао придобити искуством хиљадугодишњега живљења на земљи. Ову ћу дакле колико мучнију толико потребнију материју као на нишану имати у свем мојем писању.

После ползе и забаве, коју желим комгод од мојега рода узроковати, неисказано утешеније и неизречену радост чувствоваћу, имајући прилику, за спомињати и познанству по-

следњи родова предати имена моји пријатеља, љубезника и благодетеља. Не могући иначе возответствовати њиховој слаткој љубави, облекчаћу прси моје, јавивши свету моје припознанство и благодарност к њима; спомињаћу се њи и љубићу и, док год живи душа моја, сиреч до века, и нећу престати желити, да милостиви Бог учини вечно награжденије њиховој доброти. Препоручићу спомињању и благодарности наши унука имена добри и милостиви благодетеља, који изволе помоћи, да издам на штампу како ову књигу тако и што друго, које намеравам из полезни књига преводити. Да сам кадар сав трошак сам учинити, чини ми се, да нико не би био веселији и срећнији од мене.

Даћу повод и пример вожљубљеној јуности српској, коју промисах неба сподоби светом ученија осијати и просветити, да на свој језик преводе, састављају и на штампу што издају. Да се постарају за матере своје и сестре, за супруге и кћери, преводећи им избране књиге учени народа, дајући им на ови начин благопотребну забаву, украшавајући њихове нарави, просвештавајући њихов ум и облагорађивајући њихово срце истиним благородством добродетељи и просвештенија разума. Нека се поташте и поите, довести у свој род златно и благополучно време, кад ће српске кћери и супруге читати: Памелу, Телемаха, повести Мармонтелове и проче овима подобне књиге на свом простом дијалекту. И како прве воспитатељнице и настави-

тељнице чада своји, просвештене будући, саме ће полагати прво основаније њиовог доброг воспитанија, напајавајући и разумом и добротољивију заједно с млеком прсију своји.

Ја, колико сам могао познати људе, по вишој части познао сам и добре; и, ако гди погрешавају, или чинећи оно, што не би ваљало, или изостављајући оно, што би ваљало, у том погрешавају или из природне человеческому јестеству слабости или из незнања и перасудија, мислећи и судећи сврх ствари неправдо. Врло је мало таки људи, који само из злоће срца и с намеренијем чине зло, само зашто им је зло мило. Са свим тим, моје намереније будући исправљеније нарава и обичаја, добре хвалећи, а зле похуждавајући, уздам се, да ми се неће за зло примити обличеније злоупотребљенија человечески. Нико не може се исправити не знајући, у чему и како погрешава; а ко се може похвалити, да је без слабости и погрешке? Дакле ми не можемо ни један дан у миру, покоју и љубави један с другим живити, не презирући, не трпјећи и не праштајући један другог погрешке; обаче, ако би се свако са своје стране старао, за познати своје недостатке и за исправљати се, много би мање погрешавали, и следоватељно много би мирнији и веселији наш општедружески живот био. Зато молим, нека ми се не прими за осужденије народа, чина и лица осужденије зли обичаја и злоупотребљенија.

Мени су људи свакога народа и чина много добра учинили, а зла нимало или врло

мало; ја нејмам никаква узрока, с моје стране на њи тужити се; ако ли гди будем то чинити, заисто нећу ради мене, но ползе ради моји читатеља, да ако ко што таково при себи позна, да се исправи. Мени је жао, да људи, који не мисле, не суде и не поступају, следејући правилу здравога разума, себи уде и вреде. О, колико би сви људи на земљи с стране Божије благополучни могли бити, кад не би сами своје злополучије узроковали, мислећи и живеоћи накриво! Бог би морао зао бити, кад би род човечески на њово зло и несрећу саздао; а то ко може, здрав мозак имајући, и помислити? Откуд дакле несрећа? Ваља да је са стране човекове. А човек бива ли својевољно и добровољно несрећан? Никако! Јавно је дакле, да из незнанства и неразумија происходи по вишој части наше злополучије.

Губимо се по странпутицама, а чини нам се, да смо на правом великом путу; ко нам сме рећи, да нисмо, готови смо на ма на кавгу. Свак се себи чини на правом путу, а другогa суди за изгубљена. Ко год не види, не може управ ходити; а ко год не уме мислити и судити, не може ни своја дела како ваља управити. Може један исти човек у једном послу право мислити, а у другом врло криво. На прилику, Турчин вели, да од Бога не ваља човек да бежи, јер не може утећи ни сакрити се. Имаш право, Турчине! А има ли Турчин право, кад вели, да ни од куге не ваља бежати? Јок ваља, у том има врло криво. Од

Бога не могући утећи, не ваља ни да бежимо; а од пожара, велике воде, куге и други многи зала могући се сачувати и не хотећи, врло лудо послужемо. Из свега овога следује, да можемо људе миловати и љубити, похуждавајући и осуђавајући њихове кривопутице, зашто иначе није могуће исправити се.

Ако ли се ко нађе, ко буде моје просто-срдечно намереније и беспристрасно писање на зло толмачити, примајући за обиду и обличеније обичаја, у којима је он воспитан, и који се њему добри чине, знам, да ће ме осудити и о мени зло говорити. Ја сам и то предвидио, и нисам се томе не надао; ко може свим и толико различним људма угодити? Ја ћу се само старати, ништа против мојеј совести и против правилама здравога разума не писати. Ко се задовољава само, као овца ићи за другим овцама, правда, да њему није потреба ни мислити ни расуждавати. Укорењеније стари обичаја подобно је корењу велики дрва; за колико година су се углубљавала далеко у земљу, толико потребују, да се осуше. Ваља се мало и усудити и почети мислити, како ће људи на сто година после нас мислити, ако нисмо ради, остати всегда у првој простоти и детињству. Да нису се Европејци усудили, мисли своје поправљати и ум науком просвештавати, остали би до данас у првој глупости и варварству, и били би подобни бедним народом африканским.

Приклад други народа даје ми дрзнове-није; наћи ће се довољно остроумни и пра-

восудни лица између браће моје, који ће познати, чији сам ја интерес и ползу пишући желио и искао. Ако ли што гди буде погрешено, учени ће људи после мене исправити и мени ће човекољубно као човеку простити. Мени је довољно утешенија, дајући приклад ученим мојега народа, да српски почињу на штампу што добро издавати. Штета, да толики многочислени народ остаје без књига на свом језику у време, у које наука близу нас сија како небесно сунце. Ако ништа, познаће браћа моја усердије моје к њима после моје смрти, и то је таман време, за које се ваља старати и писати. Време је живота нашега један минут, једно тренуће ока и једно ништа, а по смрти чека нас вечност. Само последњи родови суде право и без пристрастија о прошастима. Утешен ћу поћи с овога света знајући, да сам браћи мојој добра желио, да сам се силио, учинити толико ползе, колико сам могао, и да нисам залуду живио.

Из тога, што сам додје говорио, може се познати од части и накратко, шта ће ова моја књига у себи садржавати; није више потреба, о том говорити. Толико могу јоште придати, да, ако ко буде само забаву искати у ове књижице читању, неће без ње бити; шта је забавније него знати, како живу људи по различни мести света, и какви су њихови обичаји? Двадесетипедгодишње моје пребивање и путовање у Далмацији и Црној Гори, у Албанији, у Гренији, у различни острови Средиземнога Мора, у Смирни, у Италији, у

Молдавији и сад у Германији даће довољно материје забаве и разговора.

Огласио сам у писму к љубезнику мојему Харалампију, да намеравам издати «Совете здраваго разума», која ће књига садржавати најизбраније мисли и саветовања учени људи, с разни језика преведене; о ком послу почињем с помоћу Бога трудити се овде у Лајпсику. А међутим издаваћу ове моје случаје чекајући, оће ли се који добар Србин наћи, да помогне с трошком. Уздам се у промисал неба, да ће помоћи мојему братољубному намеренију, будући да, колико ми дајује живота у напредак, у овом делу и упражњенију намеравам провести.

Теби дакле, о љубезнејши и слачајши славеносрпски народе, посвећтавам колико ову толико и оне, које ће следовати, плоде и жртве мојега пера. Вама, пожелани жители Србије, Востне, Херцеговине, Чрне Горе, Далмације, Хорватске, Срема, Баната и Вачке, вама и вашим последњим унуком с горећим и пуним љубави срцем ови мој мали но усердни труд предајем; примите, ако ништа, за забаву. Ако гди буде што погрешено, молим и просим вашу доброту и човекољубије, да опростите слабости мојеј; сам је Бог без погрешке и без недостатка. Препоручујем себе вашој милостивој и срдечној љубави. Ја не знам, оћу ли гди с вама јоште живити и слатког вашег пријатељства наслаждавати се. Толико просим, кад ме не буде на свету, да ми желите од благога Бога милост, коју и ја вама заједно

с светом разума и науке и вашим синовом
и кћерма од рода в род, док год Бог свет
држи, всесрдечно желећи, пребивам до послед-
њег мојег издиханија душом и телом сав ваш
у Лајпсику,
1783., Августа, 15.

Доситеј Обрадович.

Обзнањеније.

Намеравам, издати на тин триста ови књига; свака
ће состојати се из двадесет илити око двадесет и пет та-
бака у великим октаву. Погрешке штампе ваља простити,
јер ови, који штампају, не владу српски, и колико год
исправљам, мора нешто остати.

ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА
ДИМИТРИЈА ОБРАДОВИЧА,
НАРЕЧЕНОГА У КАЛУЂЕРСТВУ
ДОСИТЕЈА,
ЊИМ ИСТИМ СПИСАТ И ИЗДАТ.

Место рожденија мојега било је варош Чаково у Ванату Тамишварском. Отац мој звао се Бурађ Обрадовић, родом Србин, по занату ћурчија и трговац; мати моја, Круна именом, била је родом из села Семартона недалеко од Чакова, кћи Ранка Паункића. Толико сам мален остао по оцу сирота, да једва га памтим; но растећи кога сам год чуо, о њему говорити, није га нико без уздисања спомињао, колико Србљи толико и Власи, добрим братом Буком називљући га, жалећи, што је млад умро, и жалећи, да његова деца њему подобна буду. Колико сам млад био, но памтим како год данас, какву је силу на мени имало таково мојега родитеља свију људи спомињање. Ја сам га потом всегда у уму мојем представљао не само како оца мога но савише као једног човека правдољубива, поштена и прељубезна, кога

споминьу, љубе и жале сви, који су га год по-
азивали. И то добро памтим, да моје младо де-
тњеско срце крепко би желело, да и сам њему
подобан будем, и тако љубов и миловање други
људи да заслужим.

Следовање ове историје показаше, да сам
ја по вишој части савршен узрок имао, с људма,
с којима сам живио, задовољан бити; но то
приписујем њиховој доброти. Толико могу уве-
рити, да, ако је што добра и с моје стране
било, заиста узроковато је било чрез всег-
дашње спомињање мојега доброга оца, ко-
јему и данашњи дан желим уподобити се и
тако љубезног спомињања браће моје и рода
сподобити се. Зато, како сам обештао, на
ма при овој прилици нећу изоставити, роди-
тељем напоменути, да се старају, сами са
својим повотком деци својој у време младости
њихове добар пример дати. Што дете чује, то
учи и прима, како год и своји родитеља језик;
што види, да се пред њим сваки дан чини, томе
мора навикнути; тако присвојава обичаје, тако
нараве, тако све мисли и мудрованија они,
с којима расти. С чим се нови суд најпре на-
пуни, тим се и напоји; од свију, с којима
се опходи, младост прима, ма навластито од
родитеља, које пре него Бога познаје. Родн-
тељи су чадом својим најљубезнији пријатељи,
најсрдечнији доброжелатељи, највећи благо-
детељи и владетељи; они су им и први упра-
витељи, водитељи и учитељи.

Мати моја, оставши удова с четворо ма-
лене деце, не могући сама теготу куће но-

сити, а притом и млада будући, две године по смрти оца мога пошла је за другог мужа; но у овом фтором браку весма је сирота несрећна била. Спomiњем се, да би је често находио горко плачући, и, кад би је питао, зашто плаче, „За оцем твојим,” одговорила би ми. И тако годину и по плачевно прежививши у фтором браку и родивши последњи плод утробе своје, по мало дана преставила се заједно с породом својим у дому родитељском у Семартону; било ми је тада девет или десет година.

По смрти матере моје два брата моја, старији Илија и млађи Лука, и ја вратили смо се к нашем стрицу Грујици, који нас је као родитељ примио. Он је имао у дому једну старицу снау с двома синовима. Ова наша стрина, именом Босилка, била нам је наместо матере како год двома кћерма својима, Синђи и Соломији. Наша сестра, од свију нас најмлађа, именем Јулијанка, остала у Семартону у дому дедову, гди по неколико месеци преставила се. Ова моја никад незаборављена и непрежаљена мала сестрица у летој години возраста показивала особиту красоту и остромује, и, да је живила, била би совршено подобна матери нашој. И данас тужи ми срце, спomiњући ју; жалим је, колико да је јуче умрла. Толико сам је љубио, да, да је живила, не би се нигда од ње удалити могао. Но зар је тако изволила судбина, да нема срце моје ништа на свету, чему би се могло јако прилепити, за не имати никаква припетствија. у

широки свет удаљити се. Од то доба почео сам све људе, који би ми најмање доброхотства показали, за сродне и пријатеље, све жене, које би ме само љубезна погледа сподобиле, за сестре и сроднице вмењавати.

Овде ми се чини, да почиње први почетак живота мојега. У деветој или десетој години возраста без оца, без матере, без сестре рођено почео сам себе као страна и пришелца у истом месту рожденија мога сматрати, и моје срце почело ми је као прорицати, да ћу странствовати. Од кога би год чуо, спомињати Варadin, Будим, Пешту, срце би моје летило к тим местам, желио би познати људе, који у њима живу, и рад би био знати, каква су у њима деца и девојке. Ужасавао би се чујући, да има већи и шири река него Тамиш и височији планина него унке око Семартона. Но, за не изоставити ни једно опстојање, које може имати какав год сојуз с воспитанијем, нека ми се опрости, да се мало натраг вратим.

Почео сам био ходити у школу јоште за живота матере моје, и памтим добро, да сам имао велику радост, идући с букваром у руци у школу; само ми је жао било, што ми је буквар издерат био, будући из њега учио мој брат Илија, пак га је у таково састојаније метнуо, као да су курјаци из њега учили. Мештер старац Добра (тако се је звао мој први учитељ), задовољан мојим мирним у школи седењем, мојим честим предавањем лекција, мојим тихим и бојажљивим поступком, по мало дана осим сви моји вреника почео ме мило-

вати. И, видећи ме одвећ бојажљива, да, како би ком детету фиргаз или ферулу почео давати, ја би с њим заједно почео плакати, као да би имао после њега на ма на мене ред доћи, добри мештер, за избавити ме од всегдашњег плашења и дати ми дерзновеније, почео се са мном разговарати, казујући ми узрок, зашто је он принуђен, неку од деце наказивати и бити, и да добра деца, покорна и прилежна, не имају се ничега бојати ни страшити. Видећи ме, да ми је мило, гледати друге деце нове букваре и часловце, обештао ми, како свршим мој буквар, поклонити нов часловац, и испунио је обештаније. Не знам, је ли то његова милост к мени била или мајсторија моје слатке матере, која је два посла с овим измишљењем исправила, мене сиреч у веће познанство и љубов с старцем мештером довела и мом брату Илији узрок, кричати и кавгати се, што он при свом старом измрљатим часловцу остаје, не дала. Много би ми га крат код куће отео, но, како би пошли у школу, дао би ми га опет, молећи ме, да не кажем ништа мештеру, испричавајући се, да он није био накањен, освојити га, но да ми га је на мало време узео био, да види, што ћу ја чинити.

После престављенија моје миле и слатке родитељнице остао сам, учећи се псалтиру. Мој тетак Никола Парчанин, видећи ме, прилежно ходити у школу, хотећи облекчати стрину Босиљку, а притом не имајући ниједно мушко дете, добра одвећ и милостива срца будући, узео ме к себи с намеренијем, да ме

воспита наместо сина. У ово време у чакочачкој школи случило се измењеније. Не знам, за који узрок Чаковци чинили су доћи наместо старца Добре некога Стефана Микашиновича. С овим мој тетак Никола учинио особито познанство; казао му је, да је наумио, кад се добро изучим, оженити ме и запопити; препоручио ме је њему крепко, и своју препоруку често би поткрепљавао, частећи га и купујући му на дар кад фамн шешир кад пар свилени велики марама. Оваке препоруке имале су велику силу. Мој господар магистер (он се није дао звати мештером) имао је заисто на мене особити позор; по савршењу псалтира дао ми је учити катихисис, то јест православноје исповеданије, толкујући ми сваку лекцију на просто српски.

Мени је врло ласно било, наизуст учити. и тако за две године дана знао сам на памет не само катихисис, но и различне друге рукописне вешти с толкованијем. А притом, имајући неку природну склоност, што ново научити, кад би год био у цркви, сакрио би се у олтар, дочепао би се влашког казанија или поученија, пак би читао до савршења црквенога правила (познато је, да у Чакову сва деца српска знаду влашки). Толкованије мога магистра помогло ми је, да разумевам прологе; ниједан није остао непрочитат од мене; много би ме пута попови карали, што кварим црквоне књиге, но залуду. Две три године ово чинећи, влашко поученије, евангелије и прологе знао сам на памет. Ко би ме год

хотео слушати, казивао би му одјутра до ноћи новести из пролога; гди би год мајстори и момци шили, ту би ја ишао, казивати казанија и житија различни светаца; сваком би се миљило, слушати оно, што не зна. Ове све ствари миле су биле моме добром тетку и по његову мињенију врло полезне к намеренију, које је он са мношћом имао, нити је могао мој добри благодетељ предвидити, да је баш ово било управ против његове намене, како ћу сад дати познати.

Ја, напунивши моју главу детињску с казанијама и с пролози, а не будући нимало кадар, сврх чеса либо, како ваља, мислити ни расуждавати, наурио сам био, савршено да се посветим. Размишљавајући, шта су страдали мученици, ја би тешко жалио, што и сад не муче Христјане, те би се ја на ма дао за закон испећи; а, кад би ми пало на ум, шта су пустињници радили и пословали, крепко би желио, да се намерим на ког пустињника, да с њим одем у египетске и у арапске пустиње, гди нема стопе човека жива. Како би ко пошао у Сенђурађ, Партош и Бездин, манастире недалеко од Чакова, пошао би и ја с њим с наменом, да нађем какву пештеру или пустињу, и да ту останем; но, онде видећи, да камуђери једу и пију као и други људи, и не чујући, да се око њи гди наоди каква пештера ни пустиња, није ово место за мене, мислио би у себи, пак би се невесело вратио у Чаково. По мојеј тадашњеј памети Банат би много срећнији био, да је пун пустињника него села, вароши и градова.

Мој благодетељ почео је дознавати моја чудновита желанија и намеренија; радио би свакојако, од тога одсоветовати ме и одвратити; много крат би ме загрлио, љубио и с отачаском добротом би ме обличавао, што ја њега не милујем као он мене, и да ја неправо чиним, његову слатку надежду, коју је он имао, да ће у мени имати утеху, помоћ и покој у старости својеј, сујетном показујући. Мени би жао било, то чујући; и заиста ја сам весма њега љубио. Но ко ће мени извадити из моска пустиње и пустињике и све које-какве ствари, с којима сам ја био моју будаласту детињску главу напунио. Из овога нек свак позна, каква је ствар, да дете чује и чита оно, што није за њега. Ја би му одговорио, да евангелије учи: ко хоће да угоди Богу, и да се посвети, ваља да се одрекне света, рода и родитеља. Он би ми рекао, да евангелије, што учи, добро учи, но да моја детињска памет и глава није још кадра разумети, шта оће евангелије чрез те речи, и да је мени потреба, чекати савршена возраста и зреле памети, за моћи разумети силу евангелскога ученија.

Ја би му онда почео казивати, шта је учинио свети Антоније, Јефимије, Пахомије, Онуфрије и хиљаду други и свети Сава српски; а он би онда, мицајући главом и уздишући, одговорио: «Е мој синко, сад ја видим, да би боље било, да ти те књиге ниси читао. У садашње време ко се год калуђери, калуђери се или из незнанства, или да му је лакше

живити. Ја сам остарио с свакојаки калуђери, с Јерусалимци, са Синајци, са Светогорци и с овима, који се наоде у наши вилајети: најмања им је старост светиња; људи су како год и ми; једу, пију и раде, да стеку новаца као и други, који имаду фамилију на врату. То говорећи, ја и не осуђујем; тога се ни они сами не одричу. Но теби кажем, да је права светиња, да млађи старијега слуша, да се деца своји родитеља не одричу, како ни родитељи своје деце, и да човек праведно и поштено у својој кући о свом труду и муци са својом женом и децом живи, ништа туђег не желећи. Ако ли се нађе који од многи, да има какво друго склоњеније, добро је и потребно, да од своји старији и пријатеља савет иште, и да чека своји двадесет и пет или тридесет година, да је кадар познати оно, што мисли изабрати. Црковни илити мирски, ко мисли с људма и међу народом живити, ваља да се стара, како ће и он са своје стране другима на ползу, а не на теготу бити.”

Видећи, да ја не знам, шта ћу му одговорити, по неколиком мучању опет би почео с већим усердијем говорити: „Мој Димитрије, веруј ти твом баби (сва деца, моја браћа и братучеди, бабом смо га звали); мени имаде близу педесет година; ја сам искуством познао човеческо јестество. Ја тебе љубим, како год да сам те родио; светујући те, твоју срећу желим, а не моју. Ако ли ти мене не послушаш, ја се нећу кајати за добро, што сам ти учи-

нио; мени ће Бог платити на другом свету, но ја тебе жалим.»

Свак ласно може познати, какав је ови савет био, како га и сам сад познајем; по онда ко ће луду дати памет? Моја глава, напуњена будући пустињама непроходимими и пештерама, ништа друго није могла у себе примати. На неколико дана после овога разговора био сам се крадом спремио, да пођем с једним игуманом Дечанцем у Турску, чујући од њега, да у турској земљи имаде планина, пештера и пустиња, гди жив човек не долази. „Ха, то ти је моје место!“ викнуо сам; „а блажена турска земља, гди има таки пустиња, које људи са своји греси не скврне; ту ти се човек ласно може посветити! Ваља да је Бог ту земљу благословио, те само у њој има пустиња.“

Мени се чинило, да је тога игумна Бог послао, да ме изведе из Чакова као из Египта, и да спасе душу моју. Пошао сам с њим до Сенђурџа. Мој добри тетак, то осетивши, узјаше на коња, пак ето ти га око по ноћи у манастир; два игумна, домаћи и странски, јоште при чашама. Мал' се пије сијасет учинио с мојим Дечанцем, хотећи мој тетак, да га везана пошље у Тамишвар, називљући га турском лажом и скитницом, ком није доста, новце по туђем вилајету купити, него хоће јоште, и неразумну децу у Турску да преводи. „Људи паметни и који могу, беже из Турске и прелазе у мирна царства христјанска; а он хоће, да децу у Турску води!“ Игуман, сироме, ви-

дећи се изненада у такој фортуни, правдао се, како је год могао, заклињући се и преклињући, да он тога не би за главу учинио, и да је он мене хтео у Сенђурђу оставити.

Мој тетак по многој вики и укору и много мољен игумном места, с којим се је познавао, утиша се и седне, с њима пити. Онда ти мој Дечанац, видећи се избављен белаја, почне казивати: каква је беда и невоља у Турској, како људи невољно живу, како куга мори, како чемерни калуђери скитају се од села до села, милостињу просећи и Турком новце дајући; тако Синајци, тако Јерусалимци, тако Светогорци и тако сви други, што и је год. „И ко би се могао досетити турској политици и лукавству! Гди је год која лепа црква била, они су је присвојили и у џамије обратили; а манастире су све оставили, јер су знали, да ћеду им калуђери непрестано за њи новце вући. Једним словом, купећи Турком новце, дошли смо у омразу свету и вилајету; свак се нас уклања као од курјака, јер, како нас гди сретне, зна, да ће оградити.“ Нити је изоставио, да не каже, како у пустињам египетским и арапским, гди су се најпре свеци светили, сад се ни име Христово не спомиње, него турски пустињнци и дервиши у њима живу.

Моме се добром тетку чинило, да лети од радости, све то слушајући; у по сата таковог разговора, а притом чашу по чаши испражњујући, у велико је пријатељство с Дечанцем дошао. А како је мени било, то слу-

шајући, дајем другима мислити; но ко би се надао, ко ли ће моћи веровати, какво је и колико моје упорство и тврдоглавство било! Каква је бедна ствар, кад млад човек обикне самовољству! На моју душу, сам се сад чудим, како сам могао таки бити! Парче човека у то доба, стајао сам онде као ћудљив коњ, кад стане усред блата; и колико га ко више шиба и бодe, да се из блата извлачи, он, наместо што би напред потегао, натраг узмиче. Ево, у какво су ме состојаније довели били моји без расуђденија пролози. Ја сам савршено тада веровао, да на мене Бог попустиша искушеније, да види, оћу ли ја у мом светом намеренију постојан бити.

У мом милостивом благодетељу ја нисам тада ништа друго могао видети, него једног простака, који није читао никаква казанија ни пролога, и који из преизлишне мирске и плотске љубави противи се моме спасенију, и, сам не будући свет, не да ни другом да се посвети. Сад, ако ко жив може, нек употреби сву силу ума свога за познати, какова пакосна упорност и какова црна неблагодарност рађала се у мени из источника мнине светиње. Доброта неисказана, милост отеческа и љубов, све је то онда било пред мојим помраченим умом као пристрастија овога света, која одвлаче човека од Бога! Моја тврдоглавица зла је била и опака, сам исповедам, премда није происходила из зле воље и срца, него из неразумија, нерасудија и сујеверија; нити сам ја могао иначе мислити, представљајући

себи, да ја чистосрдечно желим да се посветим, а други иду, те ми стоје на путу и не даду ми.

Дечанца да сам могао, би га с обема рукама стиснуо за грљан, и загушио би га. Сматрао сам га као слабу трску, коју најмањи ветар колеба, као човека непостојана, бојажљива и страшивицу, који, да се не пошље везан у Тамишвар, би се одрекао вере и закона. Накратко, они су сви били пред мојим очима слаби, грешни и плотски људи, који све своје блаженство наоде у чашам испијању; уздишући жалио сам њихове душе као изгубљене. Ја сам сам био паметан и књижеван, и мислио сам у себи: бре, да се небо и земља сложи, да ми напротив стане, ја ћу отићи те отићи! Нисам нимало сумњавао, уподобити себе апостолу, говорећи: „Ко ће ме одлучити од љубави Христове?”

Ево какову силу имају прве науке, с којима се младо срце напоји и напуни! Млад човек, не имајући никаква искуства, сам не могући право о стварма судити, старије и искусније од себе не хотећи слушати, мора бити задуго тврдоглав и упоран, док год не удари гди главом о дувар, падне у несвест, ха, ха, не тамо! почне сам себи говорити. Срећан, ако се то не случи касно, док се јоште може вратити и на прави пут упутити; иначе, идући, куд не зна, мора у целом животу злополучан бити. Пак се чудимо, зашто су неки младићи пуни ветра, самовољнице, високоумија и упорности. Ево ти узрок. Из прве

младости чују којекакве преповетке; то врло упамте. Млада је душа подобна меком воску; у какав га калун метнеш и салијеш, онаки образ од њега направиш. Док је тај восак јоште мек, ласно га можеш претопити, прелити и преобразити. Чрез дуго време буде тврд као гвожђе; онда се оће много труда, за претопити га и прелити. К оном, шта су чули, ако јоште виде и прикладе неваљале, ако не имају кога, ко ће с њима управљати и од зла одвраћати, остају у превари и у злу, и сваки дан више утврђавају се у том и укоренавају.

Млад човек чита једну књигу, коју за разумети, или би ваљало, да има више искуства, или да је читао друге књиге пре, да може ту, која му је у руци, разумети; с вишим вниманијем, него се злато мери, на теразијама ума и расужденија измерити; истину од притворности и лажливобасновити измишљења распознати, имајући всегда на памети, да није све, што се жути, злато, нити све, што се сија и блиста, драги камен. Ми би се ужаснули, кад би добро могли и хотели расудити, колико су хиљада година неке велике лаже за истину, и лукава лицемерија и преласне притворности за праву светињу држете биле! Ово све безлобна и слаба младост није кадра, расудити, и није јој за зло примити; потребује руковођења и настављенија; ако ли тога нема, остаје у тами и у превари. Ко се је научен родио на свет?

Гледа млад човек једну ствар издалека, коју би ваљало изблиза видети; сматра јо

с једне стране, но, за познати је, потребало би је са сви страна прегледати и добро видети. Колико пута најискуснији људи другогачије мисле данас него ли јуче, и сами се чуде, какве су памети били до лане! О, колико смо нерадиви у истраживању истине! Злато кад узмемо у руке, није нам доста, да нам ко каже, да је злато, но сами расматрамо, има ли у себи знаке правога злата: је ли тешко и савија ли се као чисто злато. А за истину, која је сама злато ума нашега, не старамо се толико. Што је ко из почетка чуо, при оном остаје; не дамо себи труда, за истражити и распознати праве знаке чисте истине; а, што је горе, не смемо ни мислити бојећи се, да не прогледамо. Стара је басна но добра, да истина, будући нага и хотећи, да и друге свлачи, и да и наге, такове, какви су, показује, видећи, да је зато људи добровољно не трпе, но да на њу мрзе, она је побегла и сакрила се у један бунар. Зато, ко жели к њој доћи, ваља да свуче са себе сва своја мњенија и мудрованија, јер иначе неће бити примљен.

О овој потребној и полезној материји наврше места спомињаћу; за сад сам хтео, накратко назначити, откуд проиходи млади људи упорност и тврдоглавица. Ја сам од јестества из детињства био страшив и по вишој части другима покоран; како сам дакле могао к вољи мога тетке толико упорности показати? Ови добри благодетељ много би ми пута с родитељском милошћу говорио: «Баба ће теби прекрасну девојку испросити; пак, кад

те видим у мојој кући ожењена, онда нећу жалити више, што ми Бог није ниједно мушко дете у животу оставио; онда ћу срећан бити!» Но моја глава, пуна светиње, другојаче би мислила. Кога оженити? Мене? Сачувај Боже! Боље сто пута, да ме каква свирепа лавица или медведица с ноктима својима на парчета растргне, него да ме најлепша српска кћи у своје незлобиве, чисте девојачке наручи загрли! Ја похудити себе и другим грешним људма уподобити? Ни по што и никако! Ја ћу девство моје хранити, анђелом ћу подобан бити. Ево, браћо људи, какав сам вам ја онда светац био! Но природно морао сам у такову кривоцутицу и заблуденије упасти, читајући књиге, које нису за мене биле, и хотећи, да пре времена сврх дествства и женидбе му-друјем не знајући, ни што је једно ни друго.

Може ко помислити, да се ја сад кајем, што сам се закалуђерио, и зато овако пишем; но ја молим свакога, ко буде читати ове моје случаје, нека не ити, пре судити, и нека не чини никаква закљученија, док год не прочита и оно, што ће следовати. Казао сам, да ја нећу себе имати за поглавити узрок и конач ове књижице, но ползу ближњег мојега. Нећу себе нимало штедити ни извинљавати; правду нећу сакрити, колико знам. Сам ћу себи по мојој савести као пред всевидећим Божијим оком судија бити; нећу себи нимало праштати. А мој љубезни читатељ само нек чека, док сву ову историју од краја до краја прочита, јер ће само онда моћи о свему управ судити.

И тада, ако што позна, да је добро учињено, нека следује; ако ли погрешено, нек се уклања.

Ја, како сам мало повише казао, био сам сасвим наумио и навалио, да се посветим, и то без сваке шале и сумње. Добро, добро, видићемо и ту светињу! За сад обаче овде не могу изоставити, да не учиним ово назначење, које ће служити мојим читатељем за забаву и за одморицу. По свој прилици да је мој тетак наместо себе метнуо био мојега вреднога магистера Стефана, да ме он посаветује, чини ми се, да би много више посла оправио. Из ове мале историје, која следује, то ће се познати.

ПОЧЕТАК ГРЕЧЕСКЕ КЊИГЕ.

Наођаше се у то доба у Чакову неки старац Дима, Грк. Никад до века јутрења, вечерња и све, што се год у цркви послује, не би могло без њега бити; много би пута чредни поп без никаква празника само њему за атар морао у цркву доћи. Студен, врућина, блато, киша, ништа то није могло њега зауставити, да се он не нађе у време правила; и више пута пре правила и пре него би се црква отворила, пред црковни врати стајало би га вика, и љуто би грчки псовао и ружио попове, што закашњавају. Ове сам речи грчке научио, често од њега чујући: „Катарамени пападес пу катонде метисмени.“¹⁾ Чини ми се, да би се сви пароси чаковачки у оно доба више његовој смрти обрадовали били, него да им је који најбогатији обркнез умро; тако им је био додијао и хака дошао. „Благослови, душе,“ „Свете тихи,“ „Сподоби, господи“ и „Ниње отпуштајени,“ то би све он читао грчки; ако ли би се случило, да му то који пут протопоп или који други поп отме, отишао би срдит из цркве, као да пије у њојзи никакве молитве било. Он заиста, кад не би се надао, да ће,

¹⁾ Проклети монахи што се запијају. — Ср.

ако ништа, барем „Нин аполинс тон дулон су, деспота,²⁾ на вечерњи очитати, не би никада на њу дошао. Овога дакле старца Диму сваки дан слушајући, мало по мало превикле су ми уши к грчком читању. Моје од детињства природно љубопитство к свему оному, што не знам, почело ме је као подбоцавати, да ми је научити грчки.

Ето ти срећом или ти мојом несрећом, како ће се на ма видети, чујем један пут, да је Грком дошао један даскал, да им учи децу. Ја ти на ма сутрадан метнем мој катихисис на греду, пак ти се помешам међу грчку децу, пак ти одем к грчком даскалу, учити грчки. Мога тетка Николе није тада било дома, а моја тета Марица ништа се није мешала у моју науку; њојзи је само мило било, да ја идем у школу, било у коју било. А мени се учинило, да сам тај дан у Божијем рају био. Као да је душа моја пре много хиљада година у ком Питагорову ученику била, и као да је знала један пут златни и слатки Сократов и Омиров језик, пак као да га је била по напитуку воде заборављења заборавила, пак истом у један пут опет као да се је с медоточном сладошћом његовом састала и с горећим срцем и душом почела га учити. Тако је мени било, гледајући грчка слова и изговарајући: алфа, вита, гама, делта, епсилон и прочаја. Како је једној младој и милостивој матери, која има првородно чадо своје при

2) Пише отпуштајући раба твојего, владико. — Ур.

сиси, кад отиде гди у компилук на част, успавано у колевци мило чадо оставивши, и кад се врати, носећи пуне прси нектара чловеческог живота, и нађе мили плод утробе своје, гди плаче и тужи за сисом, узима чадо своје к матерњим недрам, мило грли, слатко љуби и сису му даје: тако је мени било, кад сам први пут к словам добродетељнога Сократа дошао. О, дан радости неисказане и блаженства неизреченог!

И заисто, таква и толика моја радост будући, морала је кратка бити. Мислио би у себи: кад јошт грчки научим, ко ће бити ученији од мене? Лежући у постељу, све ми је у усти било: алфа, вета, гама, делта, епсилон. Спавајући сањало ми се не само као да грчки савршено читам и тање и лепше него старац Дима изговарам, него јоште као да сам и у грчке аљине и широке димлије обучен; пробудивши се толмачио сам мој сан на добро. Истом спремајући се, да пођем к мом даскалу, ал' ето ти два велика ђака из моје старе школе уђоше у кућу говорећи, да мој прежњи магистер зактева са мном разговарати се, и да на ма пођем, не каснећи нити одлажући; јер иначе њима је наложено, да, ако нужда буде, силу употребе. Мој обичај није био, силом ни с пратњом велики ђака у школу ићи; ово је обичај био мог млађега брата Луке, да га сваког понедељника двојица ил' дотерају у школу или довуку. Није ми најбоље било, и почело ми је срце на зло слутити; но с друге стране не обличујући ме моја савест, да сам

што зло учинио, нити знајући, шта ћу од свег тог посла мислити, узмем мој катихисис, отарем га од праа, пођем и дођем у моју стару школу.

Мој магистер, као насмејавајући се, пита ме, гди сам јуче био, придодавши, да је он нешто начуо, но да би рад за веће увереније, од мене о свему извести се. Ја видим, да му смеј не иде од срца, и да у њему имаде нешто усиљена и лукава; но са свим тим, познавајући моју невиност и не видећи ништа, часа би се плашити могао, дам себи дрзновеније и, и сам насмијавајући се, кажем сву истину. А он мени: «Да знаш, Димитрије, да људи млади, који старије над собом имаду, из своје главе ништа не ваља да почињу ни да предузимљу; ако ли кад по несрећи у такво искушеније упадну, ваља им дати познати, да им неће посао на добро изићи. Дакле, да савршено упамтиш колико истину моји речи, толико и кад си почео грчки учити, то ће бити сад моја старост.» Ово изрекавши, истом викне: «Положи!» Ова би му горка и чемерна формула била, кад би заповедио, кога повалити. Мене положи? О положили га у носила! Мене бојажљива и страшљива, који, кад би за ког другог ово грозно изреченије чуо, ужаснуо би се, као да гром близу мене падне, уздрктао би, као да ме грозница тресе. Шчепаше ти ме четворица, повалише ти ме и протегосе на клупу. Држећи ме тако протегнута као воловску кожу једни за руке и за главу, а други за ноге, стаде лупња двоструке камџије по голој кожи. Једним словом, да задуго не

заглушам, одвали ми једну дужину удараца тако горећи, да усијато гвожђе не би могло горе жећи.

Ова церемонија такву је силу на мени имала, да сам проклео старца Диму, грчког даскала, и сан с димијама; нит' знам шта се је од даскала после тога случило, јер нит' сам га већ видио ни за њега чуо. На неколико година после овога прикљученија једва се је у мом срцу по други пут жеља Омирова језика пробудила, те ти истом у један пут пређем из Срема у Далмацију, из Далмације у Корф, из Корфа у Мореју, из Мореје у Свету Гору, а из Свете Горе у Смирну. Страшно и силно лекарство од самовољице; не советујем родитеље и старије, да га употребљавају, разве у крајњеј нужди; које да је хтео и мој тетак употребити, може бити, да ја не би остао непоколебим у мом намеренију, да се хоћу те оћу попустињичити.

КАКО САМ ПОСТАО КАПАМАЦИЈА И ТРГОВАЦ.

Видећи дакле мој благодетељ, да није могуће мени странствовање из главе извадити, и да ја гледам сваки дан какво благовременство, да кудгод утечем, намисли јошт један носао са мном. Ствар је била заисто разумно измишљена. Но као да је нада мном некаква судбина била, која је свим његовим измишљенијам сметала, а мени у оном свем, што накањујем, помагала. Тако оно исто, с чим је он био наумио, да ме од мога пута одврати, мене је на исти пут метнуло и упутило. Да ми да познати, шта је туђинство и туђ хлеб, одведе ме у Тамишвар и даде ме једном мајстору капамацији и трговцу.

Ови је имао всегда по пет шест момака, с којима би ходио по велики пазари у Банату; а, кад не би било пазара, давао би им шити. При овом сам био годину и по, ходећи по пазари и учећи се шити; но ништа то мени нити ми се миљило нит' ми је ишло од руке. Видећи мој мајстор, да добровољно пишем, изабрао ме био као за писара; давао би ми којекакве старе од много година тефтере, да преписујем, које сам ја радо пословао, само да не шијем, и еспап да не намештам, што

ми није нимало по ђуди било. Једва би чекао, да недеља или који празник дође, не да идем с други момци по Маали или Фабрики шетати се, но да се начитам псалтира и катихисиса. Мој би баба Никола често долазио, видити ме; поразговорио би се са мном, и питао би ме, како ми је; и, не упажавући у мени жељу, да се к њему вратим, посаветовао би ме, да сам веран и послушан, дао би ми који грошић, пак би отишао.

Ја находећи се у овом новом состојанију живљења, ходећи по различни пазари, гледајући свакојаке људе и њихова упражњенија, чујући многе у Тамишвару, да говоре немачки, и солдате Талијанце талијански, почела се рађати у мени жеља, како би могао ова два језика научити. Не читајући више пролога ни поученија, не имајући времена, о овима стварма мислити, нити коме, што сам пре читао, казивати, јербо други момци, моји камараде, продавајући које шта женама и девојкама Немацама и Влаињама, по ваздан би се с њима шалили и смејали, нити би кад имали воље што светињско слушати: на ови начин почео сам се био као заборављати, и прва топлота к пустињичеству и к пештерама почела у мени сасвим ладнити. При свем том, видећи и калуђере, колико странске толико и наше земаљце, да се сви за ствари овога света старају: купе милостињу, броје новце, пазаре и купују, на добри коњи или се возе или јашу, почео сам размишљавати сврх речи бабе Николе, да се сад нико не калуђери,

да се посвети. Јошт к тому један особити случај дао ми је много мислити сврх калуђерскога чина.

Мој мајстор имао је свој дућан у кућам господара Јове Муцула. Ови частећи један пут нашега тадашњег епископа, Георгија Поповича, ја, имајући познанство с слугама дома, помешао сам се с њима. Као под именом, да ћу што послужити, пошао сам, гледати владику на части. Између прочи разни разговора при концу обеда по случају уведе се ови знаменити разговор, кога сам врло слушао и упамтио; и заиста достојан је, да га овде опишем.

Епископ: „Мене многи осуђују, што ја публично месо једем; но ја волим, да ме људи за своју простоту осуждавају, него да ме моја совест обличава и осуждава, кад би потајно и крадом јео. Христос и апостоли јели су месо; зашто дакле епископи да не једу? Или се зар хоће, да смо ми бољи од апостола? У време апостола и триста и више година после њи епископи су били мирски поглавити свештеници, и имали су своје жене. Видимо, да по првом никејском собору отац светог Григорија Богослова Назијанзина, у чесном браку живећи, епископ је био, и синове и кћери изродио; тако брат Великога Василија, тако свети Спиридон и многи други. Апостол Павел јавно учи, да епископ, презвитер и дијакон мора бити ожењен, и томе придодаје узрок говорећи: „Ко није кадар, својим домом и фамилијом управљати, како ће он бити вредан, црквом и народом управљати?“ Види се,

да су епископи први поглавити мирски свештеници. Епископ ништа друго не значи, него надзиратељ; а архијереј ће рећи начални јереј. А после, кад су се калуђери почели множити и архијерејска достоинства примати, мало по мало увео се обичај, да епископ мора бити монах, против јавне науке апостолске, по којој науци и по правој правци и суду здравога разума епископ не може ни по што бити монах. Он није одређен, да у пустињи живи, него у миру у градови и у сели међу људма и женама; и, човек будући од тела и крви, како га је Бог створио, ако није ожењен, у великом бедствованију наводи се. Монах ће рећи сам илити јединац и саможивац, ком је место: пустиња, планина, уједињеније и самоћа, који се одрекао света и пребивања с људма, који постом, неспавањем и непрестаним трудом ваља тако да осуши тело своје, да му се, како вели свети Јефрем, трбу за леђа прилепи; и тако сув и окорео јошт не ваља да се у себе поузда, нити да изиђе пред женске очи, које су пуне магнета, и кадре су најсувијем телу живот и движеније дати.»

На ове речи доброг и простосрдечног епископа сви, који су били при трапези, почели су се крпко смијати.

Госпођа Калиновичка, сестра домаћинова, уздржавајући се од смеја, почне беседити: «Преосвештени господине, како нас Ви описујете, ми смо жене на пакост свету; и, имајући таке зле и пакосне очи, не би ли боље било, да се слепе рађамо?»

«Не дао Бог, мој синко!» одговорио је добри епископ. «Боље би било, да полак сунца потамни, него да лепша половина човеческога рода без света остане. Зна Бог, што чини. Ал', како ја видим, ви моје говорење на шалу окрећете; но верујте ми, чада моја, да ја без сваке шале беседим. А шта се каса женских очију, оне не ваља да се с њима одвећ поносе; што су год женске очи човеку, то су и човекове жени. Ова симпатија илити сострастије уливена је од Бога у јестество човеческо за умноженије и сохрањеније рода. Многа старост, труд и мука потребна је, за одранити и до савршена возраста довести чада своја. А осим тога коликим бедствовањем и болестима подложна је свака мати, носећи у себи и ранећи плод утробе своје; коликом болу у рађању! Често, дајући другом живот, свој полаже. За ова сва страданија хотео је милостиви творац учинити и неко награжденије човеку и жени, давши њима велико и неисказано наслажденије: у очима, у прсима, у грљењу, у љубљенију и у сваком наслажденију, које у чистом и светом брачном сојузу уживају; коју радост и сладост чувствујући, не само добровољно но и радосно подносе труде, који следују.

«Млади људи, колико мушка толико и женска страна, мало што друго сматрају и виде у брачном соједињенију и сојузу, него смеј, игру и наслажденије; то и находят. Но ово није начално намереније и последњи конач цјелоства; из њихова смеја, игре и сласти

происходе нови житељи света и наследници живота. Ово је по вољи Божијеј намереније јестества не само при људма него и при свему, шта живи по воздуху, на земљи и у води. Млад човек и неразуман гледа прси женске, као да нису ни за што друго ту, него да, накићене и украшене цвећем, увесељавају и наслаждавају очи његове; а разуман и паметан, којег ум даље пролази и не зауставља се при сваком предмету, који му у очи пада, о, колико другојачије гледа те прси! Које превисоко и пресвето намереније блаженога јестества, које смотреније, колику милост и неизречену благодат вечнога творца он наводи у онима милима прсима! Сматра и види у њима два богодана источника живота колико свога толико свега човеческога рода Лепа је и благородна добродетељ благодарност! А ком смо више благодарности после Бога дужни него женским прсима. Неблагодаран и недостојан, човеком називати се, који се тога благодетелија не спомиње. Моје кћери, кад би ви управ размислиле и расудиле, на коју сте високу одреду од Бога саздане, не би вам имала кад ни на ум пасти обрва, очију и прочег тела лепота; ви би се стидиле, некакво достојанство у свиленим и шареним аљинам искати. «И нарече Бог првој жени име живот, јер је она мати свију, који на земљи живу.» Ево ваша слава и високо достојанство, која чини, да сви народи краснонаравни и просвећени вам свако високопочитаније показују, и да вам се клањају.

„Но шта ја то видим? Неке од госпођа као да сузе отиру. Тако ми Христа владике, то није право, да ви мене частите, а да ја вас чиним плакати! Дајте, децо, пити!“

Пак се онда окрене к госпођи дома говорећи: „Како ја видим, ја сам вас с мојом беседом у невесеље довео; не замерите ми, није то моје намереније било. Али, што ћеш, тако су стари људи, а навластито при вину; кад шта почну, не умеју свршити. Нуте мога посла: за част и гоштење чиним људе невесеље!“

Онда госпожа дома устане, целује владика десницу говорећи: „Милостиви наш и свети госту, не частимо ми Ваше преосвеštenство толико, колико нас Ви частите с отаческом беседом; и, да нам није жао, да се одвећ не трудите, ми се сви не би наситили никад Вашег разговора.“

Владика, испивши чашу, почне све друге канити: „Чада моја, будимо весели! Србљи гди су год, мило им је вино; ва истину Божију имаду право. Зна свети цар, шта говори: „И вино весели срце човека.“ Ништа ти није горе од невесела и намргођена човека. А ти отуда, стари Маленица, јадан, што си умукао? Не болу ли те већ уста од толиког ћутања? Ти сам кажеш, да би волио цели дан не јести, него један сат не говорити; а кад се беседе већма рађају него при вину?“

Маленица: „Дао сам се у мисли, господине, у мисли! нити ми је сад до пића ни до разговора.“

Епископ: «У какве мисли? У време части и весеља то није твој обичај, а и не пристоји.»

Мал.: «Та знам и сам, господине, да не стоји лепо; али ко се не би дао у мисли, слушајући такве разговоре? Моја срећа, те и нисам чуо, док сам млад био, јер се никад не би смо додирнути преију моје младе, него би им се морао клањати као икони; сад, не марим, могу им се клањати, јер сам остарио.»

Нико није се могао од смеја удржати на ови Маленичин одговор.

И сам епископ по дугом смијању окрене се к домаћину: «Је ли, господару Јово, овде је боље, да стари Маленица беседи, који узрокује смеј и весеље, а ја мој разговор ваља на друго време да одложим?»

Маленица: «Немој, преосвештени и мили господине, тако ти твоје душе! него, ако ти само није трудно, говори и наслађуј нас с твојом беседом. Камо срећа, да сам из детињства и младости такве разговоре слушао! Чини ми се, да би боље познавао, шта је воља Божија, и зашто смо на ови свет створени. Кад промислим, како сам провео младост, како сам мислио и живовао, сам се на себе гадим, јер се ни за што друго нисам старао, него, како ћу добре волове познавати, како ћу и јефтино купити, а скупо продати; нити ми је кад они свет и други живот на ум падао. Него говори нам, свети владико, тако нам жив био, да барем у старости што добро почнем мислити. И то ми није мало утешенија, да ће младеж, која те слуша, боља и паметнија

бити, и да ће као разумни и прави људи мислити.»

Епископ: «Добро! Кад си и ти наше госпође домаћице мисли, уздам се, да и прочим гостима неће неугодно бити, да с беседама један другог ползујемо; а то је наша архијерејска највећа дужност, на сваком месту и у свако време ползу браће наше и млађи наши искати. И, пре него се вратим на моје прво говорење, ваља ми на твоја два пункта одговорити: један, што си шалећи се рекао за прси друга твога; а други, у ком жалиш, што си зло твоју младост провео.

«Што се првога каса, врло је мало потреба говорити, јер сам ја мало повише казао, да је љубљење и грљење верни и љубезни супруга од самога Бога не само допуштено но благословљено, посвећено и заповеђено, кано ти једно и само средство, чрез које благи творац нова створења из небитија у битије производи. Јер како би се иначе Бог славио, кад не би било живи, а наипаче словесни на свету створења? који да нејма, вечни Бог чији би Бог био? Не би могао бити ни благ ни милостив ни праведан, не излијавајући ни на кога милост и благодат своју и не показујући ником правду своју. Дакле из овога следује, да су Богу потребна словесна створења, која ће га познавати и славити, између који је једно и човек. А човек, будући да је тако воља Божија, не може иначе на свет произићи и постати, разве од оца и матере рођен. Из овога се јасно како сунце види, колико мора

бити Богу угодно и мило брачно и законом човека и жене соједињеније и миловање, чрез које Бог бива човеков творац. Све дакле, што бива у брачном соједињенију, од Бога је устављено, посвећено и заповеђено. Светост брака, браћо и чада моја, светост чина родитељнега и матернега превосходи све друге светиње. Нађите ми једног свеца или праведника, који се је нерођен посветио и правду творио. Опака и без свакога разума гордост, своје рођење похуђавати! Дакле ти се, старче, неправо тужиш на моје говорење, које, велиш, да си у младости чуо, не би смео у прси младе твоје дирати. А мени се види, да сам ја и оно друго чисто српски казао, да сва у супружеству наслажденија јесу праведна награжденија за труде и муке, које су с супружеством соједињене. Само сам ја то хтео рећи, да онде гди прост човек ништа не види, него смеј и игру, онде разуман види и познаје превисока намеренија јестества и неисказану Бога творца милост. Ово је све апостол добро познао; зато и вели, да је брак тајна велика.

«А, што напомињеш за твоје волове, куповање и продавање, истина, да и у томе добродетељан човек ваља да пази и не прелази меру, и да по совести својој поступа. Но што ћемо ми томе? Ово је закон трговачкога заната. Ко купује, рад би, јефтино купити; а, ко продаје, ради, скупо продати. Стећи благо и новце, поштено тргујући и трудећи се, то зависи с једне стране од човекове вредности, а с друге — од опстојатељства, у којима се

наоди. Гди се велике трговине чине, ту вредан човек може и стећи; и ово је вредност; а добродетељ је, стечено на добро употребити, слабога од силнога чувајући, невољну почажући, од сиромаштва поштене фамилије избављајући, науку у род свој уводећи. Једним словом: блажен они богат, који с праведним Јовом може рећи: „Био сам слепом око, а ромоме нога; сироти и удовици био сам отац.” Блажен, ко многе сироте девојке као родитељ уда и удоми, светим брачним сојузом многе парове соједињавајући, и њи као чада своја богоподобним гласом благослиивљајући и говорећи: „Растите се, децо моја, и плодите се и напуњајте отечество с добродетељни и богољубни житељи; подајте свету словесна и разумна створења, која ће Бога познавати, љубити и славити.” Блажен и благополучан они богат, који сироте младиће рода свога, кад види, да имаду дар и склоњеније к науци, на науку даје, говорећи им: „Идите, децо моја, учите се; Бог вам чрез мене к томе помоћ даје. Зато имајте Бога всегда пред очима, укљоњајте се зла друштва и чувајте се зли обичаја; радите, да наука ваша на славу Божију и на ползу отечества буде. Сврх свега учите се добродетељним и поштеним наравом; настојте и трудите се, да наука ваша буде као чисти зрак сунца, која ће мрак незнања, неразумија, сујеверија и злобе између браће ваше изагнати, а свет разума, човекољубија, истинога богочестија и богољубија међу њи увести и укоренити.” Ево, мој Маленица и прочи,

који ме слушате, добродетелно и богоугодно богатства употребљеније; ево, којег ја богата срећна умењавам и наричем!»

Маленици, који, за стећи силу дуката, вредан је био и кадар, но, за употребити и на ови начин, није нимало срећан био, јер, кад би и један пут у кесе запечатио и у гвоздени сандук сложио, не би више смео у њи како год у жеравицу дирнути, није нај по ђуди био ови последњи владичин разговор; кога за прекратити и на коју другу страну окренути, како види, да владика мало за отпочинуту престане и заиште пити, на ма поити и ово питање учини: «Будући дакле, господине, да је брак света и велика тајна, и не будући епископом како и другим свештеником не само забрањен, него јоште чрез апостола Павла очевидно заповеђен, како се тај непоредок и несрећа учини, те епископом жене отеше, и шта ваља да мислимо од калуђерскога чина?»

Епископ: «Две ствари у исто време питаш, од који само за једну не би нам доста било, да до ноћи беседимо. А, да ти право речем, говорећи чистосрдечно и без свакога пристрастија и лицемерија сврх ови ствари, може ко помислити, да новине некакве мудрујем. Но ја никако не видим, како би ја могао новине мудровати, потврђавајући оно исто, што сам сосуд изабрани, апостол Павел, учи и проповеда. Обичај, мој Маленица, обичај, који превелику силу над људма имаде, свему је узрок.

«Између први калуђера многи, учени будући и доброга житија, избирати су били на

архијерејства: како Василије Велики, којег је брат био епископ ожењен; како Григорије Богослов Назијанзин, којег отац, епископ будући и ожењен, изродио је многе синове и кћери. Ови, велим, Василије Велики и Григорије, монаси будући, за њову велику науку и добродетељ, и други многи нежењени избирати су били на архијерејства, и тако мало по мало сва ова достоинства преузели су калуђери. И ево, како ти се увео савршени и општи обичај, док су се људи и народ обикли мислити, да у неженидби стоји велика светиња. И тако лишпили су сасвим свештенике ожењене епископскога достоинства, и за учинити, да ови обичај остане вечан, рекли су, да је тако Дух свети чрез свете оце установио.

«Но, није ли нам слободно расудити, је ли могуће, да Дух свети другојаче чрез апостола Павла учи и узаконјава, а другојаче чрез свете оце? На ови начин Дух би свети самом себи противречио, данас на један начин учећи, а сутра на други, и не би му се могло ни у једној ни у другој ствари веровати; но то није могуће ни помислити. Што год Дух свети један пут узакони и установи, то мора во век века непоколебимо и свето остати. Људи често крат сами себи противорече и противузаконљавају, јер су људи подложни погрешкама; а Дух Божији, вечна истина, безгрешни и савршени, никад ни у чему нити може нити хоће, себи противречити ни противузаконљавати нити у чем погрешити. Зато дакле, ако су свети оци у чемгод против науке

апостола Павла поступили, нека ми опросте, они су могли као људи у том погрешити, против јавне Духа светог науке, чрез апостола Павла предате, мудрујући и установљавајући. Бог ми је свидетељ, који ће ме по мојој совести судити, да не говорим ни из злобе ни из пристрастија, но из правога здравога разума и из љубави к Божијој истини. Али је било много свети отаца! Ништа то не чини. Да и је хиљаду пута толико било, да се сав свет сложи, да анђео с неба дође, и да учи што против апостолске науке, не ваља примити ни веровати. Ово не велим ја, него сами Дух свети из уста апостола Павла.

„Немојте сваком духу веровати, но испушавајте, је ли од Бога.” учи нас исти они, који је из прсију Спаситељеви мудрост почерпао. Јоан Богослов. Како ћемо и дакле испушавати? Ево како. Ваља одбацити сваки детињски страх и по правому и здравому разуму расудити: оно, што се учи, је ли могуће? Ако није могуће, није од Бога; Бог је праведан, никад не заповеда оно, што се не може. Је ли согласно првој науци светог Духа? И, ако није, није од Бога; Бог своју вољу никад не измјењава. Оно, што се учи, је ли полезно? И, ако није, није од Бога; Бог је милостив и човекољубац, ништа не заповеда, што није људма на велико добро и ползу. Но веле нам: ваља веровати слепо. Чудновито зактевање! Бог ми је дао очи телесне, да с њима гледам и видим, и душевне, разум, да с њим судим и расуждавам. Христос је дошао и по себи апо-

столе по свету разаслао, да свет од слепоте избаве, а не, у слепоту да доведу. Зашто дакле, да слепо верујем? „Ја сам свет света,“ говори спаситељ, „ко за мном ходи, неће се наћи у тами.“ Свака правда и истина свет љуби и свет иште. Из овога свега, ко хоће, може добро познати, да чесни и свети брак архијерејем не може никад до века забрањен бити, и да мирски свештеници, у чесном браку живећи, чада рађајући и дом свој управљајући, могу архијереји и архиепископи бити. Ово говорећи, не противим се, да и неженати могу на ова достоинства доћи, ако су добродетељни и достојни.”

Јања кулунџија: „Господине, ако то чују наши гречески архијереји да мударствујеш, оће те проклети.”

Епископ: „Неће, Јањо мој, они, који су паметни, и који правду љубе; ако ли за ово мудровање прокуну мене, морају проклети и апостола Павла. А веруј ти мени, да сам ја познавао многе греческе архијереје, који правду љубе, и који другојачије почињу мислити. Правда, да се паоци и таки, који, колико више друге проклињу, толико им се чини, да су бољи Христијани и ревнитељи, и играју се с анатемама као деца с лешњици. Но, док мене моја совест не обличава, ја се никога не бојим. Боље би много било, да нису никад били тако богати с анатемама. Христос нам заповеда, да ми никога не проклињемо, но и непријатеље наше и оне, који нас проклињу, да благослињамо.

«Бог праведни и милостиви стварао је човека слободна; дао му ум и разум, да га у свако време воде и просвештавају. Стари су мислили за себе, а ми ваља да мислимо за нас; нисмо ни ми од пања отесани. Људи смо словесни, умом и разумом од Бога одарени, а притом имамо у руку јеванђелије Христово и апостолске науке: што је дакле потреба, да нас други за нос вуку? Нити је право ни поштено. Но о том за сад доста. Упамтите ви моју реч: мало ће времена проћи, да ће српски архијереји јести месо, како год и гречески једу, и нико се томе неће чудити ни соблажњивати. Шта је год обичај увео, то ће обичај и истребити.

«Негдер дођемо сад к калуђером; само, пре него почнемо о овој материји беседити, ово назначите. Човеку кад се што у ноћи привиђа, шта је потреба да чини? Да се нимало не плаши, но да слободно приступи к оном, шта му се привиђа, пак ће на ма познати, да оно, што му се привиђало, или је сен или пањ или какова либо вешт, од које нимало нејма узрока страшити се. На исти начин, о чем год мислимо расуждавати, не ваља се нимало страшити, него сваку сујеверицу одбацити, слободно приступити, с богоданим разумом изблизу и са сви страна гледати и познати.

«Србљи, или изговарају: калуђер, или као неки други: калађур, не знаду, шта раде, нити изговарају, како ваља. Ово је грчка реч, и, ко оће, управ да је изговори, ваља да рекне:

калогерос, а то ће рећи: добар старац; а монах илити управ монахос значи: сам илити самац. По самом имену види се, шта је. Човек, који се одрекао свега света и шта је год у свету; који ни за што друго нити мисли нити се стара, кроме да спасе душу своју. Сам, самац и саможивац у целом животу своме ваља да остане, и ни по што да се не да видети у миру у граду нити у селу. Не старајући се ни за ког жива, не ваља ником живу да је на теготу. Трудом своји руку ваља да се рани; а ране му само толико ваља, колико да је једва жив, јербо је њему потреба, за осушити све човеческе страсти, осушити сасвим тело своје. Кроме једне саме аљине, за покрити телесну наготу, ништа друго не ваља да има. Одрекао се не само света и шта је год у свету, него и самога себе; без куће и без кућишта, без ватре и без огњишта, као птица усамљена и уједињена у гори живот ваља да проведе. А од жене ваља да се чува као од живе ватре, и да бежи од ње, док је год жив, без сваког обзира; име ни аљина женска да му никад на памет не дође. Ево, каква жестока правила они сами на себе налажу; и овако су први монаси по египетским и по ливијским живили пустињама.

«С временом, кад су постала царства христјанска, видећи поглавари колико мирски толико и црковни, да множество ови самаца, живећи сваки о својој глави, не чине никакво добро, но смуштенија, буне и кавге, стерали су и у манастире и убедили, да и они лз-

међу себе у општеству 'живу, и да морају бити подложни једном игумну или архимандриту. Различни цари и поглавари мислећи, да у томе некакову задужбину чине, сазидали су им с великим трошком велике манастире, дали су им из почетка њиве и винограде, а по том села и људе, да им работају. У овом зидању и обогаћавању манастира цари и краљи један за другим су се надметавали, ко ће лепше сазидати и више дати, тако, да ови самци и сиромаси нашли су се с временом у толиком изобилију и богатству, да цари и краљи у потребама помоћ су од њи искали. Ево дакле, моја децо, што чини мало по мало обичај.

«Ови дакле самци, у прво време толико сиромаси, кад су постали силни и богати, не имајући никаква посла, почели су свакојако живити. С временом находили су се мудри цари, колико у Цариграду толико и у другим царствима, који видећи, да су ови добри старци сасвим изишли из своји предела и почели против свога звања и дужности живити, хотели су и на бољи пут метнути, но наодили су се с њима у невољи. Ко је читао русијску историју, могао је познати, колику је старост имао премудри и велики цар Петар, за умалити у свом царству множество манастира и самаца; узео им је сва села и именија, и оне, које је био принуђен, за време оставити, метнуо је у бољи поредак, у почињеније и под регулу. И за не продужавати одвећ беседу, шта су у прво време били монаси, шта

су с временом постали, шта ли би ваљало. да су, могли сте ласно познати; а шта су данас у наше време, није потреба говорити; сви видимо. Ето видите оца Н. из манастира Н. из Фрушке Горе, који је од први и најимућнији манастира у Срему. Његов игуман послао га је к мени, и пише ми, молећи ме, да му допустим, просити милостињу по Банату, заклињући се. да другда нејма, за што купити соли; јавља ми. да зида једну качару и моли ме саборно, да ја будем качари китор. јер им стоје бурад и каце на пољу.

«Тако ми Христа спаситеља, срамота целог српског рода! Људи здрави читави, ни слепи ни роми ни сакати, имајући прекрасне грундове, с којима би многе фамилије изобилно могле живити, данак цару плаћајући, дечицу своју ранећи и убогим помажући. Калуђери сами без прошње не могу живити; како је калуђер, мора бити просјак. Обарају, зидају, праве, поправљају; за све то ваља да просе. Та и други људи зидају и праве, али не просе. А од кога ће просити? Од родитеља, обременени с фамилијама; од удовице, која се стара, како ће кћери своје удомити! А ко проси? Монах, самац, који се свега у свету одрекао, и нејма, ни за што друго старати се, кроме за сами свој трбу. Ко проси? Човек Србин! Себе тако похудити и бедним просјаком учинити! Покор и срамота српском имену! Барем нек се одрече овог поштеног имена, нек се како другојачије зове, и нека не срамоти род свој.

«Сад сами по души пред праведним судијом Богом, који ће нас све судити, расудите, не би ли боље било, да таки калуђера нејма на свету? Не би ли боље било, на манастирске грундове фамилије населити, а манастире у школе, у оспитале и у воспиталишта сироте народње деце преобратити? О свемогући Боже, дајући царе свету, подај им и дух Петра Великога! «Познајте дрво од плода његова,» говори свето јеванђелије; «неплодно дрво сече се и на ватру меће.» Но народ из своје простоте мисли, ако нестане међу њима калуђера, нестане вере и закона. Што веле? Моле се Богу за нас. Е моја браћо, тешко оном, ко хоће, да се за њега други Богу моли! Да за тебе други једе и спава, ниси рад; а оно, што ти је најполезније и најпотребније, оћеш, да други за те ради. Мој Христијанине, да ти знаш, како је твоја у две у три речи молитва Богу слатка и благопријатна, кад ти поштено и праведно живиш и с знојем лица твога раниш чада твоја! Колико ли је богоугодна кратка молитва вернога солдата, који иде, за отечество своје и за цара свога крв своју пролити! О, света и богољубезна молитва добродетељне матере, која једно чадо своје доји, а другом јести даје и у школу га оправља! Но ваља трпити, док народ тако оће.»

Архимандрит бездински: «По Вашем говорењу, господине, ваљало би, колико данас истребити све калуђере?»

Епископ: «По мојем говорењу? Е мој брате, сами сте се давно и давно истребили, нити сте чекали мога говорења».

Арх.: «Како, преосвештени господине? Не разумем, што с тим мислите.»

Еп.: «Кажи ми по души, архимандрите, може ли један човек лекар бити, само зашто се називае лекар, а лекарства никад није научио, нити зна, шта је?»

Арх.: «Никако!»

Еп.: «Нити би ти себе дао болесна у руке таком лекару?»

Арх.: «С опроштењем, господине, ни коња мога не би ја дао таком лекару, некамо ли тело моје.»

Еп.: «А кад купиш какву лепу и скупу материју, за направити аљине, би ли је дао једном терзији, који се само зове терзија и држи у руку велики аршин и маказе, а не зна ни кројити ни шити?»

Арх.: «Такога би ја терзију с његовим истим аршином по леђи.»

Еп.: «Дакле лекар, који се само зове лекар, а не зна лечити, и терзија, који се само нариче терзија, нити зна терзилука, они нису то, што се називљу?»

Арх.: «Ни по што!»

Еп.: «Кад би те поставили судијом, шта би ти по твојеј савести таким људма судио?»

Арх.: «За њиова лажна имена би и наказао, и дао би им крепку заповед под жесточим наказанијем, да се ни по што не усуде у напредак називати то, што нису.»

Еп.: «Видиш ли, архимандрите, како право судиш, кад оћеш; и тако сваки човек, имајући здрав разум, ако хоће, може право судити; ако ли неће, криво и неправедно чини. свет разума и расужденија, којег му је Бог дао, уташавајући и највећи Божији дар под ноге гажећи. Калуђер дакле, који само камилавку носи и црне хаљине, и само се нариче калуђер и самац, који се само уст'ма и словом одрекао света, а делом више тражи свет и светске ствари, него мирски људи, и што је још најгоре, неправедно иште и тражи, туђ труд, зној и муку без сваке срамоте желећи и иштући: ја те не питам, је ли он монах, ни, је ли он добри старац, него, је ли достојан, поштеним човеком називати се? Памтиш ли јоште, шта си одсудио лекару и терзији? Можеш ли сад разумети, шта ја мислим говорећи, да су се сами калуђери давно и предавно истребили.»

Арх.: «Господине, на моју душу, имате право; Божија истина из Ваши уста беседи. Камо срећа, да сви архијереји тако мисле! Ја би се на ма оженио.»

Еп.: «Тако, тако, мој архимандрите, и ја би те саветовао; јер, каква си ти тела и памети, ако желиш добра својој души, или ваља да се ожениш, или да се даш ушкопити. Иначе није фајде од тебе; тебе Бог није за дество ни за калуђерство створио.»

Архимандрит, чујући реч, да се да ушкопити, загрози се и затресе, као да га грозница спададне, пак одговори крстећи се: «Бог

са мнош, господине ! Волио би, да ми се уши одрежу, него да ме ушкопе.»

На ове речи архимандритове, које је с таким смешним, намргођеним и као уплашеним образом изрекао, учини се један општена-родни смеј. Господари, госпође, локаји, слуге, све се то почне једним грлом смијати. А што је још најсмешније било, Јања Грк, седећи баш до Маленице, у исто време почео био пити ; имајући пуна уста вина и не могући, од смеја уздржати се, окрене се у итошти, да не попрска астал, пак ти прсне с свим вином из уста на Маленицу, и свега ти га по уст'ма, по очима, по образу и по аљина попрска. Дајем мислити, какав се ту калабалук, вика и смеј учинио. Маленица псује и ружи Јању говорећи : који му враг рече, баш у време такога смеја пити ; Јања са своје стране испривава се и правда одговарајући, да је он почео био пре смејања пити, које није могао предвидити ; а добром епископу сузе су текле од тешког смејања. У овом смеју, инату и правдању прошло је позадуго. Разговор је био које о чем, а највише архимандрита су били на смеј узели, како се је био од са-мог имена шкопљења препао.

Маленица, пошто се умије, отаре и од кавге и вике утоли, предузме реч говорећи : «С моје стране нека би било још толико калуђера, колико и је, само да не ишту и не просијаче ; али нас с тим срамоте, и лепо су већ доди-јали, да би човек волио, видити Татарина него калуђера!»

Филимандрит: «Мучи, Бога ти, господару Маленица, јер од тебе ће залуду искати. Не из Јерусалима и из Свете Горе, него с неба да дође калуђер, ти му не би дао пребијену грешљику ни сломљена новца.»

Маленица: «И не би, не бој се, не би. Камо срећа, да сви чине као ја! Не би се никад увео био таки обичај, да су сви калуђери просјаци. Добро си учинио, што си напоменуо Светогорце; то су ти највеће арамије света: неки од њи имаду по четрдесет и по више кеса, пак све иду, те просе на намастир; а своје новце (које се не сраме звати своје) не даду у намастир, него на интерес, да им се плоде. Остаре и огрбаве просећи, нити им је кад могуће, од прошње одустати. На моју грешну душу, као да су нас од Бога узели под аренду; глобе и деру вилајет ни крив ни дужан, пак шта веле? Турком дајемо Пропали и ви и Турци, Бог дао и сви свеци, и колено вам се затрло! Нас је Бог избавио од Турака, а калуђери нас лепо наочиглеце под љутим турским арачем држе, и не даду оданути. Једва се један сметне с врата, ал' ето ти двојица трче, да узјашу. Бог и знао, откуд изничу и произлазе; ваљада се и они зар негде плоде. Лете један за другим као гаврани, пак све истражују, гди је ко умро; ни на оном свету душа човекова од њи с миром не може остати. Ваља, да од њи паспорат узме, ако мисли, пред Бога изићи; пак, да се оће један, нека би и то, но није доста ни стотина. Кажу за некаква митарства по

воздуху : три велика, а тридесет мала ; да је и њи толико, много би и било, ал' опет би се ко надао, да ће се кадгод курталисати ; но њима нејма ни краја ни конца. Парусије, саландари, проскомидије и другојача којенаква имена, измишљена, за глобити живе и мртве, то су ти твоји Јерусалимци и Светогорци ; будак њима ваља и мотика, нека раде ка и други људи. Пак ми није чудо другим народом, него се чудим српском сину, како може себе тако похудити и без сваке невоље просјаком учинити ! Али, право веле, кад се човек покаљуђери, одрече се свога рода »

Сирома архимандрит нашао се био у беди с Маленицом не знајући, шта ће му одговорити, ни како ће га с врата сметнути. Владика, видећи га сасвим забуњена, дође му на помоћ.

Епископ : «Доста већ, Маленина кукавче ! Ала си, брате, као олуја ; тешко оном, кога ти окупиш и запопаднеш ! Лашње би ко од гладна медведа утекао него од тебе. А да право речемо : нису свему ни калуђери криви, него зао обичај, који се увео. Људи су сами, како сам више рекао, почели у манастире давати, препоручујући се монахом на њихове молитве, док су се и они обикли, узимати и молитве своје продавати ; што ко има, оно и продаје.»

Маленица : «Пак докле ће тај обичај дурати, господине?»

Еп. : «Док год је воља људи и народа, који да не дају и на се не намамљују, пара-

сили би се и калуђери прошње и узимања; а док се год нађе, ко ће давати, наћи ће се и ко ће узимати. Дакле, како видиш, од народа све зависи.»

Мал.: «Све је то ваш изговор, господине. Народ, народ! Ко ће народ сложити? Шта ли зна прости народ? Вас је народ изабрао за своје пастире; ако ви познајете, да калуђери нису од потребе, учините с њима, како је архимандрит одсудио лекару и терзији; народ у том нема никаква посла.»

Ев.: «Није тако, мој Маленица, није! Не ваља тако с народом мислити, јер је народа много, а нас је мало. Народ ваља саветовати и учити, а не срдити; силом се с њим ништа не може учинити. Народ је кротак и покоран; крв ће своју до потребе за своје старије пролити. А старији ваља да се врло старају, да му никакве обиде не творе, и неке народње слабости и обичаје, ако нису врло вредовите општеству, ваља да презиру и трпе. Ако ли кад намисле, што на ползу општества учинити, какве новине уводећи, а старе обичаје уништожавајући, ваља да добро народу даду да позна, да је то његова права полза, и да се с њим добро мисли. Свемогућ је један владетељ у свом народу, кад народ савршено позна добро намереније свога владетеља. Стари обичаји народа имаду силу вере и закона, и како ко почне у њихове обичаје дирати, чини му се, да му у веру и закон дира; мисли, да му се неправда и сила чини, пак се противи и буни. Много га је и мучно га је сложити,

како си сам рекао. Зато ваља с њим тихо поступати; дати му, да разуме и да чисто позна, шта му је полезно, шта ли није. Познаће један пут, познати, ако и касно. Самом је времену Бог дао, да све открије, и истину да покаже. Ко с навалицом ради, да све у један пут учини, много крат поквари. Оно, што се не може сасвим изменити, ваља поправљати и побољшавати. Како један пут народ рекне: на што су калуђери, што ће нам? ту ти је с њима; а док год и народ оће, ваља и трпити. Што ми можемо, ово је: мирске свештенике у манастире силом не гонити; не допуштати ни по што, да се млади људи калуђере. Мало ће се ко после двадесет година покалуђерити, кад себе позна, а навластито, кад сазна, шта је монах, шта ли се од њега изискује. Они, који су се у овому чину нашли, ваља да добро гледају, јер ће дуго одговори Богу дати, да не примају у свој чин оне, који ту траже прибежиште лености и спавања. Ко жели монахом постати, ваља да је савршена возраста, поштена и непорочна житија, или да је науци сасвим предат, или какав занат полезен да зна, и да је вредан, не само себе сама препитавати но и другима помоћи. „Ове моје руке,” говори сосуд изабрани, „делале су не само за моје препитаније него и за оне, који су са мном били.” На ови начин имаћемо мање монаха; но, што и буде, биће на ползу општеству, на основаније братије своје, и заслужиће чест и љубов народа свога.”

При концу и ово је била доброга архијереја реч: „Чада моја, немојте помислити, да ја из какве мрзости к монахом ово говорим; ја на зле обичаје мрзим, и рад би, да се не само из народа, колико је могуће, него и из саме цркве и алтара истребљавају.”

Како је мени било, овога правдољубива и чистосрдечна архијереја слушајући, исказати не могу. Стао сам био с једне стране, како га могу добро гледати, и како нећу другима у служењу сметати. Не знам, или ми је било милије, гледати га, или слушати. Био је одвећ благообразан и красноличан човек. Његово говорење било је сасвим подобно мудровању срца његова: просто, непритворно, једним словом, душа, срце и говорење право ерпско. Желио сам, да се тај дан оће како продужити. Колико сам га више гледао и слушао, толико више сам се усаждавао. Но по савршењу овога разговора, будући се и дан к ноћи склонио, устао је, учинио обично благодареније, зафалио господару и госпођи на части, и, давши свима отеческо благословеније, изишао је. У излажењу, тихо осмијавајући се, говорио је архимандриту: „Оди са мном, кукавче, да те не запопадне опет гди Маленица.” За свима изишао сам најпосле, пак сам га пратио очима, док год није ушао у свој двор.

Ја сам отишао у дућан мој, узео сам катихисис, да што читам; но ко ће читати после таког разговора? Дало ми се било нешто на жалост; уздисао сам, сузе су ми текле из очију жалећи, што нисам један од најпоследњи ње-

гови локаја и служитеља, да га гледам и слушам сваки дан. Тај дан ништа друго нисам јео, осим пре ручка комадић хлеба; но није ми на ум падало јело. Као овца, кад дође с папе, леже гдигод, пак преживље оно, што је пасла, тако сам ја преживао сав онога предрасуда архијереја разговор, и учио сам га као наизуст. Једно ми је само сметало: не би се никад могао од смеја уставити, кад би ми год пало на ум, како је Грк Јања на Маленицу прснуо, и како је Маленице стало вика.

После овога незаборављенога разговора почели су ми се били чистије и јасније изражавати у мом уму савети мога тетке Николе. Наодио сам неко подобје међу његовим мудровањем и архијереовим. Почео сам сматрати епископе и мирске свештенике као праве мирскога народа пастире. Како би ми дошла на ум имена: муж и жена, женидба и удаја, у свему тому представљао би се у мом уму чин родитељски, у ком чину упажавао би највећу светињу после Бога на земљи; како би чуо, да у цркви бива венчање, ишао би га гледати с таким умиљенијем како год свету литургију. Гди би год видео најмању девојчицу, мислио би у себи: ово је мала мати човеческога рода. Од оног незаборављенога дна и до данас, како гди видим малено дете при сиси, споменем се моје милостиве и предраге матере, која ме је на исти начин при матерњим прсима држала и својим млеком ранила; оживи жеља моја за њом, колико да је данас умрла. Крв њезина, која у мени тече, почне

с већим устремљенијем тећи; срце ми се смуштава; саме сузе теку. Мислим: слатка мати, пресвето души мојој име, гди си, да целујем стопе ногу твоји! Од оног блаженог дна, велим, не могу видети мало дете при сиси, да у исто време не размислим неисказано благодјаније, милост и промисал преблагога Бога.

Нека сваки расуди, ко буде читати ове врсте, каква чувствованија благодарности и припознаства к Богу и родитељем могу се усејати и укоренити у једно младо срце чрез сами једнодневни разговор једнога чистосрдечнога човекољубивога и разумнога учитеља. Ово је највеће благодјаније, које се може учинити јуности; на овим благородним чувствованијам основавају се и називавају све друге богоугодне добродетељи. Млад човек, благодаран Богу и родитељем, ласно ће и радосно примити на њиву срца свога семена најкраснији и најблагороднији добродетељи. Дете благодарно бива послушљиво и покорно; из послушанија и покорности рађа се трудољубије и исполњеније сваке своје дужности, а одавде произлазе и извиру као из живог извора сва остала благонаравија, једним словом, све поштено, разумно, праведно, Богу и човеком угодно живљење. Ваља дете научити: да је благодарно и слуги и слушкињи, који га послужују, јер оно само собом тога јоште није кадро заслужити; да је благодарно сваком човеку за најмању добру реч; да је дужно, никога ни у чем не увредити нити озлобити; сваком по сили и по могућству своје добро учинити, и

своју благодарност у свако време словом и делом показивати. Дати му да позна, да то Бог оће и за наше исто благополучије то од нас изискује, јербо само на ови начин можемо с другим људма и сами са собом у миру, у љубави и у задовољности пребивати и живот наш тихо и слатко проводити.

Но да дођем опет к мени. По овом разговору господина епископа био сам се сасвим почео измењивати и моја прва мудрованија и намеренија заборављати, кад ето ти моја звезда, која је другојаче са мношћу наумила била, по месецу дана донесе из Срема у Тамишвар некога момка калпагцију, именом Тодора. Ови постане калфом при једном мајстору истога заната, кога је дућан баш до нашег дућана био. Не могу се начудити, какво је непостојанство човеческог срца, а наипаче у младости. Ови ти ме нови пришелац узме сасвим на своју руку и преоблада. Почне ми казивати за Фрушку Гору у Срему, за мноштво манастира и калуђера, а навластито увери ме, да у Фрушкој Гори има таки долина и пештера, да се човек може сакрити у њима, да га никад нико жив не нађе, и не само да се може посветити, него да може и чудотворац постати. А да исповедам сву праву, моје самољубије мени је шушкало каткад у уши, да мени моја мука неће залуду остати, но, кад се посветим, да ћу чинити чудеса. Каже ми јоште мој Тоша, да се наводи у Фрушкој Гори јошт један пустињик, к којему издалека долазе људи, да им чини чудеса, и да нема

дна, кад он не учини по које чудо. Није се друго за мене хотело; ово ми је доста било, да ме подбоде и упали. Јошт један пустињик! Који чини чудеса! Па шта ја чекам овде? Сваки минут чинио ми се година; крила сам желио! Дан је био субота, почетак месеца јунија, кад сам ови глас добио.

При истом моме мајстору и трговцу био је јошт један момак из Чакова, именем Ника Путин, две или три године старији од мене, мој комшија, с којим сам заједно у школу ходио. Ови после ручка био је на тавану, за разбијати памук. Ја на ма отрчим к њему и донесем му моје веселе гласе и новине. Казивао сам му и с таким усердијем, као да сам био Бог зна какво сокровиште нашао, заклинајући га са сузам у очима, да ми да савет, како би ја могао колико пре у оне блажене горе доћи, гди се човек може попустињичити. Лето; за путовање добро време. Мој ти Ника, који до тог часа никад о светињи није сањао, него јошт савише одвећ је питом био с девојкама, кад би с њима пазарио, у ови пар савим се заборави, сав се измени и промени (рекао би, као да га је моје говорење обајало и очарало), и почне ми овако беседити: „Како то? Сам си наумио поћи; а ја овде пра да гутам, разбијајући памук? Неће то Ника трпити. Заједно смо расли, заједно књигу учили, заједно на занату били; заједно ћемо и путовати.” То изрекавши, загрлимо се и пољубимо, задајући један другоме реч и веру, да се нећемо никад растати. Ко би при свем

овом не помислио, да ово Бог овако не намешта? Ја се тада нимало о том нисам сумњао, и све сам за јавне знаке узимао, да ћу се набрзо посветити.

Ника, мало попомисливши, «Седи ти овде,» рекне ми, «и чини се, као да разбијаш памук; идем се и ја мало с тим Тодором поразговорити.» Оде; постоји по сата, пак опет дође. Он је разумнији био од мене; није питао ни за пештере ни за пустињике, него : који је прави пут од Тамишвара к Срему, гди се Тиса прелази, гди ли Дунав, и који је најбољи манастир у Срему. Каже ми све, фалећи ми сврх свега манастир Хопово, да је други на земљи рај. Но! Нигде, него у Опово! Пао је разговор после, шта ћемо на путу јести; и, да он није напоменуо, мени то не би ни на ум пало. За напитака није нам било брига, јер је Ники Тодор казао, да ћемо све покрај Бегеја ићи. Ја кажем, да имам три грошића од они, што ми је последњи пут мој тетак дао, а, да је знао, на какав ће ми и пут дати, не би ми и дао. «То је доста,» одговорио ми је; «три грошића хлеба доста ће нам бити за два дни.» Дође ми на памет Маленичин разговор, пак рекнем смијући се: «Да и та три грошића нејма, у калуђере идемо, мора нас вилајет ранити.»

Сутрадан недеља; дућан стоји ваздан затворен, како се год оће, за побећи и утећи. Легнемо заједно, не за спавати, није нам било до спавања, него за разговарати се и саветовати. како ћемо се измаћи, и како ћемо учи-

нити, да се барем први дан нико не досети, да смо очистили. Све се то метне у ред и намести. Ко ће нам сад брже зору донети? Никада је девојка на удају с већим недоуменијем није чекала, која се је сву ноћ красила и уподобљавала, нити јој је до спавања, јер мисли, сутрадан на венчање поћи, како смо је ми чекали. Дође и она један пут. Ника узме моју торбу с нашим кошуљама, мојим катихисисом и часловцем, и с хлебом, који смо јоште с вечера спремили, пак изиђе из града, почем ми каже, гди ће ме чекати; а ја пођем у мајсторов конак, да кажем слушкињи, да ми двојица нећемо бити тај дан с други момци при ручку. Ово смо овако били одредили, за приметити трагове.

Моја мајсторица била уранила, да у цркву пође. Слажем њојзи, да ћу с Ником цели дан на удицама рибу ловити. Она заповеди слушкињи, да ми да комад хлеба говорећи: «Кад сте луди, ја вам памети не дадо; идете по сунцу и гладујете, а ја знам добро, да та ваша риба неће на мој тигањ доћи.» Ко срећнији од мене! Тај је дан добијен; а сутра, док за нас распитају не знајући, на коју смо се страну окренули, проћи ће и други дан. Изиђем из града; нађем Нику: «Ајде, брате Нико; све нам иде по жељи, срећа нас за руку води!»

ПОЧЕТАК МОЈЕГА ПУТОВАЊА.

Шта је човек, кад га каква страст презме, кад какво мечтаније ума ужеже му мозак, подбуну срце и учини, да сва крв у њему узаври ! Био сам у то време у четрнаестој години возраста, ненаучен нимало пешице ходити ; отићи из града у Фабрику и Малу и вратити се, то је мени доста било. Тај дан као да су ми ноге крилате биле ; код салаша деда мога спрема Семартону, ту смо после подне починули. Овчари семартонски, од који неки су ме и познавали, наранили су нас млеком и скорупом.

Мој друг које од пута које од прошасте ноћи неспавања крепко заспи ; а ја се попнем на једну унку, и почнем гледати к Семартону. Дам се мало по мало у мисли ; једна идеја и мисал почне разбуђивати, подстрекавати и на памет доводити друге. Колико сам обладан био мојом будаластом светињом, но овде натура предузме све своје правце и силу, сатре под ноге и у ништа обрати сва моја сујетумна мечтанија и сујеверије ; дође ми на памет мати моја и мила сестрица моја Јулијанка. Сузе проливајући начнем говорити : « Остај ми с Богом, о предраго село, место рожденија родитељнице моје ! » Паднем лицем на земљу,

љубим земљу и с топлим сузама квасим ; никад у мом животу нисам тако плакао. Гледајући село, у ком се мајка моја родила и расла ; по ком се у детињству свом играла, младост проводила и с родитељем мојим венчала ; у које сваке године на Ђурђев дан с браћом мојом, с милом Јулом и са мном долазила, родитеље своје на њихово крсно име, светог Георгија, посетити : « Остај ми с Богом, » вриштући једва сам изговарао, « земљо, души мојеј света, у којој сад леже кости њене и моје Јуле, слатке сестрице ! » Срце ми је лупало у прсима ; чинило ми се, као да ћу изданути.

Полежао сам као у несвести. Кад сам се по неколико опет у себе вратио, дошло ми је велико раскајаније, што се од те миле земље удаљујем. Спomiњем се, откад себе памтим из детињства, да сам неисказану радост имао, кад би ми рекли : « Ићи ћемо у Семартон. » С већом сам жељом чекао Ђурђев дан него Ускрс. Проводили би ту по десет и по петнаест дана. Трчао би по пољу, играо би се с јагањци, пењао би се на унке ; све детињски посли, правда, но у оному возрасту, који је сама радост и весеље, ја сам находио у том таку сладост, која је превосходила свако блаженство. А, кад би с поља дошао, како би ме дочекала и грлила мати, како сестрица ! Све ми је ово тада у један пут пало на ум ; нисам могао опстати. Сад пролазим, може бити последњи пут, може бити за вавек покрај блаженога места ; остављам га за вавек и у њему

кости мајке моје, родитељнице моје, и једине сестрице.

Ко има срце чувствително, може помислити, како ми је било. И сад, пишући по двадесет и пет година, возмущава ми се утроба, сузе ми теку, и веома тужим. По сата или више било ми је у усти: «Нано моја, нано слатка; Јуло срце, Јуло душо!» (мајку сам моју наном звао). И више би ту лежао, да нису се чобани око мене скупили и почели ме утешавати, а ни сами нису се могли од суза уздржати. Из овога судим, да ми је мати жива била или барем Јула сестрица, не би никада из Баната изишао.

Био сам већ утешен, кад ми се пробуди друг; и расуждавајући, да сав мој плач ништа ми не помаже, и да не ваља време губити, метнемо се на пут и дођемо у само вече у Итебеј к тетки мојој, рођеној сестри матере моје, Јеври. Задуго ме је загрљена држала и нада мношћем плакала. Сутрадан видећи, да нећу ни по што више да закашњавам, метнула ми је у торбу неколико танка бега за пар кошуља, и за јело нешто на пут спремила; плачући и љубећи испратила ме из села. Мени и Ники није било до закашњавања, јер смо се бојали, да за нама потера не иде. Овде не могу изоставити, да не назначим без сваког пристрастија к мојему роду, да од свију народа, које сам познао, нејма милостивијега рода над српским, а најпаче к српству. Од Херцеговине до Баната, у Босни, у Хорватској, у Славонији и у Србији народи су веома милостиви и

одвећ сродства љубитељи; и што се каса у старо време весма похваљене добродетељи гостољубија, заисто у том ови народи ни једном нису фтори.

Ови дан пред вече дођемо у једно село код Тисе. Нађемо једног старог свештеника, гди нешто у својој авлији теше. Питамо га, како би могли у Срем прећи. Каже нам, да се мучно прелази за велико наводњеније Тисе и Дунава; жали, што његови синови нису дома, он би нас чинио пребацити на ону страну без плаће. Рекне нам, да чекамо вечерас, кад људи дођу с поља, да ће нам наћи кога, ко ће нас за два или три марјаша превести. Но откуд нама три марјаша? Ми нејмамо ни три крајцаре. Нужда даје савет. Онда ја извадим из торбе мој часловац, који је био јошт наполак нов, молећи га, да учини задужбину, да нас он да превести, и да за то узме часловац. „То не би била никаква задужбина, да ја то учиним,” одговори добри свештеник, „него, ако вами није од потребе часловац, даћу вам за њега седам марјаша, и постараћу се за ваш превоз. Остарио сам, и не могу задуго возити, а би вас сам превезао.” У вече нађе нам једнога момка, који нас превезе у Сланкамен.

Ево ме у Срему, у земљи наследија последњи српски деспота. Сутрадан неки Карловчанин, враћајући се с празни кочија дома, довезе нас за неколико грошића у Карловце, гди преноћимо, и рано у јутру почнемо путовати по пожељеној Фрушкој Гори. Пролазећи испод Ремете и Крушедола, нисмо смели

ни навратити се у ове манастире, да нас како калуђери силом не задрже. Хопово нам је у срцу било; к њему смо се таштили. Око подне дођемо у Ириг и упутимо се к манастиру. Како нам је год рекао Тодор калпаџија, како пређемо на манастирску земљу, учини нам се, као да смо у едемску башчу дошли.

Иде се све покрај једног поточића, поред кога стоје насађени велики ораси и друга дрвеса, која га осећавају и чувају од сунца. На левој страни виде се брда и холмићи, покривени с виногради и воћњаци. С десне стране потока пружила се једна веселовидна долина, сва покривена и украшена с ливадама, пуни злака и цвећа селнога, која се протегла до близу манастира. А с оне стране долине, рекао би, да су царске башче. Виноград до винограда, окружени и накићени с свакојаким плодовитим дресима; брдо над брдом, и холм над холмом као да се један на другога другољубно наслонио, и као да је један сврх другога своју поноситу главу помолио: како ће лакше ону красновидну долину, сестру своју, и поток, њена љубитеља, који је загрљену држи, и оне, који покрај њега пролазе, гледати и сматрати; и како ће у исто време сваку своју великолепну, са сви пролетњи, летњи и богати јесењи дарови надичену и преукрашену главу показивати и очима свију представљати. Холм од холма лепши и дичнији, а сви заједно неисказане красоте и дивоте. Тихослатко и љупко шушчење и играње с долином потока, различити птица појање, кротко и про-

хладно ветра диханије и његово с лишћем преметање дају ушима једну тако слаткослишну музику, да доводе човека у савршено заборављење себе и у иступљеније ума. Благоуханије ливадни цвећа и свакојаки воћа обалзамљавају они кроткопитоми воздух.

Не зна ко, како том блаженом долином прође, како ли к манастиру дође. А кад дођосмо к мом љубимом Опову, шта ће ко пре гледати, шта ће расматрати, чему ли ће се више дивити и чудити? Да сам био сав око, пак да сам на све стране у један ма гледати могао, ни тако не би се оне красоте нагледао. Ко би хтео знати, шта би ја рад овде описати, а не могу, нека само оде од пролећа до јесени, кад му драго, у Опово, пак кад се дома врати, видиће, оће ли моћи све, што је чувствовао, исказати. Искључавам оне, који предати неким страст'ма, све им је остало једнако, та ишли покрај рита та покрај ливаде, та слушали жабе та славује; говорим за оне, који имају срце чувствитељно сваке красоте Божијег створења.

О родитељи и ви, учитељи и управитељи безлобне јуности, ову вечну књигу отварајте у свако време вашим чадом и учеником; привикавајте и израна, да осећају, да познају и да чувствују премудрост, благост и богате даре творца свога у створењу. Ову саму књигу без никакве друге Мелхиседек читајући, свештеником вишњег Бога постао је. Ово је књига Аврамова, Јовљева и сви патријарха, кад још није било никакве друге; коју читајући, к ви-

сокој су мудрости, сиреч к познанству Бога достигнули. Жива и дејствитељна књига, из које у свако доба, сваки час и свако тренуће ока к очима, к ушима, к свим чувствам, а на-властито к срцу нашем Бог говори —: небо с сунцем, месецом и звездама; земља са свим. шта се на њој види; воздух, облаци, ветрови, молније и грмљавина; вода и све, што се у њој движе; пролеће, лето, јесен и зима; свако диханије и свако створење до најмањег мравка и мушице. Из све ове књиге Бог говори к свим људма: «Познај, чловече, творца твога, творца вечнога и јединога, праведнога и милостивога. Нек чувствује срце твоје, за то је створено, јер иначе не можеш бити благодаран разве чувствујући; и, колико више будеш чувствовати, више ћеш благодаран бити; више ћеш благодарити, више ћеш љубити, више ћеш се силити, за испунити свету и праведну вољу његову. И на ови сами начин бићеш благополучан и блажен во век' века, јер си за то створен, словесним умом и бесмртним духом одарен. Буди праведан, буди добар, љуби добродетељ! Ниси за мало време створен као мрав; вечност те чека. На кратко време добро чинећи, во веки ћеш благополучан и блажен бити.» За показати све величество ове божествено и Божије књиге, наш слачајши спаситељ Јисус учи нас и саветује, да погледамо не на сву њу, но на најмању частицу ње, за познати из најмање частице ове бешчислене књиге великога творца и његову преблагу и

премилостиву промисау о свему. Не вели: погледајте на небо и на сунце; не вели: чујте громове и грмљавине. Ово би одвећ много било. „Возрите,” вели, „на цветке пољске. Ко и тако краси и одева, да цар Соломон у свој слави својој није се могао оденути ни украсити као један од ови цветака? Отац небесни. Погледајте на птичице по воздуху. Ко и рани, и ко и одева? Благ промисау оца небеснога!” Ову књигу читајући, премудри Сократ, вечна слава Атине и свега славнога грчкога рода и имена, пре Христовог прешествија мученик је био за благочестије, праштајући и благослињајући оног истога, који му је отров дао.

Ову књигу ко чита са здравим богоданим разумом, и ко њојзи следује, мора доћи к истинном богопознанству; и он је, како учи свети философ и мученик Јустин, делом Христијанин, ако се словом и не називае Христијанин, живећи праведно и богоугодно. Ко ову књигу не види, слепији је од слепорођена; ко њејзин глас не чује, глувији је од сиња камена, јербо „Небеса поведат славу Божију, и творење руку његови возвештава земља.” Ко ово не чувствује, њему је гвоздено у срца срце. Обичавајте дакле млада срца, да чувствују: у најмањем лиску, травици и цветку творца свога да познају; у живљењу и движењу мралка и мушице општега животодавца Бога да унајају. Учите и најпре овима малима стварима, док с временом кадра буду, к сунцу и к звездама ум свој возвисити.

Ево, мој љубезни читатељу, к каквим размишљенијам само воспоминаније оповско красоте ум мој узвишује. О место, достојно, да посвећено будеш мудрости и ученију, и да се српским назовеш Парнасом !

— — —

ЕВО МЕ МЕЂУ КАЛУЂЕРИ: ШТА САМ
ТРАЖИО, ТО САМ И НАШАО.

Било је око два сата после подне, кад смо ушли у манастирску авлију, јер смо лагано ишли од Ирига до Опова; истом братија изишли из трапезе, и нису били јошт полегли, спавати по обичају манастирскоме. Млађи пролазе који куд по дократи, а старешине поседали с игумном пред његовом ћелијом и разговарају се. Како нас упазе с торбом на леђи, познаду, да смо странски људи; љубопитни, за сазнати узрок нашега странствованија, заповеде нас звати к себи. Пењући се горе, пришапће ми Ника, да ја одговарам на оно, што буду питати. „Не старај се,” рекао сам му.

Било и је око десетак. А кад упaziше они други, што су се били које куд разодали, почеше се скупљати и они који од куд. У један два минута би и до тридесет. Никад у мом веку нисам до тада толику силу калуђера скупа видео. Била ми се почела крв возмуштавати и јежити кожа, као да сам се хтео пренасти, кад ето ти упazi од некуда два малена калуђерка, који дођоше и стадоше близу нас, гледајући нас веселим образом. Онда ми поче долазити дрзновеније, мислећи у себи: кад овима ништа није било, неће ни

мени. А, да право исповедам, нисам никаква узрока имао плашити се, јер су моји драги Оповци осим сви Фрушкогораца најпитомији : благосклони и благопријатни, весела образа и погледа, пристојно и чисто обучени, једним словом, нису нимало прилични оним калуђером, с којима се деца плаше.

Између свију њи најбоље сам упазео једнога, који у среди свију сеђаше. Брада му пократка, округла, и власи на глави беле како снег, а образ чист и млад, пун млека и ружице; поглед дрзновен, но у исто време љубак и милостив; очи пуне живота и неке особљиве сладости. Како ме је погледао, предобио је све срце моје. Рекао би, као да сам га познавао пре много година, и као да ми је својим взором рекао: ја ћу бити твој благодетељ и отац. И кад не би се смијао, на лицу би му неко тихо и природно осмејавање цветало. И правда, како сам после дугим искуством познао, и како ће се видити из ове моје историје, ако је икада човек на свету био без најмањег следа притворности, он је био. Он исти, игуман будући, начне нас питати.

Игуман: «Откуда сте ви, децо?»

Ја: «Из Баната.»

Иг.: «А далеко ли сте накањени?»

Ја: «Овде би ради остати, ако нас примите.»

Иг.: «Што ћете овде?»

Ја: «Наумили смо покалуђерити се.»

Иг.: «Имате ли ви оце и матере?»

Ја: «Ови мој друг има матер, а ја сам без оца и без матере.»

Антоније велики (називљем га велики, јер је и дужи и дебљи од свију био, и браде више је имао он сам него десеторица други): «Да т' кажем, оче игумне: ја ћу тога малог узети, а Максиму ћу дати пут, јер је носташан као враг, и јутрос ми је нов крчаг разбио.»

Иг.: «Оче Антоније, зар сам ја овде ага на Кареја?»

Ант.: «Та немој се, Бога ти, љутити! Ја знам, да си ти игуман; али, ако га ти узмеш, како си ти љут и напрасан, он ће трећи дан од тебе побегти. Ти знаш, да код тебе ђак не може обастати.»

Иг.: «Ако буде као твој Максим, неће ни трећега дочекати.»

Пак се окрене к мени: «Ти мали, оћеш ли ти мој ђак бити?»

Ја: «Оћу.»

Иг.: «По, пољуби руку, пак ти не слушај тога великога и брадатог; он говори, шта му на уста дође. Ако ти само будеш добар, у свем Опову нећеш наћи бољег од мене. А ти, оче Јанићије, и тако си параклисара, а без ђака си, узми тога другог. Он је појачи; баш, како ваља, за параклисару.»

Потом да заповед, да нас одведу у трапезу и даду јести. Кад изиђемо из трапезе, пођемо свак своме старцу. Ја нађем мога игумна сама, гди хода по ћелији. Упита ме, јесам ли изучио псалтир; кажем, да јесам. Да ми један псалтирић, да види, како читам

Био је задовољан мојим читањем. Каже ми, да ће он спавати, а да ја могу ходати по манастиру и околo, куд ми драго, или, ако оћу, могу узети коју књигу с астала и што читати.

Он пође у камару спати, а ја почнем прегледати књиге. Нађем: зборник, часловац, псалтир, месецослов, каноник, полустав, требник, алфавит духовни. Најпосле отворим једну велику страшну књижевину; видим, житија сви свети на три месеца: марта, априла и маја. Ха, помислим, ова је за мене! Једва је подигнем, изиђем пред врата келијска, метнем је на један каручни сандук, а ја седнем доле и почнем читати житије свете Евдокије, први дан марта месеца. Прама овима стварма, које у овој књиги нађем, остану пролози за ништа. С каквим усердијем и топлотом срца сам читао и све од речи до речи упамтио! Камо тада књиге оне, које су данас у рукама! Е време златно, за вавек изгубљено! Из Сциле утечем, пак упаднем у Харивду; из пролога у житија! Сирото дете, бедна младост, до смрти непрежаљена! Но онда ја сам мислио: ко је срећнији од мене? Житија читати, такe књиге велике! Нигде тога на свету нејма!

Ко не зна, шта су житија, нека чује од хиљаде само једну малену повест, које сам ја не читао, како се чита, него са свим грлом гутао и прождирао, које сам веровао како год евангелије, и над којима сам тако горко плакао, да сам вид очни покварио. Нек чује, пак, ако има срце човеческо, нек ме

не жали, и нек над мојом бедном младостију не уздане, ако може. У житију преподобнога Пајсија стоји написано, да је Христос сишао с неба и дошао у пустињу, да га посети. Преподобни Пајсије опере Христу ноге. По многом разговору отиде Христос; вода, с којом су ноге опрате, остане у леђену. Ето ти од некуда дође ученик Пајсијев, тражи воде да пије. Нејма; поарчена вода. Вели му старац, да пије воду из леђена. Ови гледа воду; мутну и блатну види, и која заудара на зној; неће да пије, говорећи: «Како ћу ја помије пити?» Говори му старац: «Бре пиј, пиј, јер ћеш се кајати,» и то много крат. Док му се додија; не толико од жеђи, колико да се не покаже сасвим непослушан, помисли у себи: затворићу очи, пак ћу је пити, макар да би се знао отровати. Оде, гледа у леђен; оћеш, нестало воде из леђена. Виче старца: «Старче, нестаде воде; сад леђен пун бијаше, пак у један ма остаде празан и сув као длан. «Ха,» одговара старац, «нисам ли ти ја рекао: пиј, не накањуј се, јер ћеш се кајати.» А, кад му каза, каква је то вода била, и прочитаја.

Ево, браћо, с хиљаду хиљада оваки басна пуна су житија свети. Ово сам веровао, и над овим сам горке сузе проливао. Глупи и најсујевернији египетски дервиши би ли могли смешнију и луђу басну измислити? Срамота не само светога христијанскога имена него целогачеловеческога рода, да се оваке и овима подобне бесловесне басне у христијанским књигама находе, да се читају и да се ве-

рују. Они, који не знаду, пак верују оваке згадне и срамотне фабуле, њима ће милостиви Бог за њихово незнанство и простоту простити; но они, који знаду, а не вичу, колико год са свим грлом могу, пред Богом и пред људма, да се то не трпи, онима неће се простити, јер је ово грех против светога Духа. Архијереји Божији, свештеници мирски, који читате свето евангелије, вичите, вичите к народу; ваша је то дужност; за то сте оци и пастири. Не издајте чисто Христово ученије! Благи спаситељ ни на што тако није се срдио, кротки Божији агнећ ни на што тако није се гњевио, колико на сујеверије, на лицемерије и на лажљиву и притворну светињу. Не бојте се народа; милији ћете, дражи и чеснији народу бити, кад му отворите очи ума и кад га просветите. Дobar је народ и благ; ако ли у чему погрешава, не чини из зла срца, него из незнања. О црковни предстатељи, немојте сакривати евангелску истину!

Нек ми се допусти, још само једно да споменем. Други пут каже, да му је свети цар Констандин на посештеније дошао, пак између други разговора и ово му је рекао: „Правда, да сам се и ја трудио, колико сам могао, за раширити евангелску истину и науку и за привести многи народ к богопознанству; но, да сам знао, у каквој сте слави ви монаси код Бога, ја ни за што друго не би се старао, оставио би свет и царство, отишао би у пустињу и био би монах.“ Нека сад задржи смеј, ко може.

А пролог — насред цркве Божије: рече старац то и учини оно и сотвори блуд. Оћемо ли се, браћо, за Бога један пут освестити? То је ствар така, да једва је човек на исповеди каже; а наш пролог, као да се с нечим поноси, каже насред цркве, шта је његов старац учинио. Какав му је то старац, срам га био!

Ја и опет просим мојега љубезнога читатеља, да ми прости, што ове непристојне вешти назначујем. Злоупотребљенија и зли обичаји, ако се не буду како достојни поруганија представљати и обличавати, не могу се иначе у омразу довести и истребити. Време је, да к мени дођем.

Мој игуман, кад устане, нађе ме над књигом. Било му је за чудо, да једно дете мојега возраста не иде које куд трчати и скакати, имајући допуштење. Рекне ми, да му мало читам. Ја почнем читати како год из псалтира. Пита ме, читам ли тако из сваке књиге и разумевам ли, шта читам. Кажем, да из сваке, ако је српска и влашка, и да разумевам. Погледа ме мало с вниманијем, пак ми начне говорити: «На ма тај час узми твоју торбу, пак иди, куд ти драго. Право је рекао Антоније, да ти нећеш код мене ни три дни бити.» Ја сам био изван себе; мислим: какви су ово људи? Пре два сата милостиво ме је примио, а сад гони; да сам му што скривио, не би жалио. Онда он опет: «Знаш ли, зашто те терам?» Ја: «Не знам.» Игуман: «Ако ти будеш добар и послушан тако, како читаш, ти ћеш код мене, док сам ја жив, остати. Но

бојим се, кад ти чујеш, како ја читам, ти ћеш ми се смијати, а ја сам љут, пак ето ти кавга готова.» Кад ја то чујем, оданем мало, одговорим му: «Немојте Ви мене терати, ја се Вами нећу ругати.» Онда он изиђе пред ћелију, пак, гди год кога упаци, зове, виче и казује, како ја читам: све као вода. Једва дочека сутра подне; метне ме, да читам у трапези житије.

По ручку узме ме с собом у Ириг. У петнаест кућа водио ме је, почевши од господина протопопе от Шакабент, казујући свима, да ја боље од њега читам, и да он не сме преда мнош читати. Био сам као на ватри од стида. Хтео би, да се куд уклоним, да нисам ту, кад с ким о мени начне говорити, но залуду; заповедио би ми, да се не мичем с места; док сам и ја као огуглао, пак би слушао, као да се о другом ком говори. Дивио сам се чистосрдечију његову; и, колико ме је он више фалио, толико сам га ја више љубио и у високопочитанију имао.

Близу три года провео сам при овом благонравном и пречесном игумну; смрт његова раставила нас је. Но, како сам се у време ове три године у мојем милом Опову светињичио и како нисам, то ћу мало понашире описати; јербо, ако је икад у мени штогод дивije светиње било, то је у Опову било, док сам се јошт међу детињством и јуности находио, и док ме јошт подстреканија телесна нису закупила била. Но, пре него почнем мој начин житија у Опову, нека накратко јавим, што се је с мојим Ником урадило.

Он је весма трудољубив био, цркву чистећи, свеће и све, што је у цркви, намештајући; тако да његов старац весма је с њим задовољан био. Но по месецу дана ето ти његове матере с мојим старијим братом Илијом; која, како уђе у ограду манастирску, стане наспред авлије, пак почне псовати и ружити калуђере вичући, да ако јој на ма дете њено не даду, да ће тај час сажећи манастир, цркву и калуђере, говорећи, да ако су калуђери ради децу имати, нек се жене ка и остали људи, пак нек рађају и ране децу. Неки Дионисије Хорватанин, из Гаревике родом, речит човек и одвећ дрзостан, сиђе к њој, да види, што је стоји вика, и да вику с виком предусретне; но нађе се у великом русвају и тако се смете, да није пред њом ни писнути умео. Такова је то Амазонка била, да би на сто Дионисија ударила. Кад ова своју вику предвостручи и подигне, рекао би чисто, да се упали манастир, и планине наоколо затутњају. «Брже ми дете на среду,» викне с громовитим гласом на Дионисија, «јер, ако те шчепам, сву ћу ти браду очупати, и очи ћу ти ископати! Не рађају се деца, каоно што ти мислиш, ниједна веро прна!» Ови није знао, којим се је путем вратио. Брже боље пошљу јој сина, којег кад упази у мирски хаљина и види, да се није био јошт поцрнрио, утоли се.

Мој брат Илија није тако жесток био. Момче само три года старији од мене; да сам хтео, могао би и њега наговорити, да остане. Каже ми: да ме мој баба Никола поздравља,

који да није болестан, и он би дошао био, не да ме натраг врати, него само да ме нагледа; да он већ види, како сам ја тако наумио, да мене нико не задржа, и да је од све невоље много боље, да се у нашем мирном вилајету гди покалуђерим, неко куд у Турску да одем; да не итим одвек с калуђерењем, но да чекам барем јошт три године; а, како се придигне, да ће доћи, посетити ме. Но није се предигао, но по малом времену представио се. Бог преблаг милостив му био за његову к мени отеческу милост! На ови начин мој Ника врати се с матером својом и мојим братом, а ја останем миран и покојан.

Мој је сав посао био, држати чисто ћелију старца мога, очитати му који акатист и канон и у трапези житије; све проче време могао сам чинити, што оћу. Мени никад није мило било, залуду стајати. У неколико месеци очитам сва житија; и осим свију омили ми се житије мога имењака. Пише се о њему, да и он, дете од седам година будући, остави родитеље и оде у калуђере, и прочита. Смили ми се име ово, и одсудим, да кад се пострижем и мога на крштењу имена одречем, да ћу то име изабрати. Тако сам и урадио.

После мало времена мој старац осети, да ја без шале намеравам посветити се, не окушајући другда хлеба ни воде по дан и по два. Советовао би ме и карао, говорећи ми: да то ништа не ваља; да је нам доста и преко мере, уређене посте чувати; да је он видео многе дивије светиње као ја, и да су све то

лажни или лудости биле; да је време светињичења прошло, и да у данашњи дан сва је светиња, поштеним човеком бити. Накратко, нађем у њему мојега истога бабу Николу. Његово говорење метало ме је у удивљеније; но, познавајући га чистосрдечна и правде љубитеља, нисам могао не веровати му. А с друге стране, сматрајући братију, како се сви веселе живој риби и старом вину, јошт више сам у увереније његови речи долазио.

Мој старац, куд би год ходио ради дела манастирски, узимао би ме са собом. Мени није мрско било путовати; но једва би чекао, да дођем у манастир, да читам житија. С њим сам обишао сав Срем, Славонију и Бачку. Он је свуд био добро примљен за своје весело и у исто време препоштено опхожденије. Како би гди дошао, казивао би: да он има ђаче свеча, да свако стоји на опазу и да добро гледа, што ће пословати; да се он боји јести и пити преда мношвом, а смејати се и шалити за главу не сме. Сином би ме патерицао, да ручам, називљући ме дивљим свецем, и често би ми овако говорио: «Упамти ти моје речи: ти си сад лудо дете, зато гладујеш као сиромашки пас; мирски будући, нећеш меса да једеш, а кад будеш калуђер, нећеш имати кад чекати ни да се испече; бићеш као Турчин, кад се намами на крметину.» Ја би га питао, како он то зна. А он би ми одговорио: «Прво, што си одвећ рано почео, пак чрез дуго време ће ти се омразити; а друго, из твога склоњенија к читању. Нећеш ти вавек жи-

тија читати; омразиле ти се један пут: почећеш и друге паметније књиге читати. А ја сам то у свем мојем животу примотрно, да сви они, који много читају, мало посте." Мој би одговор био: „А како су у старо време свети они много и читали и постили?"

А он би на то: „Сво ти мени кажеш, шта је пре хиљаду година било. Онда су други обичаји били, а сад су други. Што је онда било, знаду они, који су онда живили; а ја знам, шта сад видим. А знаш ли, шта си ми неки дан из оне руске књиге читао, да и између свети отаца било је свакојаки; кад су исти они, који су на првом сабору Арију проклели, на ма после сабора предали цару Константину више него сто меморијала, тужећи се један на другог. А цар Константин, као разуман управитељ и политик, за куртали-сати се један пут црковни људи кавге и ината, заповеди, све оне меморијале јошто непрочитане сажећи, пак се окрене к светим оцем говорећи: „Ми вас за свеце држимо и оглашујемо, и јесте, хвала Богу; а ви предајете тужбе један на другог. Ја, грешан човек будући, како ћу свеце судити? Оканите се, људи, процеса; вас, ако што између себо криво имате, Бог ваља да суди." На ови начин постидо се сви и посрамо и престану од доношенија и тужбе. У истој књиги читао си ми, шта га су пута неки сабори од пет и шест стотина отаца неке ствари узаконили и утврдили, које су други сабори после њи одбацили, и проклели и оно, шта је узаконено,

и оне, који су узаконили; јоште и тому, да у самом Цариграду било је више од двадесет и седам сабора, који су проклетству и анатема предати. И, да не дођоше Турци, да и не смире и помире, до сад, Бог и душа, било би и још толико; и не знам, би ли ко остао непроклет. А какви су ти они оци били, који су на Златоустога седамдесет лажљиви пунктова измислили? Онда нису били малени оци, него први и највећи. Право је рекао цар Константин, да ће Бог имати шта и светим оцем судити. Видиш ли, да је и онда свакојак било? Ја прост, како ме видиш, по мојој намети наодим, да су сад бољи црковни пастири, јер нити се сад толико инате нити се анатема предају као у прво време.»

Ја нисам знао, шта ћу му на све то одговорити; ништа мање, од мога обичнога тврдоглавства нисам хтео нимало одустати. Нека говори ко што оће, ја ћу постићи те постити. Прође то лето и зима; на пролеће постригу ме и даду ми моје пожељено име Доситеј.

Како сам тај пост провео, мучно ће ко веровати. По три дни другда ништа не би окусио, пак би се гди на таван сакрио, и све би метанисао, челом у земљу ударајући, док би ми се завртио мозак; једва би на ногу од тешке глади стајао. Находио сам у житијам, да неки од пустињика по цели седам дана, а неки по четрдесет ништа не би у уста уложили. Силио сам се, не би ли и ја како могао до седмог дна дотерати, но залуду; нисам могао више него до три дни, јер у четврти

дритала би ми колена, чувствовао би јаки бол у утроби, и долазио би у несвестицу.

Мој добри и разумни игуман видећи, да моја будалаштина све то виша бива, каже ми чисто : да он тога више неће трпити, да, при њему наодећи се, сам себи убица будем, но сваки дан у време уречено да с другом браћијом једем ; ако ли нећу, да на друго место гди идем, липсавати од глади, а не код њега. Ја сам одговорио, да ја нисам први, који је постио седам цели дана ; има, који су постили и четрдесет, како : Мојсеј, Илија и сам спаситељ наш. Мој старац, како је љутит био и напрасан, мало би му ваљало (ови сами пут од све три године, што сам при њему био, ражљутио се на ме, како ваља) ; пак у свом свом гњеву ову ми предик учини : „Какво је то твоје безобразје, Мојсеју, Илији и Христу да се уподобљаваш ? Немаш ли толико памети, да расудиш, да су оно чрезјестествене ствари биле и Божија чудеса, те су могли људи четрдесет дана не једући, живити ? Мојсеј на гори Синајској будући, а Илија бежећи по пустињи, била је потреба, да Бог с њима чудо учини. А што се усуђујеш, спаситеља спомињати, то је твоје крајње безумије. Можеш ли ти по води као по суву ходити, мртве воскрешавати и проча спаситељева чудеса чинити ? Што си ти ? Балавче једно. Пак оћеш, да Бог с тобом чудо чини. Но једна за стотину : или да једеш као и други људи или — пут за уши.“ Срећа моја, што сам страшив био, а отишао би заисто кудгод у планину.

Много би пута пошао, тражити какву развалину и пештеру; по како би к вечеру било, а ја ти бежи на врат на нос у манастир.

Велике цедеље поведе ме мој игуман у Карловце, и на велики четвртак архијепископ Павел Ненадович рукоположи ме на дијаконство. У исти дан било је по обичају умовеније пог, и служили су с митрополитом множество архимандрита и игумена. По служби, пре него седну ручати, ови разговор учини митрополит мојему старцу: «Ето ти, оче игумне, ја испуни твоју вољу: хиротониса твога малог Оповца на дијаконство. Но ви сви упамтите моју реч: како је њему одвећ мило много читање, он задуго у Опову места неће згријати.» Ја сам међу множеством у сали негде у буцаку стајао и слушао ово говорење. Нисам се могао начудити, што је овим људма: и митрополит исте памети мога старца! Бог ми с њима! како би мене читање из Опова отерало? Гди ћу ја толико књига наћи као у Опову? Тај дан по ручку вратисмо се у манастир.

Ја млад ђакон и мален калуђер, мило ми је било, служити с чредом и без чреде. Свуд се било огласило, да сам светац; по сели почело се разглашивати, да и чудеса чиним. Болесници, који би у манастир долазили, мене би искали, да им молитве читам. Не знам из којег узрока, колико сам се чинио светац, ништа мање за младу чељад молио сам се врло усрдно, а за старе баке није ми ишла молитва од срца. Многи би сведочили, да су

и моје молитве исцелиле. Ја сам нисам знао, шта ћу од свега тога мислити; да је некима после моје молитве лакше, и да сви не умиру, то мора нешто бити!

Што ми је сад најсмешније: мој добри и незлобиви игуман почео се био уверавати, да ја имам неки дар чудотворенија за моју топлу и усрдну веру. И заиста, ако би за вером стајало, мене у то доба нико жив није могао надверовати; јер сам ја све, што год кажу пролози, житија и отачници слепо без никаква двојеумија и размишљенија веровао. Мени би се у то време смртни грех видео, сврх чеса либо најмање и расуждавати, а некамо ли сумњати. Био сам као најпростији и најрезнивији Турчин, који све, што год пишу и кажу дервиши, ворује; и, да му ко рекне, да то није могуће, би га на ма андарем пробоо. Читајући, шта су неки радили, који су се Христа ради будале чинили (нека свак ово добро забележи: Христа ради будала), долазио би у искушење: а како би било, кад би се и ја будалом учинио, па да људи не знаду, да сам ја светац, него да мисле, да сам уродив? Турци су у овом пункту одвећ ортодокси, јер они свакога, ко је лишен ума, за свеца почитују; но да су Христјани кад могли у ово прелаштеније пасти, имајући у руку премудру и здраву евангелску науку, томе се није могуће довољно начудити. Но по свој прилици преварили су се неки, наопакo разумевајући апостола Павла речи: „Ми уроди Христа ради.“ А ко је гди читао, да је благочинни и четонаравни апостол

наг по сокаку трчао, како су они чинили, који су апостолске речи накриво и лудо толковали? Но шта не чини глупо и нерасудно сујеверије!

Ја сам све то онда веровао, и, ко би се најмање што противрећи усудио, био би пред мојим очима еретикос и хулитељ. Оваку пространу и широку веру имајући, нисам ли ја могао по свакој правници чудотворенија дар изискивати? Љубезни читатељу, ти ми се смејеш, и право имаш: и ја се сам себи смејем; нити је право, само другима смејати се; добро је и себи каткад. Ми се смејемо онима, који су негда магарцу, на ком је Христос јаао, празник празновали; а сами се себи не смејемо, вериге празнујући. Но ово је природно нерасудженију; свако се туђој сујеверици посмејава, а своју почитује и за свету држи. А, ако ћемо по души право судити, кад не пристоји, Христово магаре празновати, много мање — апостола Петра вериге.

Љубезни српски народе, немој ти мени за зло примити, што ја нека наша злоупотребљенија обличавам; време је већ, за живог Бога време, да почнемо слободније и разумније мислити! Докле ћемо туђе погрешке осуђавати, а наше сакривати и оправдавати? Нико се неће ва век' века исправити и побољшати, друге укоравајући. Разуман и правдољубив човек од себе најпре почиње: себе испитује и сматра, себе суди и осуђује; нити себи прашта, ако у чем криво има. Ако ли ме ко из своје прости ревности осуди и похули, време ће показати, да није право имао.

Ништа ми на свету није милије ни љубезније од мојега рода; но, колико га више љубим, толико сам му више дужан правду и истину представљати и говорити. Рад сам срцем и душом после Бога, који ме је створио, мојему милому народу угодити, обаче не лажући и истину светлу као сунце под ноге бацајући, притворно и лицемерно за атар пишући. А знам, да мој поштени и славни српски род то од мене неће ни искати.

О овој материји за сад довољно; при другој прилици више ће се о том беседити. Мој простосрдечни игуман, с ким би год о мени говорио, заклињао би се, да сам светац, но придодавао би к тому: „Бојим се, пеће та светиња задуго дурати.“ Тако је и било. И сва би ми братија то исто прорицали: да се залуду мучим, да се јошт нико није у Опову близу Ирига посветио, да нећу ни ја. Неки би ми се ругао, неки смејао као детету, а неки би ме жалио, казујући ми, да је и сам у младости тако прелаштен и обезумљен био као ја, но друге године друга памет у глави. Из почетка сам мислио, да они све то из зависти раде: не будући свети, не би ради ни да се ко други посвети; но мало по мало чрез дуго време лепо ти ме учинише, те изгуби вољу к светињичењу. Да нисам страховио, те да сам куд у планину отишао, ко зна, шта би било; али сам у планину — за главу, а други се нико не нађе, да са мном пође, и тако ти остадо лепо до данас. А нека ми ко не замери, што ћу правцу рећи: и моја су

ми житија на неки начин доста крива; јер би наодио многе, који су добро јели и пили и господски живили, пак су међу свете метнути; а многи живили су, како су год хотели, пак у саму старост покајали се, и ништа мање нису стражњи остали. Ово је све чинило, да сам се волновао кад на једну кад на другу страну.

При свем том читање књига од дан до дан све ми је то милије бивало. Житија сва не само сам читао неколико крат, него и свако сам на кратко исписивао; и на ови начин знао сам и сва као наизуст; после тога: «обед духовни,» «вечеру духовну,» «беседе Златоустове,» «маргарит,» «камен вери,» «Светога Јефрема» и друге различне књиге црквене, све сам ја то с великим вниманијем и усердијем прочитао, и, што би ми се најугодније видило, исписивао би. Ова сва читања ту су ми ползу принела, да сам наш стари славенски језик привикао; а с друге стране била су ми штетна, као свима онима, који најмањега разуменија логике не имајући, како би кадри били расуђавати оно, што читају, напуне главу свакојаки поњатија, мњенија и противречија, пак ходе пуни ветра, чинећи им се, Бог зна, шта знаду. А, не умејући судити и расуђавати сврх оног, шта знаду, ништа не знаду; или би много паметнији били, да не знаду ни оно, што знаду, јер би барем при општем човеческом уму и разуму остали, пак би били као остали људи. Мој је мозак био пун смуштенија вавилонскога, но онда

ја нисам се могао сам себи начудити, како је могуће, да толике ствари знам, пак би се све молио, да ме Бог сачува у смиренију, да не паднем у високоумије и гордост; а та моја иста молитва происходила је из труле, смрдљиве и потајне понирљиве светињске гордости. И заиста нејма ти лукавије ни високоумније гордости од светињске, ни опачније кривоглавице и лудости од којекваког читања без расужденија.

Имао сам у љубави неког младог јеромонаха, Василија Осечанина, јер је и он весма љубио читање. Ови ме советује, да читам Баронија, којег читајући, усладим се у историје. Мој игуман сам није нимало привикнут био к читању, али је весма миловао, слушати од мене, да му казујем, шта сам читао, а сврх свега по вољи су му биле историје. Зато, гди би год могао наћи грађданске росијске историческе књиге, узимао би и мени на прочитаније. На ови начин почне се возбужавати у мени жеља и другојачији књига осим црковни. Мој старац, видећи ме са свим предата читању, непрестано би ми пофторавао, да ћу куд у свет поћи за науком, и придодавао би, да, кад би имао довољно трошка, би ме послао у Кијевопечерску Лавру, да се учим. Притом и вишепоменути Василије, кад би се год са мном разговарао, похваљивао би ми науку и жалио би, што не зна латински језик, којег је почео био мало учити и знао је неколико дијалога илити разговора, пак би и све преда мном говорио и толмачио би ми и.

Баш као да су се договорили били, да ме подстрекавају, нова некаква желанија у мени поджижући. Падне ти истом моја гордост, аки би и ја нешто знао. Латински језик, то је језик; а ја, бедни дурак, ни речи не знам! „Квис, квид, квомодо, уби, убивис, убикункве,“³⁾ то је звечало у мојим ушима слађе него сирињско пеније; а ништа од свега тога не знати! Боље би било, да се писам на свет ни родио. Изгубе ти моја житија, лавсаик и отачник све поштење. Од тога часа — с Богом, Опово, и сва твоја красота; гди ученија нејма ни латинскога језика, ту нејма ни живота. На ма би куд у свет тумарио, да ми није било жао, оставити мојега доброга и благонравнога старца, кога сам с правом синовском љубовију љубио и почитавао.

Почнем зачињавати и сачињавати моје плане. Гди би се могао један дијакон учити, разве у Кијеву или у Москви? У ово време непрестано би се код нас говорило о славној Великога Петра кћери, императрици Јелисавети. Ја, непрестано у уму и у срцу имајући Кијев, Москву и Русију, владатељницу ти страна непрестано чујући да се помиње, и образ њејзин на много места изображен видећи, патријарху морао сам кадгод о том и сањати. Видим једном на сан росијску цесарицу на престолу, сву као у сунце обучену, која ми да на своје руке једну књигу отворену с разни језици, говорећи ми: „Учи се.“ Пробудивши

3) Ко, што, како, гдo, свуда, гдo било. — Ур.

се од сна, толковао сам мој сан по мојем желанију.

У то исто време митрополит, за нешто срдит на мојега старца, сметне га с игуменства и заповеди му, да пође на неко време у Шишатовац, нити му се дозволи, да мене с собом поведе. Он, полазећи у речено место, даде ми петнаест дуката; мало је више имао, за своју особиту к свом манастиру верност. При нашем растанку ови ми разговор учини:

«Мој синко, чини ми се, да се нећемо више у животу видети; ја знам, да ћеш ти куд либо за науком поћи. Жао ми је, што ти више не могу дати: живећи у једном манастиру имућу, нисам желио, да моји особити новаца имам. А сад жалим, што нисам колико толико заштедио, те би те сад боље могао оправити; но с ово мало можеш до Кијева доћи; а онде, ако будеш трудољубив и у науци подвижан, небесни промисаљ неће те оставити без хлеба. Пустиње, пештере и светињичење извади из главе; томе се данас разумни људи ругају. У данашњи дан ко се год за свеца издаје, или је каква лажка или фантазира. Учење жели и тражи, колико више можеш; нема горег живота од беспослична и унљива. Колико сам те ја познати могао, ако се ти ученију не предаш, ти ћеш жалити, што си се покаљуђерио; ти ниси ни за какав други посао, него за књиге.

«Колико сам ја прост и неучен, мени је милије, видети ученог младога Рајича, него четири всељенска патријарха, који би били

без науке као ја. Видио си га, како је млад и без браде, али, кад стане беседити, ми сви с великим брадама гледамо га, као да смо из дивијег вилајета дошли. Ја ти за мене кажем, стидим се и срамим моје седе на образу браде: наш сав живот пролази у старању и у говорењу за казане ракијске, за каце, бурад и обруче; наша је сва наука у томе, да познамо, колико је ком вину и шљивовици година. Иди за науком; с њом ћеш свуд престати и твоје живљење поштено заслужити. Мој синко, прошла су она глупа и слепа времена, кад се је међу нами говорило: «Боље је шест вранаца у каруца него шест школа у глави.» Сад се је време преокренуло: учен човек ако ће и пешице ићи, сваки га поштује; а неучена видећи, гди се вози на вранци, «Вранци вранца вуку» говоре, и право имаду.

«Ти видиш, како ме љуби господин барон Марко Пејачевић. Откако смо се год познали, љубимо се, како да смо рођена браћа; наше се нарави тако слажу, да се никад један другом омразити не можемо. Он ми непрестано фали науку, и каже, да у садашње време принципски синови, ако нису учени, мало поштења имаду. Он има обичај рећи, да богат човек без науке (ваља овде разумети такога богаца, који с богоданим својим богатством никаква добра општеству и роду својему не чини, дар божији закопан и сакривен држећи) подобан је волу с позлаћени рогови. Казује ми, да царски и краљевски синови и кћери сву своју младост учећи се проводе и сав живот у чи-

тању књига. Ја само чујем имена науке и философије, нити знам, црне ли су или беле; али толико памети и расуђденија дао ми је Бог, да могу расудити, да те ствари морају бити врло потребне, полезне, велике и славне, кад цари и краљи без њи не могу бити.

«Неки дан си ми казивао, шта си читао у оној росијској историји, колико се је Петар Велики старао, за увести у царство своје свакојаке науке, и чрез то велико је и бесмртно име паче свију земљедржаца, који су пре њега на свету били, задобио, славу народа свога до сами звезда узвисио и својим благополучним и високомогућим наследником, који буду но његовим богоуправљајемим стопама ходити, пут к бесмртију показао и отворио. Свемогући, преблаг и вишњи творче, смилуј се на створенија твоја, и таке премудре човекољубне цесаре и цесарице производи чешће на свет, који ће сву Европу, Србију, Босну и Херцеговину, наши стари мило отечество, Болгарију, Грцију и остале божијем рају подобне земље од тиранства, глупости и варварства избавити и ослободити. Нек мумла, ко је лишен разума, на мудрост и науку као совуљага на сунце, говорећи, да оне измишљавају нова мудрованија; не слушај ти за то никога. Што паметни људи фале, с толиком жељом и трудом ишту и сврх свега на свету љубе и почитују, оно мора добро бити. А ко виче на науку? Они, који налазе све своје благополучије у чанку и бокалу.

«Веруј ми, мој синко, кад год чујем младога Рајича да беседи, удишем за мојом младошћу, и, да имам какву власт, све би ове наше манастире у школе и у училишта преобратио. Зато послушај ти мој последњи совет: извади из главе то твоје светињичење; ја ти задајем моју српску веру, да из тога неће ништа бити; тражи науку и гладујући и жеднећи и наготујући. Ја ти више желим, да у једном малом сеоцу будеш мале деце учитељ него у Опову игуман или архимандрит. И, ако ме послушаш, како знам, да ћеш, благосливљаћеш ме, кад у гробу будем.»

Ово је последњи разговор мојега милостивога оца и благодетеља. Он није нимало науке имао, но ништа мање био је јестевитим здравим разумом и расуђденијем одарен. Родом је био из Србије, из београдскога предела; всегда весео, чистосрдечан, поштен и, колико се више може, благи и непорочни нарава човек; и зато у целој Славонији, Срему и Бачкој малим и великим, господарем и госпођам љубезан и благопријатан. Био би на кратко време, један минут или два, љутит и напрасан (страст природна чистосрдечни и без сваке претворности људи); близу три године, колико сам при њему био, само би се тада на ме ражљутио, кад би ме видео, да без сваке невоље гладујем. На три месеца по нашем расанку представи се у Шишатовцу, гди сам му био на погребенију, и оплакао сам га како год мајку моју. Благодарим преблагу небесну промисла, што ме је

сподобила, ово благополучно живота мојега време дочекати, да покажем вечну моју благодарност памети његовој. Име и воспоминаније његово биће ми. док сам год жив. драго и љубезно; називао се је Теодор Ми-
лутинович.

ЗАКЉУЧЕНИЈЕ ПРВЕ ЧАСТИ.

Пре него дођем к другом периоду моји прикљученија, сиреч како сам из Хопова изишао и куд сам прошао, за пристојно и потребно находим, приложити овде један разговор, којег сам сврх до сад издате материје с једним ученим пријатељем имао, којему, како би што сложио и начисто преписао, пре него би штампатору предао, соопштавао сам, његов совет иштући и сврх свачеса заједно с њим расуђавајући и беседећи. Њега ћу представити овде под именем Зилотија, и описаћу, што сам с њим беседио, које ће служити за изјашњење предиздате материје.

Ја: «Молим те, љубезни мој, кажи ми чистосрдечно, што мислиш о овом, што си до сад читао. Могу ли се надати, да ће на какovu ползу бити?»

Зилотиј: «Да ти пишем за један народ, који сваку ствар мери, суди и расуђава, следејући правилам здраваго разума, ја не би имао ништа против твојега писанија рећи, будући да сам и сам тога мњенија, да само они народи могу се надати, да ће ду благополучнији постати, који, просвештавајући се науком од дан до дан исправљају се и на

боље предуспевају, распознавајући и претпочитавајући полезније од неполезнијега и боље од горега. Теби је добро познато прикључење, које се је пре неколико година једном цариградском патријарху случило, који је хтео, пост Петров и рождества Христова од седам дана учинити, како су и из почетка били, како се је народ против њега узбунтовао и мал' га није убио.

«Зато, друже мој, гледај, шта радиш. Ти хтећи, да у омразу метнеш злоупотребљенија и којекакве сујеверице, бојим се, да самога себе у омразу не метнеш. А навластити, ако тегди калуђери увате, тешко твојим леђ'ма! Немој рећи, да ти нисам казао. Али ништа; с пребијени леђи добити чест, да се српски Сократ назовеш, опет много више добијаш.»

Ја: «Иди ти с Богом! Име је Сократово красно и славно; али се леђа по улици не наоде. Не би ли се то како могло и с мањим трошком учинити?»

Зил.: «С каквим мањим? Патријарх ни епископ ниси, да те с престола сметну, као су цариградскога сметнули; свештенство да ти узму, — и тако кажеш, да у твом отечеству не примају те за попа, јербо си се у Црној Гори запопио. Шта ће ти друго узети, ван да те раскалуђере?»

Ја: «А они нек раскалуђере, пак ће видити! Без шале, љубезни Зилотије (видиш ли, какво сам ти лепо име дао: Зилотиј, то јест: ревнитељ), учини се, као да си прави ревнитељ, и говори, што год можеш себи вообра-

зити, да се правично може против до сад
мном написати ствари рећи."

Зил.: «Као какав ревнитељ, оћеш, да ти
говорим? Ти знаш, да наши прави ревнитељи
хоће и изискују, да народ вавек као под ула-
ром остаје, да слепо следује и верује све, што
му се каже. И, што им се најмање против
старим обичајем види, проклињу и чуј, «Ето
курјака!» вичу.»

Ја: «Нећу, брате, да си таков ревнитељ;
нећу, да си као они, који хује с анатемама
на све оне, што у среду и у петак зejтин и
рибу једу, Вуди ми разуман, умерен, про-
свештен и правдољубив ревнитељ, који нити
новине тражи за лекоумије нити се старина
држи за сујеверије. Ја не похваљујем оне,
који, неизвестијем и непостојанством ума во-
дими, као лептирићи без сваког узрока семо
и тамо лете; нити пак оне, који за нерасу-
жденије у всеконечном нечувствованију као за
плот привезани остају. Само оне похвале до-
стојне наодим, који, познавајући цену богодане
слободе ума, само на добро је употребљавају;
како у добру постојани, тако и у оном, што
познаду за боље и полезније, разумом и сло-
весностију управљајем, к измењенију, које
њихово исправљеније, побољшеније и благопо-
лучије узроковати може, готови су.»

Зил.: «Кажи ми, које је намереније тво-
јега писања, по ком се надати можеш, да ћеду
твоји јединоплеменици моћи познати, да ти без
сваког пристрастија и интереса поступаш. Знаш,
да све за тим стоји. Кад братија наша познаду

један пут чистоту нашега намеренија и нашу верну к њима љубов, добровољно наша представљенија и савете примају; и, што је више, ако у чему као људи и погрешимо, радо нам праштају. Познат ти је стих Навмахија:

*Οὐτίγ' ἐτολός ἐτύχθη. ἢ σερχιν φιλότῃτα
καὶ ἥθια πῖσά δαῖναι.*

Није таког породила мати, верне нарави
ко неће познати.

А, што сам повише рекао, да ваља да се бојиш твоји Србаља, ја сам из шале то рекао, јер, како кажеш, да намераваш, одаде поћи у Париз и Лондон, мучно ће те кад твоје отечество видити. Какво је твоје љубопитство, знам, да, ако добру прилику намериш, поћи ћеш и у Америку."

Ја: „Имаш право, Зилотије; нећу, да свет рекне, да сам се залуду покалуђерио. А што питаш за моје намереније, могао си га из предисловија познати; но, кад ти се тако љуби, чуј опет накратко. Ова су два моја начална намеренија: прво, дајем пример ученим народа мојега, да на нашем простом дијалекту пишу и на штампу издају; друго, да моји јединоплемени усуде се, сврх сваке ствари слободно мислити, и све, што чују, да суде и расуђавају. Ти знаш добро, љубезни мој, да сви народи, који само при старим мњенијам и обикновенијам остају, морају како год остали азијатически и африкански народи у вечној очајаној тами и неразумију лежати. Не мислећи
«давајући и не чинећи никакова

употребљенија богоданогa разума и словесности, нити примајући никакав пример од други учени и просвештени народа, остају за павек у всеконечном и плача достојном бесловесију.

«О, колико смо дужни ми благодарити небесном промислу, што се наодимо међу учени и просвештени народи, а наипаче под управљењем праведнејшега, премудрога и богопросвештенога владетеља, који ничим не дише, разве љубовију и отеческоју милостију к поданим својим, ништа не жели нити иште, разве опште благополучије народа свога. Под сенију крила његови цвета ученије, правда и општа љубов триумфира и победнују песан поје, разум, словесност и мудрост царствују. Нико се сад не боји, да ће му ко у закон дирати. Ником училишта и академије нису затворено. Зраци просвештенија ума и разума на све наше народе изобилно и богато излијавају се. Зашто дакле, да не познамо небесну милост и толико благодејаније? Зашто да не почнемо разумно и слободно као словесни људи мислити? Зашто да не дрзнемо и да се не усудимо, полезније неполезнијему претпочи-тавати? Докле ће сродни наши у старој простоти лежати, и из своје простоте и неразумија таквим урежденијам начални своји, која на саму њиову велику ползу бивају, противстајати и возмуштавати се? Зашто, како се што почне против стари плесинви и зарђати обичаја чинити, на ма да вичу: «Пропадосмо! пропаде православије!» и да

дижу руке на архијереје своје? Србљи, којима је Бог дао здрав ум и поштено срце!

«Та живим те Богом заклињем, буди ревнитељ, но словесни и разумни ревнитељ, и кажи ми: оће ли православије пропасти, ако народ не буде веровати, да има вампира, да има вештица, да има врачарица и по воздуху митарства? Оће ли православије пропасти, ако се мртви не буду око цркве, по изван градова, вароши и села закопавати? Оће ли православије посрнути, ако народ не буде други празника кроме недеља, Христови и Богородичини, празновати и у лености и нераденију целу трећу част године за толико мноштво светковина губити? Леност и нерадиња није ли смртни грех, штетан и пагубан телу и души? Зашто да не познаду, да у светковању толики светаца ниједна длака православија не стоји? Зашто да им се не каже, да су ове ствари измишљене на шест и седам стотина година после спаситеља Христа и апостола?

«Кажи, брате, по души и по совести твојој, оће ли што најмање вреда благочестију и православију бити, ако калуђера нестане, који нису ничим, разве црним аљинама, неженидбом и именом калуђери? Не би ли много полезније и боље било и за православије и за народ, да се сви манастири у школе и у училишта преобрате, и с њихови доотки да се васпитавају и уче сирота народња деца, која намеравају, да с временом свештеници и учитељи народњи буду? Нека дође највећи ревнитељ, и нека га не стоји вика с његовим анатомама,

него, ако је Христјанин, нек ми каже: наука апостола Павла није ли православна наука, да епископ како год презвитер и дијакон не само може, но да мора бити једне жене муж? «Подобајет, подобајет,» вели сосуд избрани, «епископу бити јединија жени мужу.» Која је наука православнија и благочестивија од евангелија спаситељева, која обличава и укорава лицемерне и дуге молитве и постове? Виче, виче благи и једини законодавац истинаго православија и благочестија, зашто људи ради човечески преданија пренебрегавају и остављају заповеди Божије. Правда и истина може ли православију бити противна?

«Време је већ, да народ позна, да су црковни оци људи били, и да су у многима стварма погрешили. И није се чудити; људи никад до века, ако ће и свети бити, не могу бити безгрешни. То је све залуду; сам је једини Бог совершен и без греха. За колике читамо, да су свети били и чудеса чинили, пак су после свега тога у смртне грехе пали. Није ли познато, да су цели сабори отаца проклетству и анатема предали оне, који ће веровати, да се наоде андиподи? А сад има већ близу три стотине година, да је сав свет искуством познао, да они оци ништа нису знали у томе, и да су врло неразумно чинили, проклињући друге, који су разумније од њи мислили. И по правој правници, ко другога неправедно проклиње, његова клетва мора на њега пасти. Но Бог ће милостив бити и светим оцем као и другим људма, јер су и они људи били, зато

нису могли безгрешни бити. И што ћеш више; у ово погрешке поклизнули су Василије Велики, Јоан Златоусти и Августин. Ја овде не мислим, с оци процес терати, но толико роду мојему истину кажем, да знаду, и да се не плаше као деца у помрчини, да ако кад началници и поглавари буду хотели, на ползу општества што против стари обичаја установити, нека мисле као разумни и словесни људи, и нека се за своју простоту својеј полаи не противе.

«Зашто смо друго примили од Бога разум и словесност, разве да се с њима служимо всегда мислећи и расуђавајући? Што ја могу мислити од једног човека, који ми вели: теби није допуштено ни мислити ни расуђавати, или: ако се кад усудиш што мислити, да не дрзнеш, што другојаче помислити, него, како су они и они мислили? Што ли од другога, који ме другојачије советује говорећи: веруј евангелију, које говори: «Истини поклоници клањаће се оцу небесноме духом и истиноју,» духом, сиреч: памећу, разумом и словесностију, то јест, знаће, ком ће се клањати, како и зашто. Неће се клањати нити као бесловесна животнаја нити као робови, но духом као разумни, словесни, свободни и као синови, духом и истиноју, сиреч тражиће и познаваће истину; неће се бојати ни страшити истине. Бог је истина!

«Зато, о словесни чловече, мисли, суди, расуђавај и познај. Сав свет да ти рече, да си слеп, ти, имајући очи и чисто видећи, не

веруј свему свету. Сав свет да ти рекне, да два и два не чини четири, немој му веровати; то је против искуства. Сав свет да ти рече, да ће Бог у вечну муку и у вражије руке предати оне, који једу у среду и у петак рибу и месо, немој му веровати; то није могуће, то ни турски цар не би учинио. То је безумије и хуљеније рећи, да праведни Бог може такову ужасну и нечувену неправду учинити.

«Али су свети оци анатели и вечној муци предали оне, који у посте рибу и месо једу! У том оци имаду врло криво; нити они имаду власт, проклињати свет и људе, нити ће се њихова клетва ни длаке примити, нерасудна и неправедна будући. У она времена то је некаква мода била, да народи један другог проклињу. Сад су људи много паметнији; не даду се проклињати; не зато, аки би се бојали, да и се клетва не прими, но примају клетву за псовку. А то није допуштено. Друге, који штогод другојаче од нас мисле, укарати и псовати.»

Зил.: «Добро, добро! Али ти знаш, да твоји Србљи, који нису научени слободно мислити, како те новине од тебе чују, рећи ће, да си јеретик.»

Ја: «Нек реку, што им драго. Ја се уздам, да ће време показати, да нису право имали. А, неће сви рећи, не бој се; наоди се у данашњи дан Србаља, који мужески мисле, суде и расуђавају. А време је већ, да и прости народ не варамо. Познајући чисту истину и не ка-

зујући ју, с каквом совестију мислимо пред Бога доћи? Како би ко могао по правди рећи. да сам јеретик, видећи јасно, да ја ништа друго не потврђавам, разве чисту евангелску и апостолску науку? Новине никакве не уводим, него и оне, које су против светог евангелија уведене, одмећем. «Никога не проклињите но благослињајте; ради човечески преданија не остављајте заповеди Божије.» Ово је кротка и блага Христа спаситеља наука. Ово ја мудрујем. Зашто ће дакле рећи. да сам јеретик? С моје стране ево шта ћу им ја рећи:

«Поштени роде српски, мила браћо, немојте ме укоравати ни осуждавати. Расудите, да ово, што вам говорим. не говорим ни за какав мој интерес; не иштем од вас никаква достоинства, не иштем богаство; желим и иштем вашу ползу и исправљеније. Питајте, браћо, учене и разумне људе: које су праве и истините добродетељи евангелске? Казаће вам, да су оне, које се рађају из љубави к Богу и к ближњему; праведно, поштено и човекољубно срце и живљење; словесна, разумна и слободна љубов ко истини. «Господу Богу твојему поклониши сја и тому јединому послужиши; возљубиши ближњаго твојега јako себе самаго.» Ево наука чиста и света, која узрокује све вечно и времено благополучије човеческога рода.

«Сад метни прاما овој науци ону другу: онда да не једеш месо, него само сир и јаја; а онда ни рибу, а онда ни зејтин ни ајвар и

прочаја. Ако ли се усудиш, зачинити сочивицу твоју са зејтином, проклет и анатема! Бре буди ти паметан! Зашто проклет, и каква те је анатема нашла? Што сам ти ја крив? тако су свети оци установили. Иди ти с Богом! то није нимало паметно. Да наши архијереји што таково данас установе, кажи по души, би ли им ко рекао, да су паметни? А што год данас не може бити праведно, паметно и разумно, то није могло ни пре нас нити може после нас бити.”

Зил.: „То би потреба била, да архијереји настоје и народу казују. А, док год они муче, мора ствар остати, како је.”

Ја: „Не стоји, брате, ни за архијереји, веруј ти мени. Ми данас имамо архијереја учени и разумни, свободни сваке сујеверице и фанатичества. Но да право речемо: незнање и простота народа свему је узрок. А знаш, какво је устремљеније народа, кад мисли, да ревнује за веру и закон? Зато нејма ти никаква другога срествија, разве наука и књиге. Учени људи ваља да на простом језику пишу; и тако мало по мало обикнуће се сав народ, мислити и расуждавати сврх сваке ствари. А друго, сву ону децу, која мисле, да свештеници буду, — на науку, на науку! И како сви мирски свештеници буду просвештени, у мало времена просветиће се и народ; и онда моћи ће архијереји своју дужност чинити. Казивао сам ти пре неколико дана, што се је једном нашем епископу у Вршцу случило пре три или четири године; пак сад суди, ко би

био рад. да га пијани и разјарени људи чу-
пају и газе.»

Зил.: „Право велиш! И код нас у Гре-
цији наоди се правдољубиви епископа и све-
штеника, који уздишу и жале се на злоупотре-
бљенија, која бивају; а најпаче зли и опаки
обичаји, да калуђери носе по вароши, по сели,
по кућа и по пазари пуне сандучиће костију
ручни, ножни, леђни и свега тела, а најпаче
множество зуба, Бог и вишњи знао, чији ли
су, какви ли су! Кажу, да су тога и тога
свеца кости и зуби; принуђавају људе, да
и целивају, и да милостију на њи дају. Није
то све. Носе и којекаква парчета стари аљина,
па кажу, или да су од богородичине аљине
или од ког другог свеца. Носе и парчеца
гвожђа уверавајући, да су од апостола Петра
верига или од Христови ексера. Носе којекакво
трње, аки би од Христова венца било. Што ћеш
више, носе грудве црне земље, издајући и за-
клињући се, да су помешане с крвљу тога и
онога мученика. Јудеји нам се смеју и ругају,
и веле, да смо гори од стари идолопокло-
ника, јер они нису се клањали костима, кр-
пама, грудвама, гвожђу и трњу. А Турци не
остају само при посмејавању, но гаде се, псују,
руже, плају на калуђере и њихове сандучиће.

„Што мислиш, како је разумним Греком,
тај покор и срамоту гледати, а најпаче архи-
јерејем? Но шта ћеш, да чине? Увео се и уко-
ренио тај стари обичај; прости народ неће
да остане без моштију и костију. Ко би се
усудио рећи, да све те мошти и кости и зу-

бове и парчета аљина и гвожђа и грудве у земљу ваља законати? У земљу! На ма би се прости народ заједно с калуђери, који с тима стварма тргују и новце купе, на њега подигли, узбунили, и за јеретика би га огласили. Ништа друго дакле, разве Бог да се смилује, да се кад оне земље ослободе, и да се наука уведе; и тако шат се кад сујеверије и злоупотребљенија истребе и искорене.»

Ја: «Све ја то знам, брате Зилотије, и све, то, што кажеш, очима мојима сам гледао на калавритском и триполичком пазару у Мореји. Познавао сам и једног учитеља, именем Партинија, у Триполици, који би горко жалио против ови бедни обичаја, против који и књигу је једну на простом греческом језику издао био. Но погоди, шта је било. Све су му књиге сажegli, и за малим је остало, да нису и њега заједно с књигама спалили; и, да су смели од Турака, заисто би га сажegli жива, јер се је усудио био, против сабора, дуги постова и мртви костију писати. Но, благодареније буди благому небесному промислу, у овим просветитним земљама ја се тога не имам бојати. А најпаче, познавајући мужевствени карактер и поштено срце свију славеносерпски народа од Черне Горе до Баната, уздам се, да ћеду с љубовију примити моја представљенија; познаће моје чистосрдечно, непристрасно и братољубно намереније. Притом молим богољубиве архијереје и проче свештенике и дијаконе мирске, да по души и по совести својеј кажу народу, јесам ли, следујући чистој евангелској

науци, писао. А сврх свега, Бог преблаги и милостиви, који је сам вечна правда и истина, да се смилује на све нас, да нам отвори очи ума, да познамо, шта је полезно и потребно нашем благополучију временому и вечному.”

Крај прве части.

ИСПРАВЦИ.

СТРАНА :	ВРСТА :	МЕСТО :	ТРЕБА :
7.	12. оздо	бојм	бојм
19.	4. "	удаљити	удаљити
34.	12. оздо	грчке	грчке пајуре
53.	6. оздо	савест	савест
70.	2. оздо	мене	ме
94.	15. "	сад толико	толико
105.	15. "	но	по

— — — — —

ДОДАТАК

П Р А В И Л А

„СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ“

1.

У намери да потпомогне правилније шпреће одабраних дела из деле књижевности и из опште-корисне поуке и тако да ствара књижицу за све редове народа, оснива се друштво, које ће се звати: „Српска књижевна задруга“ са седиштем у Београду.

2.

„Српска књижевна задруга“ стараће се:
да критички приређује издања старијих и новијих књижевних српских;

да издаје одабранија дела из сувремене аске и опште корисне књижевности;

да предначи избором у преводу и позајмици из словенских, иностраних и класичних књижевности;

да у опште припомогне ширем развићу народне књижевности, олакшавајући издавање и шпреће књига свима средствима, која јој буду на расположењу.

3.

„Српска књижевна задруга“ припиће свој задатак издајући сваке године по једно коло књига према својим средствима. Једно годишње коло ипак не може обухватити мање од шест књига ни мање од шест штампаних табака.

4.

Друштвена су средства: удози чланова оснивача и улагача, добит од проданих књига, поклони и завештања, на то одређени, и камата од сталног капитала.

Али се од свега овога, одређенога за годишњи тропак, одбја 5% и прилаже сталном капиталу.

5.

Стални друштвени капитал чине: улози чланова добротвора и поклони и завештања, на то одређени.

6.

„Задруга“ ће примати и нарочита завештања, намењена на издање дела појединог српског књижевника или на издавање какве засебне врсте корисних књига, које у њен задатак спадају.

7.

Према томе: друштвена су издања *редовна* и *засебна*. Редовна су издања, која се чине по чл. 3, а засебна по члану 6.

8.

„Задруга“ има чланове:

добротворе, који плаћају најмање сто педесет динара једном за свагда, или седамдесет и пет форината;

осниваче, који плаћају десет динара на годину, или пет форината;

улагаче, који дају годишњи улог од шест динара, или три форинта.

9.

Чланови добротвори и они, који су петнаест година редовно били чланови оснивачи, добијају друштвену повељу, и њихова ће се имена објављивати на друштвеним издањима.

10.

Сви чланови добијају сва редовна друштвена издања.

Чланови, који дају годишњи улог, не могу добити књиге, за ту годину издане, ако своју обавезу не испуне до дана, који ће управа одређивати.

11.

У управу може бити изабран члан добротвор или оснивач. Управу састављају: председник, потпредседник, тајник, књижничар, благајник и пет одборника.

12.

Управа се дели на два одсека: *књижевни и економни*. У одсек књижевни долазе: председник, тајник, књижничар и два одборника, а у одсек економни: потпредседник, благајник и три одборника.

13.

Знатнија се питања расправљају у седници целокупне управе.

14.

Сваке друге године иступа из управе коцком трећина чланова, а њихова се места попуњују скупштинским избором.

Тајник је стални члан управе, који не иступа по овим одредбама.

15.

Свако, у течају изборне периоде, упражњено место у управи попуњује сама управа.

16.

Управа бира у народу друштвене поверенике, преко којих стоји у вези са члановима, шаље књиге, прима улоге и т. д. Повереници не плаћају никакав улог, а добијају сва редовна друштвена издања и 2% од новца, који прикупе, у име трошкова преписке. Веће издатке управа посебно наизнађује. Имена се повереника објављују преко новина и на друштвеним издањима.

17.

Управа може поједине поверенике, који се буду за дуже време живље заузимали за „Задругу“, предложити годишњој скупштини за одликовање особитим признањем или избором за чланове добротворе (без обвезе у чл. 8).

18.

Управа одлучује о престанку права и дужности појединих повереника.

19.

Скупштина се „Српске књижевне задруге“ са-стаје редовно сваке године о Ђурђеву дне. На скупштину долазе и одлучују чланови добротворн и осни-вачи. Управа је дужна објавити сазив скупштине два-десет дана раније.

20.

На скупштини се врше ови послови: управа под-носи извештај о свом књижевном раду и имовном дру-штвеном стању за минулу годину заједно са изве-штајем раније изабраних прегледача; бирају се два члана за преглед друштвених рачуна у текућој години; попуњује се управа; бирају се на предлог управе дру-штвени повереници за чланове добротворе; одлучује се о измени ових правила на предлог управе или пе-десет чланова добротвора и оснивача; одлучује се о поднесеним предлозима.

21.

Предлози за скупштину редовно се подносе управи тридесет дана пре скупштине, и управа их на дневни ред ставља. Преко овог правила на самој скупштини учињени предлози примиће се на претрес само онда, ако тако одлучи две трећине присутних чла-нова. Предлози за промену правила објављују се у дневном реду у целини.

22.

Друштвена је рачунска година од првог јануара до тридесет првог децембра.

Управа ће прописати за свој рад пословник и одредити пословне дужности својим члановима, одбо-рима и друштвеним повереницима, а тако исто и сталну или привремену годишњу награду тајнику.

23.

Ако би се „Српска књижевна задруга“ растурила, њено се имаће поверава на чување Српској Краљевској Академији, а она ће бити дужна предати га оном друштву, које буде радло на задатку, на коме је „Српска књижевна задруга“ радила.

24.

Потписаних седамнаест основалаца објавиће ова правила по прописима чл. 37 закона о јавним зборонима и удружењима, и започеће купити „Српску књижевну задругу“ по њеним правилима. Они ће, по истим правилима, вршити дужност управе до прве редовне скупштине.

У Београду шеснаестог априла 1892 год.

Основаоци :

Андре Гавриловић,
д-р В. Бакић,
Дан. А. Живаљевић,
д-р Јован Јовановић Змај,
Жив. Живановић,
Јован Ђорђевић,
Љ. Ковачевић,
Љубомир Јовановић,
Љуб. Стојановић,
М. Ђ. Милићевић,
д-р М. Јовановић — Ватут,
д-р Милан Јовановић,
Цера Ђорђевић,
Светислав Вуловић,
Светомир Николајевић,
Стојан Новаковић,
Урош Благојевић.

VIII

По што су овако потписима оснoвалаца утврђена правила „Српске књижевне задруге“ — оснoваоци су се, по пропису прелазног наређења, конституисали као привремена управа, која ће започети извршивање правила „Задруге.“

Тако бише изабрани:

За председника: Стојан Новаковић,
„ потпредседника: д-р Змај Јов. Јовановић,
„ тајника: Љуб. Јовановић,
„ књижничара: Авдра Гавриловић,
„ благајника: Урош Благојевић, а остали потписници чланови су одбора.

Управа ће што пре нарочитим прогласом познати све пријатеље српске књижевности на уписивање у „Српску књижевну задругу.“

16 априла 1892 год.
у Београду.

Председник

„Српске књижевне задруге.“

Ст. Новаковић

СВЕМУ СРПСКОМ НАРОДУ!
ПОЗИВ
ЗА КУПЉЕЊЕ „СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ“

Претуривши већ својих првих стотину година, нова се српска књижевност почиње ширити све даље и даље и освајати све већи број читалаца. Књиге српске нису више ретке и није их мало; с напретком идеја о јединству народа и језика његова и књижевност је напредовала. Али су читаоци српски више остављени срећи или случају; широки покрет књижевни и широка потреба читања и поуке у корисном и народном духу немају ни редовне пеге ни систематске целине. Потреба је неопходна, да се у једно приберу вако времена старо и ново, тако и пријатељи српске књиге и српске речи с истока и са запада, са севера и с југа. Потреба је, с једне стране, да се свакоме на домак стави оно што је до сад добро парадила српска књижевна радња и свест, а с друге, да се око тога као огњишта свога саставу сва браћа, и да у томе потраже духовну своју заједницу, основе своје народне индивидуалности. — Може ли разумна реч Доситијева разгонити незнање, што још влада над ведичим делом масе нашега народа? Може ли родољубиви и благи његов савет и данас да стишља бујне страсти у читалаца? Јесу ли списи његови довољно познати млађим нараштајима, који — хвала Богу — све гушћим редовима стижу? У нас се славила стогодишњица рођења Симе Милутиновића Сарајлије, али колико је поштовалаца Симених прочи-

тало, да ништа друго, његову „Србијанку“? Топла љубав Ј. С. Поповића према народу, смишљени погледи на прошлост нашу, сета његове песничке душе мање и ређе одушевљава данашњу омладину, јер га она ретко где може читати. Дела њихова, дела Мушицкога, Караџића, Атанацковића, Прерадовића и других писаца, или су са свим не издана или су издана некритично и неударно, те свакојако не врше овај задатај, коме су их њихови творци намењили: да свима српским нараштајима буду светле луке на путу напредовања.

Као год ова старија дела тако и послови многих савремених или мало ранијих књижевника, дела од трајне књижевне вредности, стоје данашњим читаоцима неприступна растурина по ретким листовима или зборницима. И сами данашњи књижевници врло често наилазе на многе сметње при издавању својих дела. Они имају да се боре с укусом читаоца, који је сад мање у њиховој власти а више у рукама оне књижевности, која као да нема другог задатка него поштану корист својих произвођача и издавача. Преводна књижевност иде овим последњим путем. Песништво словенско и туђе готово је запемарено; приповетке, новеле и романи, који руску књижевност дигосе до светскога гласа, одабрана дела великих приповедача, којим се вечно подмлађује француска и друге књижевности, тешко налазе издавача. С овим се невољама једна боре и поједини писци и презодиоци и уредници новина и часописа. Старија пак угледна дела великих нових и старих светских књижевности још се мање у нас пресађују.

Поучна популарна књижевност захтева тако исто помоћ. И ако се у нас с успехом наставља оно проучавање целокупнога живота, садашњег и прошлог, у нашега народа, што започеше Рајић, Караџић, Даничић и други; опет су научне тековине веома мало распрострањене. Народ наш нема данас у рукама ни историју своју политичку ни културну ни књижевну. А без указивања на старе стазе могу ли се сигурно показати путеви будућности, без изношења на углед

старога прегаштва може ли се живо подстаћи душевна снага у омладине? И познавање саме српске земље и садашњег стања народнога није онако како би се зажелело, те да би топла љубав, упућена просвећеним знањем, могла да све делове отаџбине, да сва племена српска и ватрепо и зрело пригради. Познавање околних нам народа, с којима смо судбу делили, делимо и делићемо; њихова историја, историја словенских народа и великих спетских обрта предмети су, који и данас очекују раднике. Ширење знања из економије и из природних наука (упоредне географије, геологије, биологије, физике, астрономије и игијене) осетна је потреба, која се још довољно и смишљено не подмирује.

Ово је стање покренуло основаоце „Српске Књижевне Задруге,“ да се обрате српским читаоцима, и ако знају, да се њихову родољубљу и помоћи обраћају с многих страна. Основаоци су уверени, да српски читаоци осећају лично потребу, да се води брига о реченим празнинама у данашњој нашој књижевности. За то мисле, да раде посао користан сваком у да ће за то у свакога наћи потпору. Ако одзив одговорна надама, ако се са потребним стрпљењем допусте „Задрузи“ време потребно јој да свој програм барем у главнијим његовим цртама развије, „Задруга“ мисли, да ће моћи делом оправдати свој постанак. Низ година донеће сваком задругару читаву домаћу књижницу, у којој ће мало по мало угледати свега: сви знатнији списи досадашње српске књижевности; збирке растуриених радова савремених књижевника; одабрани нови послови и преводи и прераде лепих књижевности словенских и туђих; поучна дела о прошлости и садашњости нашега народа, о околним и словенским народима, о великим историским појавама, о најзанимљивијим странама природних и друштвених наука. Прештампанајуће старије књижевне послове, управа мисли употребити на то сваке године од тридесет до половине својих издања; а намерна је првих година издати скупљене или одабране радове ових писаца: Доситија, Рајића, Зелвића, Видаковића, Мушицкога, Караџића

(историске, географске и етнографске чланке), Милутиновића, проте Матеје Ненадовића, Ј. Хаџића, Ј. Стејића, Богоб. Атанацковића, Павла Поповића Шапчанина, Брашка, Његоша, Ст. Врза, Томазеа, Прерадовића, Шеное, Љубише, Врчевића, Јукића, Ј. Памучине, Трифковића, Грчића — Милека и других. „Задруга“ ће за право прештампавања потражити споразум и договор, где год то требало буде. Неће бити заборављени ни писци ранији: Качић, Гундулић, Палмотић, Ђорђевић, Бунић Вучићевић, Јак. Палмотић, Заатарвић, Рањина, М. Држић, М. Рељковић, колико се год избор из њих може подесити с укусом данашње шире публике. Свако ће се тако издање приредити критично са потребним уводом, а у гдевојим случајима и коментарима и реченицама непознатијих речи. Управа се нада да ће у брзо моћи изнети сличан програм свога рада и за остале врсте својих издања, за преводе и позајмице из лене књижевности и за оригиналну, преведену и прерађену поуку.

Овим позивом отвара управа упис на чланство за чланове добротворе један пут за свагда и за чланове осниваче и улагаче за годину 1892. „Задруга“ се обраћа свим родољубима српским, свим пријатељима њена задатка, да је потпомогну онако како могу: било уписом у чланство, било вршењем повереничке дужности било књижевним радом. По члану 8 правила чланови добротворци плаћају најмање сто педесет динара или седамдесет и пет форината једном за свагда; оснивачи плаћају десет динара или пет форината за сваку годину; улагачи дају шест динара или три форинте такођер сваке године. Сви они добијају сва редовна друштвена издања (члан 7 и 10). Они родољуби, који би се хтели пријавити управи и примити се повереничке дужности веома би тим обавезали управу. Повереничка су права и дужности назначена у члану 16 и 17 правила.

Управа ће се старати да што пре коначно смисли, шта ће ући у прво коло њених књига за годину 1892, на које се овим упис отвара, и о томе ће пу-

блику одмах извести. Књиге ће се спремити и разаслати у један мах са свршетком године.

Основаоци „Српске Књижевне Задруге“ учинили су, што је од њих зависило, да се почне овај за српско народно развиће неоспорно користан посао. Они с овим у већој опширности изnose шта их је на то побудило и како на том мисле радити. На народу је — сад — да својим пристанком или саучешћем што обилатијим каже како о овој потреби сам мисли. Кад је наша отаџбина могла још пре осам стотина година родити Растка Немањића, да, презревши престо очински, пође путем, којим стиже и поста светитељ књижевња свега српског народа; кад је наш српски Дубровник могао одвухати Гундулића, којег се песничва лепота цени не само у постојбини његовој, него свуда где се српска реч разуме; кад је пејакн, бројем и имућством, део Срба могао пре сто година да прихвати књигу, коју му Доситије пружаше и да је, очувану, после као тону зраку пушта до крајњих гравица домовине српске: неће се ни данас, кад је готово сва земља српска отворена приступу српске књиге, — одбити позив, да Србин задружно повони и настави рад тих својих великих предака! Проговорите дакле о овоме послу народном ви сад делом, драга браћо Срби и Српкиње, где сте да сте.

30 априла 1892 године

у Београду.

Председник,

Стојан Новаковић

Тајник,

Љубомир Јовановић

Д О В Р О Т В О Р И

СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Нjегово Величанство Краљ Србије Александар I.

Нjегова Светлост Ђвиз Наследник Ц. Горе Данило

† Г. Ђок. Коста Протић, краљ. намесник — Београд	150	дин.
Г. Милош Павловић, књижкар — Београд . . .	150	„
Г. Јован Ристић, краљевски намесник — Београд	150	„
Г. Андра Николић, министар просвете — Београд	150	„
Г. архимандрит Нифимор Дукић — Београд] .	150	„
Г. др. Јаза Докић, председн. Држ. Савета — Београд	150	„
Г-ђа Мица Кост. Протића — Београд . . .	150	„
Г. Саво М. Попковић, трговац — В. Најитат .	75	фор.
Г. Филип Пујић, писар Среза Врачарског — Београд	150	дин.
Г. Живојин Симић, професор — Београд . . .	150	„
Г. др. Јаза Илић, лекар — Зајочар	150	„
Г. Милутин Марковић, судија Касал. Сула — Београд	150	„
Главни Николаски Одбор — Београд	150	„
Г. инж. Јован Митковић, супер. Ђ. В. — Београд	150	„
Г. Драгутин Палјед, дирек. Крп. Ср. Реалко — „	150	„
Г. др. Ђ. Борђонић, изв. посл. и инж. мин. — Атина	150	„
Г. Јосиф Чоделски, апотекар — Пожаревац .	150	„
Г. Болко Ђ. Рајковић, пред. окр. суда у пензији — Крагујевац	150	„
Нjегово Преосв. епископ лички г. Саво — Краљево	150	„
Г. Р. Кнежевић и Радошковић, трг. — Краљево .	150	„
Г. Саво Ж. Обрадовић, трг. — Градинаре . .	150	„
Г. Јевта М. Нинаовић и дежн. трг. — Београд .	150	„

Г. др. Љуб. Радивојевић — Нови Сад — Каменица	100 фор.
Срез Јадрански Окр. Подричког	150 дин.
Срез Ресавски Окр. Моравског	150 „
Г. Ђен. Саво Грујић, изв. посл. и нуп. мия.	
— Цариград	150 „
Г. Хаши-Саво Косановић, сарај. митропол. у остав.	150 „
Срез Јасенички Окр. Подунавског	150 „
Г. др. Тоша Недељковић, адвокат — Земун . .	75 фор.
Г.Г.: Брана Малићи, трг. — Бос. Градишка . .	75 „
Г. Никола Пашић, предс. минист. савета — Беог.	150 дин.
Г. Сима Р. Обрадовић, трг. — Београд . . .	150 „
Г. Драгомир Петр. Арамбашин, трг. — Београд .	150 „
Г. др. Илију Вучетић, адвокат — Нови Сад .	75 фор.
Г. др. Мика Кондореш, суд. бележ. — Нови Сад	75 „
Г. Мирослав Спајић, тр. — Митровица . . .	150 дин.
Локта „Немања“ слобод. зилара — Пинг . .	150 „
Г. Илија Радонић, трг. — Крагујевац	150 „
Г. др. М. В. Вујић, државни саветник — Београд	150 „
Зајруга за Потном. и Штедињу — Приг . . .	75 фор.
Г. др. Веса Николајевић, адвокат — Приг . .	75 „
Г. Борђе Симуновић — Шид	75 „
Главни Одбор Учитељског Удружења — Београд	150 дин.
Г. др. Коста Николић, апотекар — Шабац . .	150 „
Г. Милан Петровић, велотржац — Вуковар . .	75 фор.
Г. Стеван Тубић, сврш. учен. трг. акад. — Шид	75 „
Г. др. Иван Лазаревић, сред. лекар — Аранђеловац	150 дин.
Г. Петровић Јово Лукин — Дубровник	75 фор.
Г. Бошковић Теодора за жон. школу Божка Бошко-	
вић — Дубровник	75 „
Г. Бошковић Нико — Дубровник	75 „
Списак Правосл. Цркв. Школ. Општ. — Осек . .	75 „
Г. Илија Маргетић, министар у пензији — Београд	150 дин.
Г. Борђе Кривојевић, адвокат — Карловци . .	75 фор.
Г. Светозар Адамовић, трг. — Беч	150 дин.
Г. Милан Ђ. Милићковић, библиотекар — Београд	150 „
Г. Арса Поповић за кћер Јелену — Бел. Белиорек	75 фор.
Г. Владимир Алин, тргов. — Земун	150 дин.
Г. С. Минх, индустријалац — Сарајево . . .	150 дин.
Г. Н. Веселиновић, управ. „Нар. Забр.“ — Карлов.	75 фор.

XVI

Сремска Карловачка Задруга за Погпомагање и	
Штедњу — Карловац	75 фор.
Г. Стеван Јевтовић, златар — Београд	150 дин.
Г. Милан Јанковић, трг. — Вел. Полозић . . .	150 "
Г. Лаза Дуиђерски, велики трг. и економ — Н. Сад	75 фор.
Г. Коста В. Недељковић, трговац — Београд . .	150 дин.
Г. Владим. Матијевић, трг. — Загреб	75 фор.
Г. Петар Николић, трг. — Загреб	75 "
Г. Лако Лађевић, трг. — Загреб	75 "
Г. др. Светислав Шумаковић, адв. — Загреб . . .	75 "
Г. др. Богдан Мелаковић, адв. — Загреб . . .	75 "
Г. Јован Шорак Ведео, српски православни про-	
топон — Ријека	75 "
Г. Васо Петричић, градски поджупан — Љубљана	75 "
Г. Мило Драча, трг. — Босански Нови	75 "
Г. Камелко Ј. Јовановић, Књијар — Панчево .	150 дин.
Г. Стева Поповић Вацки, нар. зас. на Хр. Са-	
бору — Тонарник	75 фор.
руштво Зора — Беч	75 "
Г-ђа Зора пл. Бајић — Беч	75 "
Г. Лаза Гавацки — Сентомаш	75 "
Г-ђа Марија уд. Алексијевића — Сентомаш . .	75 "
Г. Милош Богдановић, нар. посл. — Смољинац.	150 дин.
Г. Н. Н.	75 фор.
Г. Франц Енгелхарт, књиговецац — Београд .	150 дин.

ОСНИВАЧИ И УЛАГАЧИ

СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ У 1892 ГОД.

АЛЕКСИНАЦ

Повереник г. Иван Дамњановић
директ. гми.

Оснивача 7 по 10 дин.

Г. Г.:

Лазар Мартиновић свешт. Житковац
Аврам Миловановић „
Цветко Петковић проф.
Милоје Петровић сред. нач.
Светозар Живковић учит.
Јован Петровић трг.
Велимир Петровић

Повереник г. Мил. Бобић проф.

Оснивача 15 по 10 дин.

Г. Г.:

Бена Брановачки окр. суд.
Божа Мутавац судија
Артур Кико шикшиер
Тома Ђурђевић секр. окр. суда
Јованча Таушановић и синови трг.
Илија Х. Илић трг.
Лука Герзић судија
Петар Милићевић нач. Ср. Алек.
Иван Дамњановић директ. гми.
Димитрије Гребеновић адв.
Бока Јовановић свешт.
Боса Ђорђевић саопун.
Милутин Пержук кројач

Димитрије Марковић кројач
Илија Јанковић свешт. Добрујанац

Улагача 12 по 5 дин.

Г. Г.:

Тих. Ђорђевић предавач
Јерем. Бошковић телегр.
Драгољуб Поповић прел.
Душан Антић уч. 1 раз. гми.
Миливој Филиповић уч. 1 раз. гми.
Родан Михаиловић учен. 1 р. гми.
Душан Хас
Мика Поповић земљор. — Лоћника
Јован Аврамовић приват. адв.
Даринка Јелушићева уч. II. р. г.
Персида Икшашиновићева уч. II. р. г.
Тихомир Димитријевић уч. 1. р. гми.

АРАНЂЕЛОВАЦ

Повереник г. д-р Ив. Лазаревић
срески лекар

Оснивача 12 по 10 дин.

Г. Г.:

Алеска Николић срески начел.
Коста Д. Јовановић апот.
Љубомир В. Недељковић телегр.
Драгомир Ђ. Савић писар
Станкир Михаиловић писар

XVIII

Милутин М. Ризнић трг.
Нико Паћевић «
Павле Минаљачки ковач
Павле Петровић трг.
Светозар П. Стевановић свешт.
Јоца В. Поповић свешт. Стојини
Анара Савић свешт

Улагања 7 по 6 дин.

Г. Г.:

Милан Дукић лимар
Божидар Милорадовић кели.
Драгутин Гавриловић трг.
Анареја Војиновић каф.
Илија Александровић кројач
Љуб. П. Милиновић учитељ
Милан Радосављевић учит.

Поверен. г. Милут. Стојановић
учитељ

Улагања 5 по 6 дин.

Г. Г.:

Петар Ризнић трг.
Милутин Симић трг.
Вранислав Лугумирски ђак
Аранђелов. Трг. Омладина.
Владимир Радвановић учит. копљар.

БАТОЧНИНА

Поверен. г. Ђура Димитријевић
учитељ

Оснивача 3 по 10 дин.

Г. Г.:

Читаоница Баточинска
Јоца Ђокић свешт. Бадњевац
Мих. Пинолић трг.

Улагања 8 по 6 дин.

Г. Г.:

Основна школа у Баточини
Димитрије Танасковић свешт.
Најдан Цестановић на сина Драгољ.

Милосав Вељковић трг.
Васа Михаиловић трг.
Аћим Јовановић трг.
Стева Милосављевић пред. општ.
Влајко Поповић писар

БЕОГРАД

уписани код благајника Српске
Књиж. Задруге

Оснивача 273 по 10 дин.

Г. Г.:

Стојан Новаковић
Љубомир Стојановић професор
Петар Ђорђевић држ. саветник
Живан Живановић држ. саветник
Милан Јовановић професор
Војислав Бакић професор
Милан Милићевић библиотекар
Милан Јовановић-Батут професор
Љубомир Ковачевић професор
Марко Вулатић потпр. Беог. Тр. Ом.
Драгутин Величковић секр. Мир. Фжш.
Триша Милојевић нар. посланик
Савка Радичевићева учитељица
Спасоје Костић трг. помоћ.
Алимпије Савић адвокат
Светозар Волици књиговецац
Стојан Протић нач. Мил. Ун. Дела
Милан Дуја адвокат
Љуба Јоксимовић књижар
Милош Х. Поповић чин.
Димитрије Гавриловић секр.
Милош Маринковић пред. општ.
Светозар Никетић професор
Алекса Борисављевић чин. Упр. Фонд.
Петар Карастојановић прџ. ковз.
Филип Вујић писар Српца Врачар.
Јован Д. Јонановић пис. Мин. Просв.
Гаврило Гашић магист. фармац.
Драгутин Шумаровић трг. помоћ.
Катарица П. Шарчевића учитељица
Александра Годубовићка учитељица
Срета Благојевић царинар
Иван Шајковић ђак VI. р. гвк.
Милан Стојковић учитељ

Благоје Ристић адвокат
 Илија Х. Максимовић шеф телегр.
 Светозар Гвоздић нач. Мин. Прив.
 Живојин Јуришић професор
 Влајко Цонић секр. Мин. Фин.
 Филип Васељскић поткивач
 Андрија Живановић наред. Мин. Вој.
 Рака Милековић столар
 Душан Димитријевић суд.
 Бура Милијашевић дир. гим.
 Јован Антонијевић чл. општ. суда
 Јован Бадемић професор
 Милош Милојевић пров.
 Јосиф Ковачевић пров.
 Јован К. Јовановић трг. помоћ.
 Дамјан Марковић трг. помоћ.
 Драгљн Савић трг. помоћ.
 Драгутин Ф. Васић трг. помоћ.
 Ђоста Поповић чин. Нар. Банке
 Сава Антоновић професор
 Милан Вељковић благај. Мин. Кров.
 Стеван Дочкевић нач. Мин. Просв.
 Милан С. Убавић учитељ
 Урош Благојевић учитељ
 Вожа Јовановић заст. упр. Држ. Шт.
 Вожа Кимпановић еантор
 Милутин Гарашанин проф. пред. мнн.
 Бура Коварац дир. гимн.
 Јеврем Ђуровић чин. Нар. Банке
 Никола Ђорђевић трг.
 Милеико Марковић секр. Мин. Просв.
 Таса Капетан-Спасић свешт.
 Милан Симић упрас. трошарине
 Димитрије Жујевић капетан
 Мијалко Протић стат. Мин. Просв.
 Јован Јовановић Змај
 Вожа Гавриловић члан Кв. Тер.
 Милош Цветић глауца
 Милеико Веселић ур. „Правника“
 Мијалко Ристић секр. Мин. Ин. Дела
 Љуба Јовановић пров.
 Наја Обрадовић касер.
 Мијалко Живановић адвокат
 Властимир Аћимовић ћак III р. о. ш.
 Живо Поповић пров.
 Петар Никетић учитељ
 Благоје Недић порезник
 Драгутин Станенковић сек. Држ. Сав.
 Милован Јанковић пр. Пор. Уп. у пен.
 Андра Ђорђевић пров. Вел. Школе

Драгутин Гођевић адв.
 Мијалко Стевановић суд. Пра. Б. Суда
 Таса Вукосављевић нар. посланик
 Окипа Глушчевић новинар
 Терзацијска Осн. Школа
 Палмудска Осн. Школа
 Источно-врачарска Осн. Школа
 Западно-врачарска Осн. Школа
 Дорћолска Осн. Школа
 Савска Осн. Школа
 Варошка Осн. Школа код Саб. Приве
 Мнта Шинански предузимач
 Радивоје Предаић упр. Држ. Дуг.
 Светозар Т. Теофиловић чин. М. Вој.
 Станиша Станишин учит.
 Стева Трикуновић учит. прт. и крас.
 Стева Танацковић трг.
 Милан Павловић пред. ун. Б. Тр. Ом.
 Ђоста Марковић члан „ „ „ „
 Никола Жујевић „ „ „ „
 Павле Качаник „ „ „ „
 Драгутин Гавриловић чл. „ „ „
 Петко Николић учитељ
 Вожа Б. Ђесторовић реф.
 Вучко Богдановић благај. Држ. Дуг. и
 уредник „Тежака“
 Јан. Марковић други бл. на Гл. Д. Ђа.
 Милан Ђорђевић свр. гимн. VIII р.
 Стеван Лукачевић Подгорица Цр. Г.
 Сима Аврамовић чин. кон. Примитина
 Раде Миловић свр. ћак уч. шк.
 Стева Д. Поповић кач. у пензији
 Милић Ј. Брадић чл. уп. Б. Тр. Ом.
 Гаврило Раденковић трг. пом.
 Риста Кретић предузимач
 Леонид Соларовић мајор
 Петар Мирковић пред. оп. Парцани
 Ђорђе Којић учитељ
 Димитрије (ваљак)
 Љубомир Којић учен. зми. Момчелје
 Ђоста Младеновић учен. „ „
 Милорад Петровић пров.
 Стева Предаић секр. Мин. Просв.
 Мијалко Рувидић књиг. Држ. Штам.
 Миша Мијаловић пред. Пор. Упр.
 Мика Д. Банковић
 Андрија Д. Банковић
 Илија „ „
 Љуба Срећковић чин. Мон. Дувана
 Сава Кукић секр. Мин. Фин.

Смиља Ј. Маринковића
 Жинко Богдановић трг. помоћ.
 Јанко Караматић шаринар
 Харис Клине трг.
 Михаило Борисављевић учит. црт.
 Пера Павловић проф.
 Милан Васиљевић ср. нач.
 Мијанко Рашиковић чл. Кв. Цал.
 Илија Половица месар
 Станки. Мирковић трг. (ек. Б. Т. Ом.)
 Савко Кучпарић сек. Пољ. Друштва
 Илија Марковић трг.
 Вождар Јанковић мајор
 Мијанко Ковачевић ср. нач. у пенз.
 Милутин Степановић бг. М. Ун. Делз
 Андра Зрнковић чин. Општ. Беогр.
 Мица С. Матавуља
 Сино Матавуљ
 Димитрије Јосић проф.
 Мијанко Јовановић адв.
 Стева Добривојевић адв.
 Срета Стојковић проф.
 Д-р Драгиша Станојевић
 Стеван Носелиновић
 Војислав Ј. Марковић
 Павле Маринковић
 Слободан Јовановић
 Вождар Ваја кап. на „Делиграду“
 Димитрије Клидис ћак I раз. гимн.
 Коста Симић шпедитор
 Димитрије Довијанић проф.
 Димитрије Стаменковић
 Вождар Реловић трг.
 „Обилић“ друж. пев. од ђака В. Шк.
 Вожа Проклић проф.
 Зарија Р. Поповић стат. Мин. Пр.
 Д-р Ђока Јовановић проф. В. Шк.
 Никола Н. Димитријевић к. код Чачка
 Милан Михаиловић мајор ађ. Нб. В.
 Јован Павловић „ „ „ „
 Александар Милин „ „ „ „
 Владим. Спасојевић пис. Мин. Прос.
 Стеван Ожановић пр. дуж. пис. мин.
 Данило Степановић рачуноис. Гл. К.
 Александар А. Антоновић трг.
 Мориц Тидер и комп. трг.
 Ђока Димитријевић књиг. код Талића
 „ Константиновића
 Ђока Ж. Нешић трг.
 Милован Атамацковић сек. Мин. Пр.

Душан Ђ. Милићевић гостион.
 Илија Милованчевић проф. чинон.
 Д-р Стећ
 Д-р Жујовић
 Д-р Дим. Герасимовић мајор
 Д-р Гонсјаровски
 Д-р Димитријевић
 Д-р Суботић
 Ј. М. Жујевић
 Љуба Стојановић чл. Кв. Врач.
 Риста Матић чин. Упр. Фондава
 Димитрије Милојевић трг.
 Никола Лукић предузимач
 Стеван Зарић учит. код Саб. Цркве
 Јован М. Тадић трг.
 Глигорије Поповић секр. Мин. Н. Пр.
 Д-р Рабикнар лекар
 Душан Мушкинић чин.
 Љубомир М. Милутиновић трг. пом.
 Милош Савчић инжињер
 Славнић инжињер
 Зорка Ј. Петровића ж. књиг. м. чин.
 Јолка Петровићев књ. II. Петр. упр.
 Зем. Штес.
 Андра Т. Јусовић трг.
 Тодор Мијановић трг.
 Милевоје Поповић предавач
 Љубомир Марковић инж.
 Драгутин Матровић пред. општ. Умина
 Илија Ђарић ађ. Нб. В., мајор
 Мијанко Рашић арт. кап.
 Владимир Тодоровић жел. инжињер
 Свстелик Радовановић држ. геолог
 Богдан Поповић држ. ланомас
 Димитрије Нешић ректор Вел. Шк.
 Сава Урошевић професор „ „
 Милић Радовановић „ „ „
 Срета Ђорђевић члан позивије
 Истар П. Пејић трг. пом.
 Владимир М. Тајсић пред. Прв. Беогр.
 Суда Окр. Подунав.
 Данило Живаљенић
 Драгомир А. Стевановић правник
 Таса Банковић управник задруге
 Радован Вишек директ. Б. Трг. Шк.
 Борислав Тодоровић проф. „ „
 Д-р Васа Брентговић лекар
 Стеван Милиновић трг.
 Светозар Вражанић благ. Мин. Вој.
 Катарина Николићка удовца

Димитрије Лео инжињер
 Милош Дамњановић «
 Светислав Смић проф.
 Милутин Маринковић војни капет.
 Милош Динић проф.
 Милеико Вукчевић пред.
 Д-р Никола Ј. Петровић д-р. г-м.
 Ђока Николић маг.
 Спасоје Илић механ.
 Димитрије Пунтаковић учитељ
 Светозар Швабић трг.
 Нера Радовановић «
 Јован Новачковић
 Миливоје Николајевић коњ. кап. ор.
 Ђ. Н. Краља Александра
 Радован С. Филиповић чл. Апел. С.
 Милан Ф. Христић посланик у пенз.
 Светозар Вучковић учит.
 Павле Китић учитељ Вишча
 Ђорђе Милошевић св. «
 Андра Стевановић проф. Вел. Школе
 Никола Христић през. мун. у пен.
 Милан Јовановић фотограф
 Браћа Банковић Кр. Ул.
 Хајрих Аллер предавач
 Миљко Јовић учитељ
 Неранца Угренчићка
 Димитрије Соколовић учитељ
 Михаило Г. Дринчић
 Љубомир Ј. Рајић преф. чин.
 Јован Ђорђевић Министар Просвете
 Светомир Николајевић
 Андра Гавриловић
 Светислав Вуловић
 Светозар Јанковић позивар
 Нера Тодоровић «
 Васа Динић професор
 Миљко Цветковић инжињер
 Јосиф Предић књиговођа
 Јован Андоновић члан Касацје
 Стојаје Николић учитељ
 Момчило Иванић
 Влад. П. Стојановић инос. М. Н. Прав.
 Весислав Миловановић ауд. капетан

Улагача 57 по 6 дим.

Г. Г.:

Петар Петровић прав. IV. год.
 Милан Сарајевићева сд. II г. В. III.

Дружина Бана Беогр. Учит. Школе
 Милутин Тувегдић учит. Моштаница
 Љубица Савићева учен. телег. курса
 Хајрих Шмат учит. у гимн.
 Сима Терзић правник
 Јован Сремац димар
 Љубомир Милковић проф.
 Сава Поповић филос.

А. Ц.

Драгиша Ђурић уч. IV. г. В. III. «. од.
 Милош Трифуновић фил. III г.
 Спасојевић адвокат
 Милоје Гајић чин. Мин. Нар. Прав.
 Радосав В. совић фил. пр. м. осек
 Алекса Петровић потпор.
 Светозар Михаиловић занат.
 Деспот Стевић адвокат.
 Срета С. Јовановић преф. пис.
 Тодор Миљковић писар Мин. Војн.
 Милан Ракотић правник
 Франьо Рихтер учитељ у Трг. Шк.
 „Дружина“ Јака Београд. « «
 Сотир Ђорђевић уч. II. « «
 Ђоса Н. Буковала пис. Пал. Оп. Од.
 Чедомир Марковић пор.
 Лука Лазаревић поруч.
 Ђорђе Јане писар код истр. суд.
 Стојан Јаковљевић пис. код не. в.
 Димитрије Миливојевић правник
 Милутин Ковачић учен. гимн.
 Димитрије Грудић « «
 « Ристић « «
 Јован Милојевић Новач
 Милан Михаиловић учитељ Крупань
 Ђоса Поповић преф. учит. Бачина
 Светозар Пешић учитељ «
 Милан Живковић уч. Трг. Школе
 Даница Милетићева учит.
 Д-р Милан Радовановић сес. мин.
 Јован Пауновић учитељ М. Црн
 Благоје Чоловић јак учит. школе
 Ђељковица ученица београд. Реалне
 „Гимназијалац“ друж. уч. II. Б. Гим.
 Војислав Ђорђевић учит. Д. Потон
 Младен Обреновић « « «
 Павлик Ристовић свешт. « «
 Ђока Богдановић кап. (вој.)
 Ђоса Јокић « «
 Ђоса Глишић учитељ
 Јован Лазаревић поруч.

Драгутин Милетић правник
 Ђоста Петровић ода.
 Милоје Костић трговачки помоћник
 Димитрије Илићћ ћак учит. школе
 Милош Терзић богослов
 Милан В. Поповић «
 Владимир Радовановић богослов
 Чедомир Тодоровић ћак учит. шк.
 Љубомир Кулуићћ писар
 Михаило Васић богослов
 Милија Петровић ћак учит. школе
 Дружина Јазор ћана III Беог. Гим.
 Таса Богдановић управ. фотодит.
 Момчило Ивковић гимназијста
 Никола Исакловић правник
 Ђорђе Окиновић писар истр. судије
 Димитрије Динић гимназ.
 Марко Матић богослов
 Танасије С. Ристић књиговођа
 Костантин Т. Жакла Пешта
 Ђорђе Вестермајер књиговођа
 Тома Ј. Лазаревић трг. помоћник
 Јован Пантелић гимназијста
 Јован Војиновић ћак учит. школе
 Ђорђе Паштрицад правник
 Милутин Симић богослов
 Цера Н. Тризнац трговац Алеминица
 Владислав Илићћ правник
 Петар Вучковић богослов
 Милан Рабреновић ћак учит. школе
 Будимир Чолић правник
 Стеван Милошевић Јелашница
 Враћа Радојковић Сињер
 Зорца Илићћ, учитељица Божанија
 Живојин Аранђеловић правник
 Вељко М. Спасић Младого
 Михаило Ђурићћ богослов

Повереник г. Мар. М. Марковић
 трг.

Осмивача 23 по 10 дин.

г. г.:

Светозар Ђабовић
 А. П. Хитрово чин. у руск. посла.
 Ђ. Б. Михаиловић
 Јевта Гавриловић чин.
 Димитрије Ђорђевић чин. Гл. Ков.
 Анка Анђеликовић

Никола Милојевић чин. Упр. Држ. Д.
 Јова Акимовић суд. Трг. Суад
 Нестор Велић екон. Сентомаш
 Вождар Продановић кн. Сентомаш
 Ђирија Протић реалац
 Ђорђе Топузовић син Топуз. Шабац
 Ђивко Митровић пенз.
 Тодор Р. Петковић от. пос. Петрогр.
 Јакимсавета Субашић штуд. Цирих
 Михаило Поповић трг. пом.
 Историјско епидемиолошко др. — Дакчић
 Мијанло Јовановић правник
 Димитрије Ђирковић трговац
 Таса Миланковић нач. мн.
 Павле Обрадовић књиг. оп. радни.
 Љубомир Н. Хрстић мајор
 Марко М. Марковић трг.

Улагача 22 по 6 дин.

г. г.:

Радосав Агатиновић епл. III г.
 Сретан Лазаревић учит.
 Ђорђе Мажио трговац Памчево
 Јован Динић учитељ ракиначки
 Душан К. Поповић ћак учит. школе
 Иван Алексијевић « « «
 Живојин Видојевић « « «
 Спира Голумбовски правник
 Радивој В. Миланковић пис. м.
 Јован Андријевић техничар
 Владислав Милошевић гимназијст
 Радивој Цовановић «
 Мијанло Ивић правник
 Иван Николић «
 Љубомир Тодоровић тежак Ракинач
 Јеротије Топаловић епидемиолог
 Радоје Поповић ћак учит. школе
 Јулијана Попићева учитељица
 Владимир Стојановић ћак учит. шк.
 Вождар Митровић « « «
 Јелена Марковићева учитељица
 Љубица Рајчевићева «

Улагача 2 по 3 фбр.

г. г.:

Никола Гавела трг. Загреб
 Ђура « « «

Повереник г. Љуба Јоксимовић
књишар

Оснивача 11 по 10 дим.

Г. Г.:

Сима Ч. Поповић пенз.
Коста Динић пенз.
Милан О. Петровић чан. Жел. Упр.
Мата Јовановић чин. Упр. Фона.
Коста Динић ср. лекар Паланка
Глиша Ст. Петровић трговац Земун
Љуба Ђорђевић књиш. Г. Милановац
Аца Станојевић штампар
Милован Миловановић новинар
Нелија Душанић државни саветник
Ненад П. Ђорђевић

Улагача 2 по 6 дим.

Г. Г.:

Милан К. Крстић моделниар Грац
Д-р Станишевски

Уписани код г. А. Гаврилковића
проф.

Оснивача 14 по 10 дим.

Г. Г.:

Драгомир Здравковић трг.
Таса Неранић трг.
Демостен Николајевић доктор
Васа Крстић шеф Дун. Пар. Друштва
Шандор Ивановић благај.
Димитрије Анарејевић трг.
Душан Стојићевић проф.
Коста Ковачевић проф.
Манојло Смиљанић предавач
Миланоје Празиовић мас. суд. у пен.
Пан. Ж. Милановић проф. В. Градиште
Мита Нешкић гостион. " "
Чед. Р. Михаиловић трг. " "
Август Валента уч. лев. " "

Улагача 2 по 6 дим.

Г. Г.:

Драгиња Аранђеловићева уч. В. Град.
Зорка Тодоровићева " " "

Повереник г. Филка Вујић
ерески писар

Оснивача 8 по 10 дим.

Г. Г.:

Ђорђе Ј. Николић лекар
Антоније Мијаиловић км. с. Кнежев.
Милисав Милковић пред. општ.
Основна Школа Железничка
" " Винчанска
" " Рушанска
Павле С. Ружић пред. општ.
Милован С. Павловић учитељ Рушан

Поверен. г. Ник. Сп. Матијевић
правник

Оснивача 11 по 10 дим.

Г. Г.:

Архиман. Данило Недељковић стар.
ман. Романа
Катарина Милић
Побратимство друштво б. В. Шк.
Сава Шукуљевић трг. помоћник
Риста Одавић тисоко
Драгутин Јеремић земљомерац
Милутин Татић гимназ.
Милан Максимовић "
Момчило Нинчић "
Јован Петровић "
Ђорђе Стајић "

Улагача 89 по 6 дим.

Г. Г.:

Пон Таса Ј. Вучићевић св. Гроцна
Јелена Поповићка Гроцна
Софија Тодоровићева
Мил. Обр-Кнежевићева мат. В. Ж. Ш.
Јелена Марковићева " " " "
Јулиј. Милосављевићева " " " "
Лепосава Шрбићева " " " "
Нела Поповићева " " " "
Драга Сандићева " " " "
Борисав Ристић правник
Милан Струпаић "
Милош Т. Петровић "
Драголуб Ж. Аранђеловић правник
Јован Стојановић "

Милан Ценић правник
 Љуба Илић «
 Димитрије Миљковић «
 Милан Ј. Тапић «
 Марко Бурашковић «
 Здравко Јоксич «
 Фридрих С. Попе «
 Милорад Ст. Драгутиновић «
 Србислав Ковачевић «
 Светозар Живчевић «
 Војислав Весовић «
 Драгутин Пећић «
 Сретен Миликовић «
 Боривоје Докић «
 Милорад Драшковић «
 Ђорђе Луковић «
 « Карађовановић «
 Јован Дрвенић «
 « Канга «
 « Поповић «
 « Ивковић «
 Драгутин Костић «
 Петар Велимировић «
 Данило А. Катич «
 Милорад Јанковић «
 Стеван Нешић «
 Љубомир Матић «
 Милош Димитријевић «
 Ђорђе Пауновић «
 Живко Јовановић «
 Драгутин С. Петковић «
 Димитрије Карпановић «
 Михаило Кнежевић техничар
 Јанко Јамјановић «
 Мирко Здравковић «
 Милош Т. Павловић рачунов. Гл. К.
 Радош Ј. Ристић писар мин.
 Петар Ј. Јовановић трг. помоћ.
 Милош Љубишиновић трговац
 Живко Ј. Богдановић трговац
 Драгољуб Зарић земљомерач
 Светозар Митрановић богослов
 Милорад Поповић «
 Милоје Пилишић «
 Милан Сабадошевић «
 Милован Поповић «
 Јосиф Мрач јак учитељско школе
 Петар Пламенић јак «
 Јосиф Ђурић гимназ.
 Владислав Протић гимназ.

Андреја Крстић трговац Јагодина
 Јован Калугеровић гимназ.
 Милош Николић «
 Милорад Савићевић «
 Мар. М. С. Карамарковић «
 Милутин Поп-Јовановић «
 Огњан Кузмановић «
 Јаков С. Алексић «
 Ђорђе Милић «
 Виктор Пероло «
 Гаврило Делеоп «
 Војислав Пантелић «
 Ђорђе Крстић «
 Милош В. Шауник «
 Драгутин Дерок «
 Булемир Николајевић «
 Панде А. Војтех «
 Љубомир Костић «
 Милан Милићевић «
 Владимир Степановић «
 Вошко Љубишић «
 Радош Деметровић «
 Бачка Књижевница III гимназ.
 Димитрије Вељковић трговац
 Тодор Радошевић гимн.

Повереник г. Милош Воложић књижев

Осмишљава 24 на 10 дн.

Г. Г.:

Атанасије Георгијевић пенз.
 Тодор Мраовић трг.
 Лазар Ђуковић месар
 Алекса Радовановић прота Паланка
 Илија Стефановић мајор
 Никола у Вел. Моштаница
 Дружина Типогр. Радника
 Ристо Милић чинов.
 Јован Алексијевић цар. чинов.
 Димитрије Ђорић књижев
 Драгољуб Савић епом. улица
 Викодије Васаћ пис. Мин. Нар. Пр.
 Богољуб Јовановић нач. М. Нар. Пр.
 Миланко Живадиновић рач. М. Н. Пр.
 Милутин Савић упр. в. шк. Буково
 Д-р Зарија Поповић
 Браство бог. друж.
 Перседа Стојковић сарај. ул.

Милутин Стокић војни прота
Сима Наумовић трг.
Владимир Караџић пров.
В. Чортановић трговац
Сава Кнежевић
Јован Станковић вајник.

Улагања 8 по 6 дин.

Г. Г.:

Задруга Срба Бака Цирих
Марко Тријековић
Јован Петровијевић ђак учит. школе
Ватор Јелисјевић
Драгомир Пековић
Живкојин Симић
Радивој Мијанковић
Н. Н.

Оснивач 1 са 5 флор.

Г.

Сава Орловић игуман Јасик

БИТОЉ (СРП. МАКЕД.)

Оснивача 2 по 10 дин.

Г. Г.:

Димитрије Боди срп. консул
Вранислав Ђ. Нушић писар конз.

БОЉЕВАЦ

Повереник г. Дим. Милићевић
учитељ у Јабланица

Оснивача 5 по 10 дин.

Г. Г.:

Доброслав Петровић писар прески
Милан Радосављевић трг.
Школа у Јабланица
Мијанко Ристић нар. посл. Јабланица
Живко Милоновић чл. ст. окр. одб.

Улагања 14 по 5 дин.

Г. Г.:

Светозар М. Ристић трг.
Димитрије Милићевић учитељ
Наум Јовановић механ.
Милутин Јоксимовић пис. општ.
Јован Тодоровић зан.
Миланко Живковић учит. осниж.
Милош Матејић земљ. планиница
Таса Урошевић телегр.
Звонко Милић пис. општ. планиница
Тодор Никодијевић парох луново
Христина Јовановићова учит.
Аница Матаћева учит.
Школа у планиници
" " Врбовцу

Оснивача 2 по 10 дин.

Г. Г.:

Милана Шувариновића уч. Валањска
Драгутин Митићковић " "

БРУС

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Милан М. Митровић телеграф.

ВАЉЕВО

Повереник г. Срећ. Стевановић
учитељ

Оснивача 22 по 10 дин.

Г. Г.:

Љубомир Марковић ђакон
Јован Молнар штампар
Илија Ђељмаш пис. ср.
Димитрије Пауновић учит. Каменница
Максим Максимовић упр. Обућ. Загр.
Никола Рујић гвошћар
Стеван Милоновић бд. арт. пука
Радомир Матић бакал.

Јанко Бабаћ пред. општ.
 Живко Дабић рачуновођа
 Никола Тадић трг.
 Тодор Јовановић трг.
 Војислав Андрић књижар
 Јован Шишаковић бакал.
 Марко Бурчић адвокат
 Милорад Протић свешт.
 Јован Видотијевић геомџ.
 Душан Јеремић пис. општ.
 Љуба Ђурић дир. гим.
 Марко Антоновић учит.
 Милош Поповић бак.
 Коста Панчић потпук.

Улагања 14 по 6 дим.

Г. Г.:

Алка Марковић учит.
 Персида Нешковић учит.
 Аца Нешковићка
 Михаило Ступаревић учит. Ђелије
 Саво Вукосављевић марв. лекар
 Јеврем Томић трг.
 Милутин Станисављевић трг.
 Персида Вићентијевићева учит.
 Јосиповић Љубомир делоз. општ.
 Милорад Петровић часов.
 Бранислав Стевановић гим. II год.
 Милорад Гођевац гим. I год.
 Димитрије Ђорђевић учит.
 Лука Лукић арт. кап.

Повереник г. Љубом. Каменички.
 судија

Оснигача 16 по 10 дим.

Г. Г.:

Петар Томић адвок.
 Стеван Јанковић судија
 Мијанко Гребенчанин адв.
 Стеван Писаревић секр. суда
 Трифун Милошевић судија
 Радомир Јовановић прота
 Ђожа Видиковић докт.
 Андрија Миливојевић арт. кап.
 Светозар Поповић трг.
 Манојло Панчевић
 Лазар Поповић пред. прв. суда
 Алекса Васиљевић суд.

Даринка Срећковићева учит.
 Никола Дамњановић рачунос.
 Никола Њижић поруч.
 Миганко Мариновић окр. благ.

Улагања 2 по 6 дим.

Г. Г.:

Немад Петрић рачуновођа прв. суда
 Милутин Анарић звен.

Повереник г. Милор. Петровић
 професор

Оснигача 11 по 10 дим.

Г. Г.:

Манастир Боговађа
 Милутин Жујевић свешт. Брачевић
 Милутин Филиповић учит. Осечина
 Школа у Рабровици
 Радомир Ј. Поповић свешт. пспуч.
 Панта Симић учит. Рабровица
 Школа у Петинци
 « « Крчмару
 « « Рибници
 « « Горњој Топлаци
 « « Цастановцу

Улагања 7 по 6 дим.

Г. Г.:

Јован Тодоровић учит. Пауне
 Васа Урошевић учит. Рибница
 Коста Павловић уч. Гор. Топл.
 Алексија Спасојевић уч. Славков.
 Светозар М. Стојковић уч. Богов.
 Љубомир Селановић уч. Крчмар
 Милутин Ралећић уч. Мијоница

Повереник г. Станоје Николић
 учитељ

Оснигача 8 по 10 дим.

Школа у Скели

« « Стублинска
 « « Пироману
 « « Вањанима

XXVIII

Школа у Вукови
 « « Тврдојевићу
 « « Батајагама
 « « Новацкиа

Повереник г. Љуба Павловић
 професор

Оснивача 7 по 10 дин

Г. Г.:

Никола Јевтић учитељ
 Тони Јовановић учит.
 Стеван Фотић проф.
 Љубомир Павловић проф.
 Влајко Веселиновић трг. пом.
 Вилеи. Трг. Омладина
 Живорад Даниловић чл. Ваљ. Тр. Ом.

Улагача 6 по 6 дин.

Г. Г.:

Богдан Јанковић предав.
 Пантелија Сарић «
 Драгутин Ђаковић сул.
 Живот Милојевић вероуч.
 Владикир Радивојевић предав.
 Симеун Кожевић учит. језика

ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Повереник г. М. Зарић дирек.

Оснивача 16 по 10 дин.

Г. Г.:

Андра Љубичић свешт. и нар. посла.
 Јона Селић пред. општ.
 Коста Петровић мист.
 Андра Поповић трг.
 Тристун Кујић ср. нач.
 Милутин Поповић ср. пис.
 Сава Михаиловић игум.
 Љубомир Путиновић свешт.
 Браћа Ђ. Стефановића трг.
 Јонан Екеровић мар. лек.
 Владимир Ђорђевић књијар
 Таса Обрадовић тргов.

Петар Илић проф.
 Коста Илић свешт. **Милосавић**
 Д-р Светозар Ђељашки општ. лек.
 Деспот Бајовић благ. соларе

Улагача 3 по 6 дин.

Г. Г.:

Стојан Лукић гост.
 Вуле Стевановић свешт.
 Ђељажница уч. Вел. Град. Н. Гим.

БРАЊА

Поверен. г. Светол. Краљевчић

Оснивача 9 по 10 дин.

Г. Г.:

Светослав Краљевчић
 Недељмир Карић апот.
 Таса Стајић трг.
 Павле Тодоровић мар. лек.
 Милосав Николић вој. благ.
 Густа Михаиловић гостион.
 Петар Рад. Ивковић адвокат
 Милосав Ђељажник вероуч.
 Јонан Антић предавач

Улагача 8 по 6 дин.

Г. Г.:

Божићар Милковић учитељ
 Јаникије Ложићковић «
 Ђорђе Јовановић «
 Михаило Стевановић « **Прибој**
 Аксентије Мишић свешт.
 Михаило Рашиковић окр. окр. обд.
 Прона Поповић порезник
 Владикир Недељковић гимназ.

Повереник г. Степа Максимовић
 надзорник

Оснивача 4 по 10 дин.

Г. Г.:

Неша Зековић ср. начел.
 Димитрије А. Христић ср. пис.

Христифор Стојамновић шеф отак.
Д-р Антан. А. Кујас

Улагања 3 по 6 дин.

Г. Г.:

Стеван Максимовић наиз.
Милан Дескићев судија
Нора Анимовић писар

ГОРЋИ МИЛАНОВАЦ

Повереник г. поп Тад. Костаћ

Осмишљава 11 по 10 дин.

Г. Г.:

Коста Борисављевић пред. прв. суда
Максим Сретенковић трг.
Мијанло Марковић ср. начел.
Ђорђе Кока заст. дирек.
Милан Павловић шеф поште
Сава Нешић пред. општ.
Милан Андрић трг.
Петар Милановић трг.
Милутин Јовановић тр. **Мајдан**
Д-р Берихард Вајсберг лек. Ср. Так.
Милутин Ј. Сретенковић трг.

Улагања 11 по 6 дин.

Г. Г.:

Петар Ђутић кмет
Стеван Матић уред. Такова
Љубомир Јанковић учитељ
Мијанло Симић пеш. наред. Х бат
Драгутин Зисић учитељ **Брђани**
Драгутин Н. Ланчевић **Пожега**
Михаило Чолић пис. општ. **Пожега**
Јован Рамадановић бербери
Сретен Поповић свештеник **Мајдан**
Љубомир Миловановић предав.
Добросав Урошевић

ГОЛУБАЦ

Повереник г. Ахим Анђелковић
ср. начел.

Осмишљава 11 по 10 дин.

Г. Г.:

Ахим Анђелковић ср. нач.
Риста Поповић трг.
Андрија Благојевић трг.
Милорад Богдановић трг.
Алекса Благојевић трг.
Анђелко Благојевић трг.
Алекса Поповић трг.
Викентије Недељковић трг.
Миланвоје Ђурђевић учит. **Браничево**
Милован Илић нае.
Драгутин Боракић свешт.

Улагања 4 по 6 дин.

Г. Г.:

Драгутин Милетић трг.
Ђорђе Поповић порез.
Зарија Павловић учит.
Хенрих Фришман ср. лекар

ГРОЦКА

Поверен. г. Милош П. Ђорђевић
начел. Ср. Гроцан.

Осмишљава 13 по 10 дин.

Г. Г.:

Павле Ранковић нар. посл. **М. Орашје**
Васа Г. Николић порезник
Ђорђе Л. Сушић
Живкојин Илић писар
Нанја Аврамовић индустријалац
Ђорђе Петровић писар општински
Јован Филиповић учитељ
Васа Радивојевић писар општински
Дим. Маринковић ерески писар
Милосав Петровић ср. писар
Ђорђе М. Стојићевић ср. писар
Тодор Молеровић општ. писар
Коста Хаџи Витојковић

Улагања 2 по 6 дин.

Г. Г.:

Двятираје Михаиловић учитељ
 Стеван П. Јовановић учитељ

ДОЊИ МИЛАНОВАЦ

Повереник г. Ђ. Стевановић
 ерески начелник

Осигурача 10 по 10 дин.

Г. Г.:

Светозар Поповић надр. инж. на Бер.
 Владимир Владислављевић трговац
 Обрад Жујовић ерески писар
 Петар Јосиповић учитељ
 Петар Петковић свештеник
 Влада Ристић телеграфиста
 Павле Лазић агент
 Лаза Миловановић ресторант
 Живко Николић учитељ
 Стеван Мијалиновић ерески писар

ЗАЈЕЧАР

Повереник г. Михаило Бобић
 дирек. гимназије

Осигурача 48 по 10 дин.

Г. Г.:

Стеван Шумкарац секр. окр. скуп.
 Михаило Николић члан конзекторије
 Никола Јовановић окр. благајник
 Лазар Здравковић рук. поште и тел.
 Илија Бошковић пред. општ. суда
 Стојан Јовановић општ. благајник
 Вељко Наловић дуван. надзорник
 Алекса Николић трговац
 Јеврем Илић трговац
 Милан Поповић свешт. Вратар.
 Милош Милоновић учит. Вел. Извор
 Михаило Бобић директор
 Лука Белош економ болнице
 Милосав Милојковић свештеник

Милан Пантелић свештеник
 Тома Милошевић окр. нар. лчи.
 Лаза Поповић ерески писар
 Јован Марковић чл. дух. суда
 Илија Јовановић трговац
 Атанасије Ђорђевић свешт. Луби.
 Основна школа у Леновцу
 Љубомир Милетић свешт. у Леновцу
 Живко Бошковић пеш. потпор.
 Фрања Вавричеш апотекар
 Милосав Симић пом. окр. нач. у пен.
 Тома Маринковић порезник
 Мелентије владика
 Тодор Мишић санит. кап.
 Стеван Бобић арт. капетан
 Стеван Николић начелник ерески
 Јован Витановић пред. општ. Грњин
 Живко Живковић учитељ Кривељ
 Живко Вићентијевић учитељ Бучје
 Димитрије Николић арт. мајор
 Најдан Јовановић пред. прв. суда
 Петар Цветковић арт. капетан
 Мезељко Тошић „ „
 Брета Попалић арт. потпор.
 Алекса Радовановић пеш. пор.
 Миледа Марковићева учит. Вел. Извор
 Милан Симић правник
 Станимир Илић ученик IV раз.
 Црнобрчка Окружна Болница
 Милан Симић учитељ Брестовац
 Петар Гингоријевић трг. „
 Петар Илић трговац „
 Лазар Живковић инжењер „
 Јован Несторовић дир. глмн.

Улагања 47 по 6 дин.

Г. Г.:

Илија Радосављевић учитељ
 Милош Т. Ј. Десендреац књишкар,
 Здравко Здравковић трговац
 Јован Преслић судија прв. суда
 Јован Манасијевић предавач
 Мијалико Жикић предавач
 Михаило Јосић секр. прв. суда
 Димитрије Павловић ср. начел.
 Анара Николић бравар
 Јован Станојевић пред.
 Стеван Колар учитељ језика
 Зајечарска Окружна Болница

Бава Брестовачка
 Анка Милановићева учит. жен. рада
 Ружица Јовановићева учит. **Леновац**
 Васа Стојановић телегр.
 Јован Стојановић „
 Милутин Станојевић трг.
 Гаврило Јовановић „
 Јанћија Борђевић „
 Љубисав Димитријевић пис. прв. суда
 Јеремија Савић трг.
 Пера Лукић учитељ
 Свистислав Ивковић учит. у **Луб.**
 Ђура Петровић зван.
 Брајко Марковић кмет. општ.
 Јован Бошковић бранар
 Адам Псковић
 Милош Николић предавач
 Михаило Пилић трг.
 Петар Николић „
 Живојин Миршић генералшт. капетан
 Панта Одоколад капетан
 Станислава Ивановић поруч.
 Милутин Обрадовић „
 Радоје Обрадовић „
 Милан Јевтић предавач
 Сима Златичанин предав.
 Јован Галторијевић трг. **Брестов.**
 Искр Израјљшевић учит.
 Паун Атанасковић земљ. **Брестовац**
 Мита Дикић инжињер
 Драгутин Виторовић учит. **Леновац**
 Напредак дружина ђака гимн.
 Пера Керечки пред.
 Јован Илић ђак гимн.
 Стеван Миленовић ђак гимн.

Упис. код г. Јов. С. Живковића
 књижара

Улагача 3 по 6 дин.

Г. г.:

Јован Вуксановић учит. **Новриница**
 Општина у **Копријаници**
 Ђорђе Богосављевић пис. оп. **Коприја**

ЖАГУБИЦА

Повереник г. Милутин Пантелић
 учитељ

Оснивача 6 по 10 дин.

Г. г.:

Игњат Феликс лекар
 Илија Стошић бив. ср. начел.
 Димитрије Костић трговац
 Персида Лукићка учитељица
 Катарина Богдановићка
 Јаманије Поповић учитељ **Изворица**

Улагача 12 по 5 дин.

Г. г.:

Ђока Пантелић ср. начелник
 Добросав Загорина телегр.
 Максим Лукић порезник
 Стојан Борђевић трговац
 Илија Петровић „
 Јован Јовановић механиџа
 Марија Јанкерева учитељица
 Ареа Пантић учитељ **Јасиново**
 Стеван Самардић свештеник **Вуковиц**
 Мијанло Костић трговац
 Алекса Анђелиновић срески писар
 Ђока Костић механиџа

ИВАЊИЦА

Поверен. г. Мух. М. Станојевић
 учитељ

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Јован Аждачић свештеник

Улагача 5 по 6 дин.

Г. г.:

Радул Першић
 Михаило Турчић
 Урош Одоколад свешт.
 Јован Бојановић као.
 Основна школа

ЈАГОДИНА

Повереник г. Сретен Николѣ
предавач

Осиглача 8 по 10 дим.

Г. Г.:

Коста Радовановић пр. прв. с. у н.
Беока Анђеликовић проф.
Ђура Врбавац проф.
Милан Радјковић учитељ.
Сретен Николѣ предавач
Јован Марковић трг.
Милан Радјковић пред. општ.
Настасија Видојковићева учитељница

Улагања 6 по 6 дим.

Г. Г.:

Даница Ђорђевић учит.
Батарица Милосављевићева учит.
Јеленавета Исаковићева учит.
Марија Радичанка учит.
Мијалко Петровић ђакон
Јован Максимовић учит.

КОРМАН

Претиматник 1 са 10 дим.

Г.

Михаило Михаиловић учитељ

КРАЉЕВО

Повереник г. Сибин Ђорѣ
члан дух. суда

Осиглача 36 по 10 дим.

Г. Г.:

Аврам Кретић трговац
Александар Миџковић наст. рат. шк.
Витомир Јестровић учитељ
Владимир Виторовић зван. дух. суда
Владимир Ђорђевић наст. рат. шк.
Војислав Боровић трговац

Ганџа Радовић гостион.

Димитрије К. Михаиловић свештеник
Драгољуб Шпајковић епоп. рат. шк.
Драгутин Аџмовић епоп. **Дучаловац**
Исуман Викентије наст. м. **Сретенџа**
" **Теодосије** " " **Студен.**

Јером. Гераели наст. м. **Благовешт.**
Љубомир Т. Поповић званичник
Манастир Сретенџе

" **Студеница**

Мијат Ђ. Радосављевић прота
Милутин Веселић порезник
Милутин Јовановић начелник ерески
Паја Т. Тодоровић управ. рат. шк.
Светислав Радовановић лек. ср.
Сретен Ђукић ђакон
Стеван П. Милчић свешт. **врдиски**
Стојан М. Николѣ писар ерески
Чедомир Мајеторовић свешт. **начуа.**
Димитрије Димитријевић трговац
Павле Милетић члан духовног суда
Алекса Бјорац свештеник **моравски**
Максим архимандрит ман. **Жице**
Сибин Ђорѣ члан духовног суда
Љуба Новаковић народни посланик
Мијалко Чебинац инаудстријалац
Алекса Јовановић свешт. **Бресник**
Архимандрит ман. **Враћевин. Гаврила**
Д-р Ђорѣ Радѣ управ. **Рат. Шк.**
Владоје Тодоровић настав. " "

Улагања 36 по 6 дим.

Г. Г.:

Враћа К. Васић трговца
Мелентије Живановић јеромонах
Тодор С. Аџковић свешт. **жички**
Марко Ц. Марковић потпуковник
" **Станојевић** артиљ. капетан
Обрен Ф. Николѣ " "
Јован Грбић потпоруч.
Милорад Васић "
Петар Радовић поруч.
Љубомир Вукићевић поруч.
Будимир Шмић "
Жиро Ђорђевић "
Тома Димитријевић "
Мита Добрић "
Милош Марјановић "
Матија Јовановић потпоруч.

Марко В. Марковић потпор.
 Марко Љ. Симић „
 Ант. Е. Шекловић марални лекар
 Димитрије Стефановић арт. капетан
 Ђоста Штјамановић капетан
 Игњат Маријановић нач.
 Јован Леовац срепски писар
 Миша Пиглатовић писар општ. суда
 Сава Поповић прота
 Димитрије Јовановић мек.
 Арсеније Јанковић свешт. моравски
 Алекса С. Јовановић зем. из Жиче
 Никола Милошковић трговац
 Владимир Поповић свешт. заблашки
 Ратар дружина Јана Рат. Школе
 Тодор Радековић ђак „ „
 Радомир Корач „ „ „
 Јеврем Златић трговачки помоћник

КРАГУЈЕВАЦ

Повереник г. Јован Шинхал
 професор

Оснивача 12 по 10 дим.

Г. г.:

Михаило Милошковић преф. нач. окр.
 Живкојин Јанковић-вић професор
 Гаја Паук предавач
 Дарјанка Николићева учит.
 Полексија Срећућена „
 Свјетислав Николић „ **Занута**
 Тодор Прокић свештеник **Забојница**
 Михаило Којић учитељ **Борач**
 Драгољуб Ђурђевић **Јужница**
 Мијавло Срећковић **Ресник**
 Драгутин Драгутиновић окр. суда
 Милутин Драгутиновић проф.

Улагача 3 по 6 дим.

Г. г.:

Радован Прокић свешт. **Забојница**
 Јован Галић свештеник **Баре**
 Милан Пантелић учитељ **Забојница**

Повереник г. Михаило Илић
 професор

Оснивача 10 по 10 дим.

Г. г.:

Илија Коловић окружни мизикус
 Михаило Динић пенз. потпуковник
 Драгутин Јевтић пред. општ.
 Луна Ивковић окружни мизикер
 Алекса Новаковић професор
 Ђока Михаиловић телеграфиста
 Ђоста Петковић гвождар
 Бранислав Марковић тм. V разреда
 Миливоје Јаковљевић тм. II раз.
 Јелена Радољичева

Поверен. г. Јован Ж. Јовановић
 адвокат

Оснивач 1 са 20 дим.

Г.

Сама Живковић дир. у пензији

Оснивача 5 по 10 дим.

Г. г.:

Светозар Ковачевић вар. лекар
 Јован Ж. Јовановић адвокат
 Милован Браловић пенз. начелник
 Стеван Степић трговац
 Михаило Јовановић кројач

Повереник г. Стев. У. Ђурђевић
 учитељ

Оснивача 7 по 10 дим.

Г. г.:

Божи Г. Божић учитељ
 Лаза Ј. Обрадовић „
 Светозар Р. Јанковић учитељ
 Персида Ж. Колзковићева учитељ.
 Симо Костић адвокат
 Свјетислав Новаковић судија
 Основна школа

Улагача 4 по 6 дим.

Г. г.:

Михаило Јаковићевић ђакон
 Светозар Николић поруч.

Роксанда М. Красојевића учитељ.
Влада М. Ковачевић учитељ

КРУШЕВАЦ

Повереник г. Дик. Ј. Тричковић
професор

Оснивача 33 до 10 дин.

Г. Г.:

Брета Божовић учитељ Вел. Врбница
Стојан Лукић пред. општ.
Алекса Поповић ст. св. Вел. Врбница
Алекса Ј. Поповић м. св. „ „
Милош Цешкић пред. општ.
Љубомир Михаиловић свешт. Ђуно
Брета Урошевић свешт. В. Дреново
Живој. Ф. Ђурђевић теж. „ „
Лазар С. Павловић учит. „ „
Љубом. Ђуковић „ „ „
Јован Максимовић окружни евидент
Јован Мутазић пређ. истр. судија
Вучко М. Вучковић истраж. судија
Арса А. Лазећ рукоп. поште
Михаило Милић свешт. Мајд.
Бошко Вулетин берберић Трстеник
Новак Новаковић трговац
Љуба С. Павловић „
Урош М. Урошевић „
Напредак дружина Јака Круш. Г.
Димитрије Тричковић професор
Душан Г. Николић адвокат
Сава М. Брајиноћ окр. инжењер
Војислав М. Жикић трговац
Петар Лабовић књижев.
Мијалко Милошевић учитељ
Тома Тодоровић „
Учителско удружење
Светозар Савић грески писар
Милак Јелисаветић рач. прв. суда
Бена Јовановић књиж. Круш. Задр.
Основна школа
Антоније Поповић свештеник Брус

Улагача 50 до 5 дин.

Г. Г.:

Младен Грашчић учитељ Наупар.
Петар Максимовић учитељ Нобиле

Марко Јовановић пред. општ.
Станија Спасојевића учит. Ђуно
Младен Поповић свешт. Рибари
Персида Милковићена учит. Врњци
Витомир Илић учитељ Медвеђа
Васа Брадић тежак Медвеђа
Михаило Нелић учитељ Вел. Дренов.
Лазар Кретић тежак М. Шкаговац
Христина Поповићена учит. Трстеник
Спира Илић учитељ Поченовина
Светозар Ђ. Здравковић суд. писар
Хуго Попер ученик III раз. гимн.
Ђорђе О. Ђорђевић учитељ
Јован Атанасковић учит.
Светозар Петровићена учит. Трст.
Станко Лапчевић пређ. истр. судија
Браћа Марковић кројачи
Живко Белотренић трговац
Живко Дреновац „
Ђорђе Мариковић „
Петар Јанковић касерџија
Мијалко Дединач арт. поруч.
Михаило Петровић ученик у гим.
Драгутин Марјановић „ „ „
Добривоје Поповић „ „ „
Брета „ „ „
Христина Петровић „ „ „
Душан Протић „ „ „
Живојин Московљевић „ „ „
Видан Пандуровић „ „ „
Ђорђе Максимовић „ „ „
Герасим Ивезић „ „ „
Стеван Живковић „ „ „
Миливоје Поповић „ „ „
Божидар Милковић „ „ „
Василије Михаиловић учитељ Врњци
Михаило П. Станковић суд. писар
Лука Бојовић арт. капетан
Јеврем Ст. Приштевац пређ. чинов.
Љубомир Ковачевић учит. Наупар
Мирко Поповић ученик VIII раз. гим.
Светозар Китић „ „ „ „
Жилутин Ђорђевић „ „ „ „
Миланко Вукосављевић арт. поруч.
Михаило М. Протић општ. рачунов.
Стеван Петровић свешт.
Љубодраг Јаковљевић ђакон
Брета Берић предавач

Повереник г. Дим. С. Јовановић

директор

Осмишљава 32 по 10 дим.

Г. Г.:

Дазар Павловић потпуковник
Јован Маринковић мајор
Аврам Шокорани прва. прва. суда
Антоније Понтовић нач. у пензији
Димитрије С. Јовановић дир. глм.
Душан Јовановић предавач
Никола Лазин предавач
Д-р Мита Лукић предавач
Гаврило Јовановић професор
Светозар Обрадовић професор
Димитрије Милојевић „
Коста Пауновић „
Љубомир Мојковић предавач
Д-р Паја Бота општ. лекар
Вићентије Већевих судија
Вогдан Златић адвокат
Милан Милековић потпоруч.
Димитрије Павловић средњи писар
Драгослав Кесеровић апотекар
Аца Јакововић нижињер
Драгољуб Јовановић нач. окружни
Коста Атанасковић касак. суд. у пен.
„ Јакововић судија прва. суда
Сира Калик прва. гимн.
Светозар Белотрешњи трг
Милутин Павловић прва. општ.
Светозар Павловић истр. судија
Милета Танкосић поруч.
Чedomир Човић адвокат
Јован Исаковић прва. прва. суда
Кузман Паштровић професор
Милош Миловановић војни капетан

Улазача 2 по 6 дим.

Г. Г.:

Велимир Виторовић прт. Круш. Гим.
Милошко Дуњић помоћ. у пенз.

ЛИПОЛИСТ (ОКР. ПОДРИНСКИ)

Осмишљава 1 са 10 дим.

Г.

Никола Дамњановић учитељ

ЛАЗАРЕВАЦ

Повереник г. Јевта Радовић
учитељ у Дудовици

Осмишљава 6 по 10 дим.

Г. Г.:

Светозар Бркић трговац Чибутковица
Љуба Станишић трговац
Ацра Бркић трговац
Васа Вухотић „
Јован Бркић лекар
Врацислав Борћевих трговац

ЛОЗНИЦА

Повереник г. Симе Тројановић
професор

Осмишљава 28 по 10 дим.

Г. Г.:

Цветко Јездић трговац
Ацра Стошић пртач
А. Мркић трговац
Аца Стаменковић професор
Павло Пејић трговац Лешница
Драгутин Пејић трг.
Владимир Поповић судија
Драгутин Владић трговац
Јован Радуловић књиг. вањ. штед.
Емил Краљевац нижињер
Васа Мокрањац средњи начелник
Чedomир Ђирић учитељ Белогињ поц.
Живан Ранковић средњи писар
Браћа Јеринићи трг.
Љубомир Бојић гост. Смирдан-Бара
Јосиф Бојић прва. оп. Ивир
Милан Милевић трг.
Грујица Протић учитељ Шабац
Стојиша Павловић пр. општ. Јошвац
Павла Туоскић свешт. Гор. Бадањи
Петра Бркић нижињер Шабац
Милош Милошевић нижињер
Влада Илић судија
Мита Јовановић судија
Живко Јанковић учит. Јареб.
Милан Поповић свештеник Недељ

Учешар итуми чамашара Тровоше
Учешар Тровоша

Улагача 9 по 6 дим.

Г. Г.:

Милош Димитријевић пр. оп. Козјан
Младимир Живановић а а Лоши.
Михаило Михаиловић апотекар
Никола Недељковић шее телеграфа
д-р Максим Ерадевић лекар
Милан Катић трговац
Петра И. Ковачевић пр. оп. Добрић
Срећко Јевтић учитељ
Светозар Николић књиг. штедионице

Повереник г. Милан Настић
учитељ

Осмишача 3 по 10 дим.

Г. Г.:

д-р Франц Коппиц окружни лекар
Браћа Чворичи трговци
Лазар Пантелић кројач

Улагача 13 по 6 дим.

Г. Г.:

Светозар Поповић свештеник
Милко Михаиловић адвокат
Димитрије Јовановић царинар
Милорад Томић писар прв. суда
Дамјан Вејзовић књижар
Драгомир Лукић трговац
Никола Илић а
Сава Максимовић а
Петар Панић а
Љубомир Јеврић а
Јован Ранић а
Никола Грујичић а
Владимир Радавојевић чизмар

ЛЕСКОВАЦ

Повереник г. Сот. Аранђеловић
пред. општ. суда

Осмишача 20 по 10 дим.

Г. Г.:

Вићентије Матић економ Ратковац
Мирко Поповић предавач
Петра Б. Борђевић апотекар
Михаило Петровић пређ. сред. зап.
Вучко Борђевић пред. прв. суда
Јосиф Ривер окр. инжињер
Коста Протић адвокат
Сава Илић-Уровица средњи писар
д-р Милан Моравац општ. лекар
Петар Стојановић штампар
Петар Тутуновић инлаустр.
Светислав Марчић учитељ
Лука Дожудић свештеник и учитељ
Таса Андрејевић трг.
Горча Паруновић предузимач
д-р Добра Цигњатовић предав.
Стева Комненовић средњи намесник
Урош Ковачевић учитељ
Вождар Кузмановић учитељ
Парискева Здравковића
Трандавић Копић учитељ
Алпосава Ристић учитељица
Асика Здравковић а
Љубомир Павић учитељ
Тоша Константиновић шее жел. стан.
Борђе Алекскић апотекар
Димитрије Младеновић благјаник
Христодор С. Тасић учитељ
Јагода Ђуровићева учитељица

ЛАПОВО

Повереник г. Љуб. Јовановић
пред. општине

Осмишача 8 по 10 дим.

Г. Г.:

Милија Јовановић учитељ
Школа у Лапову
Илија М. Томић тежак

Илија Д. Илијевић писар
 Милош Прешћин товар
 Милан Јовановић писар
 Милић Марковић трговац
 Јован Желјоскић механиџа

Улагац 1 са 6 дин.

Г.

Боста Ј. Николић трговац

ЉУБОВИЈА

Повереник г. Живој. О. Крстић
 учитељ.

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Милорад Тадић трговац

Улагаца 6 по 6 дин.

Г. г.:

Драгутин Тадић срески капетан
 Милан Кнежевић порез.
 Нинко Тадић трговац
 Јоска Давидовић пред. општане
 Тома Поповић свешт. царински
 Стеван Ђирковић учитељ Буковац
 Срећко Васић пред. општ. Г. Буков
 Стеван Ђорђевић порез.

МАЈДАН-ПЕК

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Едуард Одиш трговац

НЕГОТИН

Повереник г. Милан Милетић
 пред. прв. суда

Оснивача 24 по 10 дин.

Г. г.:

Мијанко Лазаревић трговац
 Димитрије Милић " "
 Крста Палић " "
 Никола Димић " "
 Стојан Х. Станковић " "
 Стеван Јовановић мајор
 Милан Лазаревић свешт.
 Стеван Ђурић биш. капетан
 Стеван Фрицман апотекар
 Павле Крстић судија
 Илија Мојисловић адвокат
 Живојин Димитријевић адвокат
 Димитрије Николајевић трг. Младово
 Саво Петровић земљод. Рајац
 Никола Јовановић матац.
 Сима Џенић ђак Б. Паланка
 Милвоје Палаковић свешт. Чубра
 Сима Ристић војни капетан
 Стеван Ђорђевић судија у пензији
 Јосиф Поповић земљопосед.
 Ђорђе Станковић " Монрањ
 Петар Бан апотекар
 Стеван Живковић пређ. чин.
 Димитрије Сечански адвокат

Улагаца 4 по 6 дин.

Г. г.:

Милан Стефановић земљод. М. Јасик.
 Ђорђе Лазаревић секр. окр. одбора
 Алекса Судић хотелијер
 Јеремија Ристић срески писар

НИШ

Повереник г. Ранко Петровић
 дир. уч. школе

Оснивача 20 по 10 дин.

Г. г.:

Ранко Петровић управ. учит. школе
 Срета Лазаревић управ. казн. завода

Милош Трифунац ђак гимн.
Добривоје Арнаутовић ђак гимн.
Никола Улауновић ђак гимн.

Јерина Кадичева ученица глм.
Милевоје Паулових учит. Грњин
Стана Бондичева учит.
Вошко Палетих учитељ
Раџа Дмитрових «
Аврам Стаматових «
Илија Илић «
Анђелко Јонтових трговац
Владислав И. Стокић ђак осм. школе
Стева Димитријевић ђакон
Миљанко Давидових пор.
Бостанин Милозанових ђак уч. шк.
Параскева Јорговићева учени. уч. шк.
Милорад Букановић учитељ Ритопек

ОБРЕНОВАЦ

Повереник г. Јеремија Томић
учитељ

Осципача 12 по 10 дин.

Г. Г.:

Светозар Михаиловић намесник
Станислав Новаковић лекар
Игнат Гудурић трг.
Светислав Јанковић парци, **Забрж**
Аидра Драгутиновић преглед. «
Богољуб Ковачевић апотекар
Књижевца Школе Обреновачке
Аксентије Ковачевић трг.
Риста Главанчић «
Никољ Сомборски књиг. штед.
Антоније Царковић трговац
Аидра Нисаповић апотекар

Улагача 29 по 6 дин.

Г. Г.:

Учитељ. Збор Среза Посавског
Љубица Арсенићина учит.
Дејан Васић трговац
Драга Марковић трговац
Боја Павловић кафе.
Марко Ђорђевић трг.
Јоврем Тодоровић трговца
Стева Ђорђић учитељ. **Пиром.**
Михаило Јуришић трг.
Настас Тодоровић «
Спира Ђимитријевић
Милутин Спасојевић
Светозар Тодоровић
Милорад Ђорђевић
Бока Христић
Михаило Пакић
Букман Илић
Стојан Антоновић кне.
Надежда Јовановићна учитељица
Мијалко Томић ђак земљ. школе

ПАЛАНКА

Повереник г. Васа Симић
учитељ

Осципача 19 по 10 дин.

Г. Г.:

Атанасије Петровић порезник
Светислав Буквић економ
Васа Јовановић апотекар
Јола С. Гривчаревић гимназист
Манта Јанковић трговац
Драгутин Тодоровић средњи начелник
Лазар Најдановић марсови лекар
Петар Рашић трговац
Љуба Шишковић трг.
Школски одбор за школу
Радосав Радојевић оп пис. **Ракинац**
Боко Радосевић шеф
Вождадар Кабалић трг. помоћ.
Јова Цветковић свешт. **Крњево**
Стева Кретић трговац
Јоца Банковић
Нера Ристић ср. писар
Само Алања
Збор Јасеничких Учитеља

Улагача 5 по 6 дин.

Г. Г.:

Мика Разовановић трговац **Церовац**
Владимир Атанасковић
Жика Поповић писар **Голобон**
Мелентије Владисављевић зван.
Рака Лазаревић трговац

ПАРАТИН

Повереник г. Веља Павловић
учитељ

Осципача 22 по 10 дин.

Г. Г.:

Вучета Поповић прота
Бристича Јовановићна учитељица
Цвета Павловићка «
Стева Видаковић порез. **Пожаревац**
Милева Антоновићна учитељица

Д-р Ђонџ Јовановић ср. лекар
 Милан Поповић свешт. **Потоцац** ?
 Сретен Тодоровић шеф поште и тел.
 Арсеније Димитриј вић телегр.
 Никола Марић апотекар
 Цера Радвановић књиг. штед.
 Цера Готић трговац
 Михаило Миланковић учитељ
 " Ристић " "
 Ђока Стојановић средњи писар
 Висилије Вељковић шеф жел. стан.
 Владимир Настасјевић бл. ж. " "
Живко Раваћ предузимач
 Царањинска Основна Школа
 Павло В. Несторовић учит.
 Захарија Петковић свештеник
 Коста Ј. Бошковић уч. III р. гимн.

Улагања 10 по 6 дан.

Г. Г.:

Ђока Стојановић свешт.
 Коста Стојановић трговац
 Мата Антић пред. општ.
 Алекса Пандуровић трг.
 Светозар Милосављевић трг.
 Мата Стражиновић трг.
 Никола Пешић " "
 Така Јкиковић учитељ
 Љубомир Грујић трговац
 Светозар Борђевић " "
 Светозар Тодоровић " "
 Милко Миланковић гост.
 Филип Миланковић трг. **Д. Мутн.**
 Лазар Петровић учитељ **Буџан**
 Драгољуб Стевановић учит. **Д. Крчина**
 Светозар Анђељевић каф.
 Миса Смиљанић трговац
 Јовко Ербас учит. **Д. Мутница**
 Стева Б. Курандић трговац

ПЕТРОВАЦ

Повереник г. Илија Миљковић
 учитељ

Оснивача 15 по 10 дан.

Г. Г.:

Милан Надашковић ср. начелник
 Никола Поповић телегр.

Милан Романовић пис. истр. суд.
 Никола Барбуловић " " "
 Ненад Стојановић телегр.
 Милосав Богдановић кмет
 Михаило Душманић апотекар
 Илија Миљковић учитељ
 Никола Поповић свешт. **В. Лаза**
 Милан Јевремовић ср. лек.
 Ставој. Драгуљевић свешт. **А. Половац**
 Тома Сарић трговац
 Божидар Стошић учитељ
 Анђелија Адловићева
 Милош Миловић учит. **Мелица**

Улагања 1 са 6 дан.

Г.

Милосав Стојановић трг.

ПИРОТ

Повереник г. Ђ. Начић
 директор

Оснивача 15 по 10 дан.

Г. Г.:

Илија Д. Берић стар. Окр. Пиротско
 Војин Тирковић трг. и нар. посл.
 Борђе и. Начић директор гимназије
 Лаза С. Николић окружни благајник
 Милинко Чабрић окружни секретар
 Светислав Р. Х. Ристић полиц. ком.
 Сава Драганић окружни шугар
 Милош Велимировић свештеник
 Милош Тодоровић поручник
 Јован Начић званичник
 Анта Манковић обувар
 Петар Огњановић учитељ **Завој.**
 Васа Даниловић предавач
 Јелена Јов. Димитријевића каф.
 Васа Павловић телегр.

Улагања 4 по 6 дан.

Г. Г.:

Тодор М. Аранђеловић помоћ. благ.
 Војислав Грујић званичник благајне
 Михаило Грбаћ учитељ **В. Бојинци**
 Школа у В. Бојинцима

Повереник г. Панта Дробњак

Осмишљава 4 по 10 дин.

Г. Г.:

Велимир Милојевић пред. прв. суда
Илија Драгутиновић судија
Миљанко Матијевић чинов. у оставци
Панта Дробњак преф. нач. окружн

Повереник г. Светозар Вучевић учитељ

Осмишљава 5 по 10 дин.

Г. Г.:

Димитрије Миљковић учит. Суводола
Стеван Докић под. чин.
Цера Крстић учитељ Чиница.
Брета Јовановић учитељ Расница
Брета Николић сар. ђак уч. школе

Поверен. г. Миљанко Милошевић учитељ

Улагања 8 по 6 дин.

Г. Г.:

Јован Петровић учит. Бабушница
Димитрије Поповић учит. Љуберажда
Јован Ст. Поповић учит. Црна Трава
Даринка Тодоровићева уч. Дед. Бард
Тодор Милековић учит. " "
Стојан Аранђеловић " Крушевица
Павле Красић телеграф. Златотинци
Настас Марковић пис. оп. "

ПОДГОРИЦА (ЦРНА ГОРА)

Уписани код управе Пјев. Друж.
Бранка

Осмишљава 4 по 10 дин. у зл.

Г. Г.:

Управа Пјев. Дружина "Бранко"
Захарија Гвозденовић
Лука Пиштељић
Арсо Лукичевић

Улагања 7 по 6 дин.

Г. Г.:

Спасо Гвозденовић трговац
Бобе Гвозденовић секр. окр. суда
Никола Радовановић учитељ
Божо Вежевић трговац
Нешо Станкић секр. финансије
Илија Мартиновић трговац
Саво Чубрановић "

ПОДУНАВСКИ ОКРУГ

Поверен. г. Таса Вукосављевић
посл.

Осмишљава 9 по 10 дин.

Г. Г.:

Тома Милековић средњи начелник
Алекса Тодић средњи писар
Младен Мајсторовић пр. оп. Ропач.
Тоша Терзић порезник
Радисав Ацовић економ Пружатов.
Илија Милосављевић учит. Стојини
Љуба Николић мех. Сопот
Стева Милошевић писар Неменин.
Милутин Жарковић имет Ропачево

ПОЖАРЕВАЦ

Повереник г. Коста Петровић
професор

Осмишљава 66 по 10 дин.:

Г. Г.:

Слава Живковић трговац
Михаило Ђ. Петровић трговац
Стева Максимовић адвокат
Михаило Костић књићар и штампар
Михаило Стевановић учитељ
Јанићије Поповић директор гимназ.
Јован С. Јовановић пред. општине
Милиа Јовановић адвокат
Живко Јовановић окр. прота
Живко Лазаревић трговац
Илија Бранковић адвокат

Димитрије Ж. Бурић трговац
 Пера Живковић кројач
 Стева Радовановић трговац
 Светозар Бурић трговац
 Рудолф Бан апотекар
 Јован П. Јелчић окр. начелник
 Милан Стојановић секр. окр. одб.
 Јеврем Јовановић-Касидолац трговац
 Стојан Ђибарац адвокат
 Мита Манојловић општ. лекар
 Светозар Поповић инжењер
 Милан Ив. Живковић трг.
 Давид Анза " "
 Теодоро Максимовић адвокат
 Тома К. Николајевић чин. Мин. Прив.
 Ђорђе Димитријевић трговац
 Никола Таушановић упр. каз. завода
 Михаило Цветковић учитељ
 Илија Гојковић " "
 Караџица Мијаковићева учитељица
 Анђелија Смиљковић " "
 Анастасија Драгићевна " "
 Димитрије Димитријевић фотограф
 Светозар Бркић судија
 Никола А. Јовановић трговац
 Настас Антоновић судија
 Ђорђе Берисављевић адвокат
 Мита Војиновић књиг. штедњонице
 Лазар Петровић-Бура трг.
 Милева Стојковићева над. ж. к. з.
 Никола Т. Јовановић трговац
 Јевта Стевановић инжењер
 Коста Вукомановић секр. оп. суда
 Миленко Турудић предавач
 Милован К. Трикуновић трговац
 Нико Цковић судија
 Ана Ебштајн
 Станојко Нукчевић лекар
 Коста Петровић професор
 Владимир Петровић трговац
 Д-р Сава Димитријевић окр. лек. у.п.
 Сима Посторовић трговац В. Црнић
 Драгољуб П. Николајевић инжењер
 Јелена Томићева учитељица Шапнина
 Раденко Анђеликовић свешт. Божовац
 Учитељско Удружење у Пожареву
 Коста Јездић адвокат
 Стеван Божовић судија
 Павле Петровић " "
 Павле Поповић " "

Алекса Стојковић пеш. мајор
 Светозар Перић трговац
 Пожаревачка Основна Школа
 Д-р Јулије Петико општ. лекар
 Милорад Павловић трговац **Београд**

Улагача 42 по 6 дин.

Г. Г.:

Антоније Кимпановић учитељ
 Љубомир Тодоровић " "
 Ђурија Николић трговац
 Јоца С. Јовановић " "
 Велимир Бујдић " "
 Алекса Димитријевић учитељ
 Милош Мирковић терзија
 Никола Нешић кројач
 Милош Стојановић трговац
 Милош Бабић " "
 Станко П. Савић " "
 Милутин Д. Јовановић трг. помоћ.
 Стева Милозановић трговац
 Стева Шајиновић " "
 Војислав Вуловић прелавач
 Љубомир Стевановић прелавач
 Драгутин Поповић трговац
 Димитрије А. Протић " "
 Добросав Лазаревић " "
 Ник. А. Стевановић " "
 Никола Јовановић учитељ
 Радивоје Мајсторовић рач. каз. зав.
 Никола Раквић предавач
 Лазар Милосављевић трговац
 Јела Стојановићева учитељица
 Јелена Петровићева " "
 Персида Младеновићка " "
 Рукица Марковићка " "
 Никола С. Златковић трговац
 Сава Обрадовић писар суда
 Илија Ђорђевић " "
 Никола Цветковић пеш. потпуковник
 Сима Дукић пеш. капетан
 Алекса Радовић књижев. капетан
 Антоније Милошевић пеш. поруч.
 Никола Николић " "
 Арса Вељковић пенз.
 Милован Калаџатовић пеш. подпор.
 Исидор Стојановић пис. суда
 Љубомир Радовановић учит. Божовац
 Димитрије Ђорђевић пензионер
 Стеван Карарадовановић рачун. суда

Повереник г. Рад. Кандић
предавач

Оснивача 7 по 10 дим.

Г. Г.:

Мелентије ягуман ман. Горњана
Арсеније Стојковић свеш. Ор.
Школа у ослу Добрињ
Школа у Дубачкој
Владислав Илић учитељ Забрђе
Радован Кандић предавач
Светозар Бранковић свешт. Влаш. До

Улагача 5 по 6 дим.

Г. Г.:

Стеван Добричин учитељ Добрињ
Владимир Илић тежак „
Сава Добросављевић учит. Вит.
Алекса К. Младеновић учит. Бистрица
Сима Милетић свештеник Стами.

Повереник г. Васа Н. Петровић
професор

Оснивача 2 по 10 дим.

Г. Г.:

Васа Н. Петровић професор
Ракиначка Основна Школа
Милан Радивојевић свешт. Кушњово
Радкој Радивојевић трг. „
Персида Стојковићева учит. „
Јеремија Обреновић ср. пис. Жабар.
Ранко Милутиновић св. ђ. р. „
Љуба Величковић благајник
„Развитак“ ђачка гимназ. дружина

Улагача 4 по 6 дим.

Г. Г.:

Хранислав Лазаревић учит. Ангадица
Боста Девин свештеник
Милорад Вујанац учитељ Армина
Димитр. Богдановић учит. Дубравница

Повереник г. Илија Вукићевић
професор

Оснивача 2 по 10 дим.

Г. Г.:

Ворђе Тршин учитељ Наспадо
Живко Јовановић учитељ Шап.

Улагача 20 по 6 дим.

Г. Г.:

Милија Ерић општ. писар Смољинац
Алекса Нешић економ Велимо Село
Јова Дескировић свешт. Мали Црнић
Светозар Букић свештеник Батуш.
Паван Алексић учитељ Велимо Село
Стојко Јовановић општ. пис. „
Гавра Стојадимовић механ. Топоница
Стојко Јовановић оп. пис. „
Петар Нешић учитељ Лучица
Љубомир Протић ђак гимназ.
Петар Петковић општ. писар Лучица
Михаило Живојиновић пред. оп. „
Аксентије Радковић Пругово
Јосиф Поповић учитељ Драговац
Живан Средојевић учитељ Живица
Владимир Поповић учитељ Батовац
Никола Пантелић „ Смољинац
Мига Филиповић тежак Кленовник
Драгутин Марковић учитељ Бар.
Јован Бајић „ „

ПОЖЕГА

Оснивача 2 по 10 дим.

Г. Г.:

Димитрије Кандић трговац
Боста Милић трговац

ПОЉНА

Оснивача 3 по 10 дим.

Г. Г.:

Андра Парађанин трг.
„ „ „ зајед. шк. у М.
Толор Бушетић учитељ

ПОДЕРСКИ СРЕЗ

Уписани код г. Анте Љотића
ср. капет.

Улазача 4 по 6 дим.

Г. Г.:

Анта Љотић срески капетан
Никола Јовановић срески писар
Влајко Караматић " "
Тихомир Денић " "

ПРОКУПЉЕ

Повереник г. Ђорђе Поповић
благ. Окр. Топл.

Описивача 38 по 10 дим.

Г. Г.:

Јосим Јосифовић нач. окр. топ.
Веселин Агостиновић " ср. добрич.
Д-р Ђури Гаврић окружни лекар
Јован Самокресовић секр. окр. одб.
Гаврило Суботић окружни вишишар
Ђорђе М. Поповић окр. благајник
Мика Стојиљковић писар ср. добрич.
Михаило Јовановић учитељ
Јован Шаранац трговац
Сибин Максимовић " "
Стојан Данчић " "
Петар Локовић " "
Ђорђе Браковић апотекар
Милан Тодоровић прак. начелства
Стојко Милековић нач. ср. косан.
Досиша Пантаске лекар " "
Димитрије Петровић пис. " "
Љубомир Јосифовић " " "
Свет. Милутиновић " " "
Рајко Мићкић учитељ Куршумлија
Таласије Протић учит. " "
Јован Милковић пред. општ. куршум.
Јосиф Студић цар. царин. топилице
Милутин Сарић подишж. окр. топл.
Милadini Јовановић економ Брања
Михаило Радовановић порез. ср. кос.
Ђорђе М. Шалавардић пред. прв. суда
Владимир Стојановић окр. начелник

Јован Аврамовић окр. инжењер
Франц Гец окр. мар. лекар
Светозар Огњановић пређ. ср. писар
Алекса Цветковић срески начелник
Ђорђе Паливановић трговац
Браћа Анђелковић " "
Стојан М. Симић поруч.
Алекса Милушић порез.
Јелена А. Симић учит.
Нерсиса Казес " Куршумлија

Улазача 4 по 6 дим.

Г. Г.:

Љубомир Т. Николић пом. окр. благ.
Тодор Стојановић прак. " "
Милadini Јездовић економ окр. бод.
Никола Костић трг. Куршумлија

РАЧА (КРАГУЈЕВАЧКА)

Повереник г. Гаврило Равковић
учитељ

Описивача 7 по 10 дим.

Г. Г.:

Поп Коста П. Јовановић
Д-р Младен Милошевић лекар
Босара К. Поповићка учитељка
Божа Радовановић срески писар
Илија Ф. Атанацковић књиг. штед.
Одбор Школе Рачанске
Милорад Бресијанац писар срески

РЕКОВАЦ

Повереник г. Милоје Спасић
учитељ

Описивача 5 по 10 дим.

Г. Г.:

Милоје Спасић учитељ
Јован Поповић свештеник
Јовица Перкић трговац
Симеон " "
Андреја Цветковић трговац

Улагача 3 по 6 дим.

Г. Г.:

Д. Ристих учитељ
Р. Јовановић сељак
Школа у Секурици

СВИЛАЈЕНАЦ

Повереник г. Јован Митровић
директор

Оснивача 9 по 10 дим.

Г. Г.:

Прва у Свилајенцу*
Живан Михаиловић предавач
Аћим А. Илић свештеник
Никола Поповић прота
Павле Крстић свештеник
Јован Митровић директор
Павле Павловић предавач
Светислав Здравковић
Веселин Петровић руковођа

Улагача 5 по 6 дим.

Г. Г.:

Боста Ивковић професор
Драгутин В. Буцек
Божидар Јоксимовић учитељ музике
Михаило С. Јовановић пред.
Бљажина ученица гимназије

Повереник г. Ђока Ивковић
учитељ

Оснивача 3 по 10 дим.

Г. Г.:

Драгутин Немаковић учитељ
Димитрије Моленгивевић учитељ
Ђока Ивковић учитељ

Улагача 2 по 6 дим.

Г. Г.:

Зорка Ђорђевићева учитељница
Богдан Ђуричић учитељ

Повереник г. Никола Тодоровић
професор

Оснивача 9 по 10 дим.

Г. Г.:

Димитрије Катић народни посланик
Боста Поповић ср. писар
Милан Рашковић „ „
Антоније Радивојевић свешт. Мушић.
Драгомир Илић трговац
Милушко Тодоровић адвокат
Ресавска Штедионица
Боста Марковић трговац
Ђорђе Катић преф. ср. нач.

Улагач 1 са 6 дим.

Г.

Милосав Ђокић св. В. Попов.

СМЕДЕРЕВО

Повереник г. Риста Петровић
управ. Смед. Задр.

Оснивача 23 по 10 дим

Г. Г.:

Пера Максимовић адвокат
Д-р Милан Дамњановић лекар
Милан Балча окр. вил.
Димитрије Поповић комисион
Витомир Герзић благ. задр.
Чедомир Поповић члн. „
Боста Жарковић „ „
Влад. Т. Јовановић „ „
Јован Банић окр. вил.
Марко Каракашевић вил.
Самуел Азријел трговац
Светозар Станичић ескр. окр. одб.
Васа Столић агент дун. друштва
Лазар Стојковић трговац
Илија Марковић „
Смедеревска Задруга
Јован Спасић суз. писар
Станка Иковићева учит.
Боста Трифуновић
Срећко Милетић

Јован Огњановић каз.
Радосав С. Поповић трг.
Боста " " царев. Ниш

Улагања 6 по 6 дин.

Г. Г.:

Петар Митровић општ. благ.
Љубица Рјастисела учит.
Влајко Стојановић "
Даринка Ђерићева "
Милутин П. Љубица чин.
Петар Топал-Павловић

Повереник г. Мијавло Шљивић
професор

Оснивача 12 по 10 дин.

Г. Г.:

Мијавло Ивановић свешт. **Осипаоница**
Лазар Пантелић учител **Лозовик**
Груја Панковић свешт. **Сараорци**
Васа Стојковић трговац "
Лазар Јанковић учител "
Петар Живковић учител **Милошевац**
Светозар Вујић свешт. "
Марко Лукић трговац "
Божан Живковић учител "
Димитрије Гингорић учител **Скобаљ**
Мирко Лазаревић учител **М. Нрсна**
Петар Магациновић свешт. **Враново**

СОКО-БАЊА

Повереник г. Благоје Илић
учитељ

Оснивача 8 по 10 дин.

Г. Г.:

Благоје Илић учител
Милутин Радловић учител
Драга Грујићева учитељица
Јован М. Јовановић телегр.
Михаило Јеврић учит. **Читлак**
Јован С. Милићевић трг.
Браћа С. Јанковић "
Димитрије Х. Павловић трг.

СОЛУН (МАКЕДОНИЈА)

Оснивача 5 по 10 дин.

Г. Г.:

Т. Поповић
Д. "
Н. Кораћ
В. Ђотић
Р. Огњановић

СОФИЈА (БУГАРСКА)

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Петар Стојкић срп. кон.

СТАЛАБ

Оснивач 1 са 10 дин.

Г.

Вуканшић Жикић учител

ТОПЧИДЕР

Повереник г. Мирко Милковић
управ. **Топчидера**

Оснивача 5 по 10 дин.

Г. Г.:

Маша Димитријевић
Мирко Милковић управ. **Топчидера**
Велько Ђошковић Србо-Макед. гост.
Милан Петровић экон. упр. **топч. екон.**
Тома Марковић апотекар

Улагања 3 по 6 дин.

Г. Г.:

Аврам Ђорђевић шваб. жел. станице
Димитрије Вурићлић дир. **печ. и з.**
Јован Антонијевић рач. **М. Н. Прив.**

УЖИЦЕ

Поворен. г. Јањо Т. Макојловић
професор

Осмишља 11 по 10 дин.

Г. Г.:

Петар Ивковић директор
Лаза Секулић апотекар
Милош Ристић помоћ. апотекар.
Урош Кубуровић предавач
Олга А. Орловића
Добросав Ружић професор
Светозар Марковић „
Александар Поповић адвокат
Љуба Денић инжењер
Нашо Тучић ученик реалке
Јеремија Вемић жанлар. поруч.

Улагања 7 по 6 дин.

Г. Г.:

Стево Мадурa учитељ језика
Јовиша Милојевић благот.
Андреја Станић ученик
Периша Димитријевић
Периша Савић предуз.
Јовиша Милић судија
Љубомир Барковић професор

Повореник г. Вуле Вукотић
окр. начелник

Осмишља 40 по 10 дин.

Г. Г.:

Вуле Вукотић окружни начелник
Димитрије Ђорђевић ср. нач.
Новак Милошевић свешт. Сјеча Река
Јовиша Симеуновић срески изасланик
Рад. Крајчић порезник
Сава Стевановић писар
Божидар Петровић „
Милош Поповић свешт. Брајков.
Лазар Т. Чолић „ Дренов.
Богдан Ђорђевић „ Мосер.
Лаза Ј. Поповић „ Субјел.

Гвозден Јовановић учит. Сјеча Река
Саватије Грбић учитељ Мосер.
Светозар Стевановић прел. Субјел.
Војислав Гадојевић општ. нач.
Недељко Николић механиџа Мосер.
Владислав Лазин трговац
Сина Ђурић свештеник Сјеча Река
Јаков Јојић општ. прел. Ивањица
Д-р Давид Розенберг лекар
Арсеније Прокопијевић п.м. Ивањица
Вељко Танкосић свештеник Добрача
Милош Николић истражни судија
„ Истровић трговац Ивањица
Милош Сокић механиџа „
Милош Митровић срески писар
Светозар Пешић „ „
Радослав Поповић телегр.
Сава Лазаревић срески нач.
Урош Грабовић ср. начелник
Сретен Поповић „ „
Милош Милошевић срески писар
Радослав Митровић трговац Б. Башта
Антоније Вујчић свешт. „ „
Периша Николићка учит. „ „
Лазар Јовановић трг. Рогољица
Тесо. Вукашиновић оп. пр. Мостојево.
Велизар М. Поповић држав. шумар
Драгутин Костић подназор. дувана
Лука М. Поповић свешт. Б. Башта

ЦАРИГРАД

Осмишља 2 по 10 дин.

Г. Г.:

Митар Бакић заступник Црно Горе
Коста Грулчевић

Улагања 2 по 6 дин.

Г. Г.:

Д. С. Чохаџић аташе срп. послан.
Милош Веселиновић

ЦЕТИЊЕ (ЦРНА ГОРА)

Повереник г. Павле Поповић
професор

Оснивача 69 по 10 дим. у зл.

г. г.

Гавро Вуковић мип. спољ. послова
Нико Матановић министар финансије
Томаш Вуковић управ. Вас. Нах.
Цетињска Читалица
Лазар Мијушковић руд. инж.
Д-р Буро Кустодић кнежев лекар
Д-р Л. Томановић уред. «Гл. Приг.»
Д-р Петар Миланић шеф санитета
Павле Поповић професор
Митар Мартиновић ком. и сек.
Нико Татар секр. мин. унутр. дела
Саво Радонић секретар Велик. Суда
Радоје Рагачовић главни благаяник
Милутин Вукотић орд. омп. кнежев
Стеван Матановић команд.
Нико Кусовац «
Јанко Вукотић ком. прјан.
Божко Понаковић пред. општине
Јевто Петковић секр. мин.
Милош Драгић г.г. фант. штаб.
Шимо Филиповић чин. тел. штаб.
Павле Вујић писар Велик. Суда
Крсто Пенезић учитељ
Митрофан митрополит
Илија Пламенац војвода
Михило Церовић архимандрит
Ф. Радичевић секретар митроп.
Мих. Ђожић игумен ман. морачког
Ј. Ђепова упр. г.г. бог. и уч. шк.
Б. Поповић глав. школа. надзорник
Саво Радуловић секр. Вар. Управе
Јован Томовић трговац
Васо Нипер «
Гимназ., богосл. и учит. школа
Цетињска Основна Школа
Саво Радуловић трговац Подгорица
Никола Вукотић ученик гимназије
Алекса Мартиновић ученик «
Дво Ђоновић упр. Вој. Рад. Ријека
Павле Пламенац ађ. пр. бр. Вир-Пазар
Крсто Мартиновић техничар
Вуко Пејовић «

Василије Ђиноски жуп. Подгорица
Јован Сундечић протојерој
Стево Шпадијер капетан
Буро Мартиновић гимназ.
Станко Б. Марковић учит. Подгорица
Поп Јоко Гојинић Вир-Пазар
Лука Јовановић уч. «
Командир М. Лекић «
Славко Ђурковић ађут. Нег. Вис.
Мираш Вукић учитељ Бар
Софија Петровна Мертваго ул. Б. На.
Ђевојачки Институт Царице Марије
Филип Јерговић упр. Подгорица
Обрен Никовић капет.
Илија Бојовић ађут. бригаде
Браћа Марини трговци Колашин
Васиљ Д. бановић капет. ешпан. бар
Војвода Буро Церовић пред.
Мило Ковачевић настав. гимназије
Никола Митровић економ и учитељ
Владимир Ристић орд. ое. Н. В. К. Н.
Петар Вукмировић капетан бар
Милика Војводић капетан Колаш
Војвода Симо Поповић ул. Улице
Д-р С. Огњеновић лекар Нишкић
Василије Вукотић свештеник бар
Машан Божовић бр. ађ. Подгорица

Улагача 50 по 6 дим. у зл.

г. г.

Вуко Вулетич трговац
Јоко Дреч апотекар
Дончић прото
Марко Иванишевић књижев
Ристо Стојанић Тамнички трговац
Мило Баровић трговац
Јован Голубовић «
Нико Виторовић обукар
Јово Герун терзија
Петро Поповић економ Данил. Болн.
Ристо Поповић учитељ
Јован Нешић «
Петро Кадућеровић учитељ
« Мартиновић «
Јован Вукосављевић «
Јован Делковић «
Стеван Бојовић «
Илија Јовићевић «
Марко Вујачић « Вир-Пазар

Видо А. Иванчићев
 Ђуро Перовић чин. штамп.
 Митар Вукчевић учитељ Грац
 Ристо Марковић „ Подгорица
 Лазар Јовановић „ „
 Ђуро Радуловић „ Грац
 Лазо Божић „ Спуж
 Војо Велашевић „ Данилов Град
 Токо Ђуровић заст. упр. „
 Шпиро Калугеровић учитељ Никшић
 Андрија Гаћеновић управник Бар
 Ђуро Врбича
 Видан Пејовић учитељ Подгорица
 Јован Јовановић п. г. ч. „
 Варј. Стев. Рајичковић сек. „
 Јован Ђуковић трговац Зир-Пазар
 Вуко Булатовић окр. кап. Нолашин
 Сава Лазаревић окупир „
 Ново Симиновић
 Јошо Ф. Иванчићев
 Петко Пајовић трговац Никшић
 Илија А. Мартиновић гимн.
 Јово Меденица перјаник Нолашин
 Павле Шундић „ Никшић
 Лабуа Лекић Вар
 Мило Ђовић „
 Благоје Ковачевић Никшић
 Брето Војкић пис. Нолашин
 Филип Ковачевић професор
 Читаоница у Колашину
 Милош Крушка окупир Никшић

Улагања 2 по 3 флор.

Г. Г.:

Илија Хајдуковић упр. Вој. Лаб.
 Марко Томашевић слагач штамп.

ЧАЧАК

Повереник г. Васа Филиповић
 директор

Оснивача 5 по 10 дин.

Г. Г.:

Васа Филиповић директор
 Раста Николић професор
 Рака Твј ивић судија

Мијанло Стојановић судија
 Милојко Белопаваћ трговац

ШАБАЦ

Повереник г. Вит. Младеновић
 директор

Оснивача 33 по 10 дин.

Г. Г.:

Мијанло Милојевић свешт. Охрид
 Урош Палаташевић учитељ „
 Витомир Младеновић директор
 Сретен Узуновић ђак гимназ.
 Д-р Јован А. Алексић срески лекар
 Алекса Милојковић секр. окр. одб.
 Никола Савић професор
 Ђуло Мужа учитељ језика
 Радован Јовановић професор
 Ђоко Куртовић
 Никола Величковић ђак гимн.
 Д-р Спиридоновић лекар
 Михаило Росић царинар
 Андрија Струдић рачунов. општине
 Момчило Маринковић ученик гимн.
 Јоца Ж. Јовановић трг.
 Павле Соопрић професор
 Јован Алексић март. лекар
 Миланца Предуловићева учитељица
 Никола Мирковић књиговођа
 Ђоста Срећковић поруч.
 Петар Бабић капетан
 Глиша Стојићевић управник соларе
 Милан Орел ученик гимн.
 Димитрије Н. Кривошеј трговац
 Драгутин Спасојевић трг.
 Влада М. Јовановић проф.
 Милорад Деспотовић судија
 Драгомир Петровић судски писар
 Јован Нончић предавач
 Ђоста Куртовић учитељ језика
 Аца Пржић учит. прт.
 Станко Јовановић трг.
 Петар Делековић ц ринар
 Никола Вуковић ђак гимн.
 Милан Дукић пред.
 Светислав Купка ђак гимн.

Душан Тодоровић ђактн.
Љубомир Марковић писар прв. суда

Улагања 2 ил 6 дин.

г. г.:

Риста Васић учитељ **Научани**
Наука — дружина ђака гимназије

Повереник г. Стојан Марковић
инр. у пенз.

Оснивача 15 ил 10 дин.

г. г.:

Драгулин Поповић економ
Боса Арамбасић трг.
Петра Х. Поповић апотек.
Иван П. Дашковић трг.
Сима Ђ. Тодузовић а
Милан М. Петровић обућар
Димитрије Гановић трговац
Милиа Јосимовић а
Дизар Павловић а
Милан Т. Јовановић а
Нилја Паранос а
Јона Јуришић а
Милан Јовић а
Јона Анђи колар
Вучко Поповић учитељ

Повереник г. Никола Гачић
суд. писар

Оснивача 11 ил 10 дин.

г. г.:

Марко К. Ђорђевић пред. прв. суда
Димитрије В. Ђожић суд.
Петар М. Симић суд.
Нилја С. Радуловић трг.
Алекса Фотић адвокат
Миланко Полићевић азв.
Бранка Ј. Пашић трг.
Миланко Матић адвокат
Владко Милићевић трг.
Љубомир Стопојчевић азв.
Милош Радојковић трг.

ЋУПРИЈА

Повер. г. Ан. Ж. Радосављевић
окр. благ.

Оснивача 7 ил 10 дин.

г. г.:

Милосав Тодоровић секр. окр. саб.
Живкојин Дандуровић азв.
Ан. Радосављевић
Стеван Сибер окр. езикус
Антоније Коблицин мар. окр. лекар
Лука Вукомановић
Спасо Младеновић трг. Коњух

Улагањ 1 са 6 дин.

г.

Димитрије Јанковић као.

Повереник г. Љуб. М. Протић
предзнач

Оснивача 12 ил 10 дин.

Школа Бомбајачка
а у Н. Поповићу
а Медвеђска
а Тропоњска
а Дубничка
а Седларска
а Бобовска
Основна школа у Дубљу
а а Црквенац

г. г.:

Мијушко Тодоровић азв.
Љубица Кукићка учитељ.
Властислав Кнежевић учит.
Миланко Мартинац азв.
Петар Марковић писар
Барило, архимандрит м. Манасије
Љубомир Протић предзнач Јагодина
Никола Ристић трговац
Марко Јовановић Гачић
Милутин Ф. Поповић прота

Улагања 2 ил 6 дин.

г. г.:

Јулка Ђурићка учитељ. Црквенац
Божидар Докић учитељ. Новица Аџић.

ПРЕТПЛАТНИЦИ НА КЊИГЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ У 1892 ГОД.

АДА (БАЧКА)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Милош Терзић предузимач грађев.

БЕЛА ЦРКВА (БАНАТ)

Уписани код г. Саве Путника
докрда

Претплатник 1 са 5 фор.

Српска Читаоничка Задруга

Претплатника 10 по 3 фор.

Г. Г.:

Петар Бајић трг.
Ђура Бранковић свешт.
Аћим Васић чинов.
Никола Кукић инжињер
Димитрије В. Јовановић трг.
Мата Ђ. Нанчић трг.
М. Нешић бележн. из Злат
Милан Ј. Путник угост.
Петар И. Путник месар
Сава Триковић трг.

БЕДНИК (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Ј. Воркапића
пароха

Претплатника 4 по 3 фор.

Г. Г.:

Јован Воркапић парох Белина
Милош Божић учитељ „
Стево Красијевић учитељ Меченчани
Сомеро Љубојевић пр. оп. Моштаница

БЕНКОВАЦ (ДАЛМАЦИЈА)

Уписан, код г. Јов. Димитровића

Претплатника 15 по 3 фор.:

Г. Г.:

Пол Лаза Плавши парох
Јово Димитровић трг. посед.
Нико Малешић „ „
Тодор Мијовић „ „
Еман. Стојисављевић трг. посед.
Браћа Јурковић „ „
Стево Стојисављевић „ „
Пол Марко Вигте пар. Бргуца
Нлија Војводић „ Биљане
Герасим Алавања „ Кулатлагич
Јово Шарп „ Церања

Петар Јокић тежак **Бумовић**
Српска Читалица
Враћ Катих
Пипиро Јавор

БЕЧ (АУСТРИЈА)

Уписани код г. Вор. Ворђевића
проф.

Прегледница 12 по 10 дим.

Г. Г.:

Ворђе Ворђевић проф.
Вока Петковић канд. фил.
Вока Владисављевић
Мина Вукмановић рођ. Караџић
Вурђе Васљевић прав. Сарајево
Петро Павловић докт. мед.
Ветко Радовић правн.
Ворђе Х. Њинић професор Неготин
Др. Ђоко Х. Ристић техничар
Тодор Стевановић Вилковски
Лука из Бајин трговац
Станоје А. Станојевић фил.

Прегледница 64 по 6 дим.

Г. Г.:

Јоца Јовановић медицинар
Драгомир Илић ветеринар
Лазар Атанасковић медец.
Живан Јашећ " "
Михаило Милтровић " "
Нико Пешиковић " "
Живојан Димитријевић тех. Леобен
Миливоје Максимовић медец.
Милан Пецић, др. медец.
Константин Драганић фил.
Сима Карановић арнд. мец.
Ворђе Марин медецин.
Чедо Вурђевић др. медец.
Душан Радојевић правник
Јован Ђурић техничар
Лазар П. Димитријевић медец.
Јован Милошевић трг. пом.
Васо Руварац срп. фил.
Коста Брадаревић медец.
Никола Комачевић правн.
Нико Трипковић медец.

Јордан Стајић медец.
Никола Човић прав.
Владо Боквић ветер.
Ворђе Боквић ветеринар.
Светислав Андрејевић докт. мед.
Спиро Димитријевић медец.
Јарослав Чечелски филос.
Јован Цвијић филос.
Вуро Грубор " "
Петро Ратковић " "
Јован Х. Богдановић докт. медец.
Милан Деспотовић медец.
Душан Јовановић " "
Михаило Буђевић ветеринар.
Андре Бурашковић " "
Никола Драгачевић медец.
Коста Алексић " "
Милан М. Стевановић медец.
Милан Димитријевић " "
Слободан Рабињкар " "
Ворђе Драга " "
Јован Радонић филос.
Милан Р. Милановић с. трг. др. мец.
Васа Ђерић фил.
Вранко Јосифовић
Стеван Петровић слушалац шумар.
Симеун Војиновић " "
Њамило Кара-Мехмедовић правник
Лазар Зурунић техничар
Стеван Буле " "
Јован Шмек учитељ
Сали Али-Чеквић " "
Стојан Бијелић " "
Светислав Терзић ветеринар
Војислав Буђевић стругар
Јован Ивановић мајстор инструмен.
Иван Арнољевић инжењер
Разајло А. Биђерани медецинар
Петра Буквић " "
Душан Стојимировић " "
Славо С. Милетић " "
Драгутин Вельковић " "
Петар Пајин " "

Прегледница 4 по 5 фор.

Г. Г.:

Доброслав Милојевић фил. и маг.
Војислав Суботић докт.
Војислав Кујунџић медец.
Матија Грацић докт. права

Претилатника 6 по 3 фбр.

г. г.:

Димитрије Мичић докт.
Милан Булисаљевић
Петар Пулевић студ. шум. шк.
Стева Стојковић
Ј. Р.
Јован Метлаш слуш. шум.

БУДИМ-ПЕШТА (УГАРСКА)

Претилатника 5 по 5 фбр.

г. г.:

Коста Христић срп. кон.
Бодо Младих Срба
Мата Дазаренић телеграф.
Библиотека Текелујанума
Стеван В. Поповић

Уписани код г. Јов. Пивничког
прап.

Претилатника 2 по 5 фбр.

г. г.:

Милан Завидић
Александар Дуњићски

Претилатника 6 по 3 фбр.

г. г.:

Д-р Оскар Ашбот
Веселин Ђисановић
Јован Ђкиојановић
Ђуро Димовић
Даринка Лончарић
Јевка Стојаковић медеп.

БУДВА (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Сил. Ђ. Поповића

Претилатника 5 по 5 фбр.

г. г.:

Јово Стевановић др. бележник
Давид Љубиша трг.

Петро Петровић као.
Јован Вучковић црвљар
Ђуро Савов Зеновић посједник

Претилатника 26 по 3 фбр.

г. г.:

Поп Јово Микијељ Грбаљ
Прото Лазар Давидовић парох
Сава Ђићун пекар
Никола Марић учитељ Подострог
Петар Крстов-Рађеновић трг.
Браћа Ђуро и Марко Дабковић ученици Св. Стев.
Насо Кажанстар трг.
О. Митрован Поповић јером. Грбаљ
Стјепо Лукин Лукић трг.
Поп Никола Тичић пар. виш. Грбаљ
Поп Филип Микијељ „ глав. „
Ђуро Милошев Дулетић посј. „
О. Кирил Митровић јерофак.
Браћа Замбелићи трг.
Стеван Срзентић
О. Динко Угриновић јером. праск.
О. Јаков Омић наст. м. Градиште
Јоко Вуков Ђешевећ пос. Подострог
Ђорђе Бабић упр. учат.
Филип Тановић парох Маини
Нико К. Костовић Грбаљ
Василије Церазић арх. Св. Ник. Маи.
Прасков
Никола Доброводица
Томо Мирон Кажанстар
Поп Марко Поповић пар. туд.
Митар Баљак

БАРАЖДИН (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Лаа. Богдановића
пароха бараждин.

Претилатника 2 по 5 фбр.

г. г.:

Милан Бабић
Владимир Везић

Престизатника 21 по 3 фор.

Г. Г.:

Васо Ђосанац
Д-р Ђуро Грџер
Александар Кировић
Милан Херак
Васо Рашча
Деспот Кирџић
Михаило Ђекић
Никола Дракуљин
Никола Ђиџак
Марија Машић
Бодан Ђукић
Мато Ђивуџ
Возинар Витас
Ђуро Ђилић младић
Јосипа Момчиловић
Десанка Терзиновић
Наталија Стрџић
Ружица Штета
Олга Ђурман
Јован Ђукић Њанџа
Н. Мисковинић

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК (БАНАТ)

Уп. кодг. Милава Манојловића
срп.учит.

Престизатника 6 по 5 фор.

Г. Г.:

Јован Крстић градонач.
Емилија Мунџић Векеши пр. д. ж. з.
Д-р Ђина Гаврић адвокат
Д-р Милош Ђорђевић аџ.
Паја Ј. Поповић срп. нар. учит.
Српски Учили. Збор у В. Бечкерек

Престизатника 34 по 3 фор.

Г. Г.:

Нимадора Ђорђевић
Жарко Стакић парох
Симеон Цикизоровић парох
Светозар Тодоровић " Р. Ечна
Александар Камениковић " Батош
Ђока Димитријевић сенатор

Љуба Стајић економ
Д-р Светозар Церовић аџ.
Д-р Јов. и Рашковић мџ.
Боста Ракић трг. пом.
Младен Винџанов изнџија
Паја Ђеђевић гостион.
Јован Григоријевић гостион.
Богдан Савичевић срп. нар. учител.
Милан Југарски " " "
Милан Манојловић " " "
Ративој Ристић уч. трг. школе
Немад Рајковић чинов.
Тома Тошић каб. мџ.
Јустин Манојловић уч. из Бага
Јован Петанек парох срп. Неузина
Петар Коњевић учит. " "
Љубомир Мирковић бел. " "
Михаило Поповић трг. " "
Ђока Микитовић трг. " "
Петар С. Николић " " "
Жива Канурски " " "
Јелис. Кнежевић учит. " "
Социј. Миква трг. Озора
Ђока Алмажак ученик осн. школе
Тома Радосић бандар
Данило Удички трговац
Витомир Максимовић учител.
Богдан Поповић учител.

ВЕЛИКА ГОРИЦА (ХРВАТСКА)

Престизатник 1 са 3 фор.

Г.

Јанко Војнић кр. оруж. пост. водник

В. ГРЂЕВАЦ (ХРВАТСКА)

Упис. код г. Анаст. Добровића

Престизатника 3 по 5 фор.

Г. Г.:

Добровић Анастас поседџиш
Анага Томо бљезњик
Јуришић Урош писар

Преглатника 20 по 3 фор.

Г. Г.:

Мамаш Васо ^{шп. примед.}
 Војнич Ђорђе посједник
 Вјелан Димитар ^{финанц.} надстражар.
 Пантелић Божо „ „ „
 Велагин Глино писар
 Броћанац Филип ^{благајник}
 Јуришић Миле ^{свештеник}
 Пишчевић Паво ^{посједник}
 Богин Петар ^{учитељ}
 Теодоровић Саво ^{свећ.} Барна
 Марковић Јован ^{свеш.} Грубишничко
 Сивин Јован ^{учитељ}
 Цркуша Нико ^{трг.} Писаница
 Недиљковић Стево ^{колач.} Писаница
 Богдановић Јоцо ^{благајник} Херцег.
 Жижка Андрија ^{трговац}
 Пављ Илија ^{опш.} надстражар „
 Драгош Јоцо ^{трговац} Зденци
 Наранџић Ђорђе ^{посједник} Ковач.
 Милановић Јоцо ^{благ.} Рача

ВИНКОВЦИ (СЛАВЕНИЈА)

Уп. код г. др. Ђ. Милашиновића
 вар. лекара

Преглатника 11 по 5 фор.

Г. Г.:

Д-р Ђорђе Милашиновић ^{вар. лек.}
 Ђорђе Рајин ^{трг.}
 Милан Пауновић ^{поселник}
 Српска Виновацка ^{Осн.} Школа.
 Милан Стојковић ^{кр.} порезник
 Паја Ковачевић ^{адвокат}
 А. Ј. Веселиновић ^{великопоселник}
 Никола Јанковић ^{економ}
 Браћа Теодоровић ^{трговци}
 Гиша Кошчићарић ^{гостионичар}
 Миливој Трумич ^{штампар}

Преглатника 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Бока Јанковић ^{економ}
 Васа Попковић ^{бојадисар}

ВОЈНИТ (ХРВАТСКА)

Упис. код г. Стеве Трбуковића
 учитеља

Преглатника 6 по 3 фор.

Г. Г.:

Н. Малобабић ^{окр.} протопрезв.
 Ђоста Басара ^{општ.} бележ.
 Радивој Живковић ^{парох}
 Гаврило Делица ^{учит.}
 Миле Ђурић ^{учитељ}
 Никола Новаковић ^{учитељ}

БРАЊЕВО (БАНАТ)

Преглатник 1 са 3 фор.

Г.

Јоца Петровић ^{трг.}

ВРЛИКА (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Нико Ристовића

Преглатника 15 по 3 фор.

Г. Г.:

Јосиф Кулишић ^{општ.} начел.
 О. Корнелије Павасовић ^{свешт.}
 Дамњан Доброта ^{учен.} преп.
 Јосо Вуковић ^{обртник}
 Иво Брешац ^{општ.} тај.
 Владислав Кулишић ^{посред.}
 Симо Королија ^{трг.} пом.
 Божо Бркић ^{брат.} чин.
 Симо Баћковић ^{општ.} редар
 Славостар Боговац ^{наст.} мав. Драг.
 Манастир Драговић
 Прот. Глигор. Станиславски ^{парох}
 Васо Максимовић ^{учит.} ^{кофан.}
 Анте Брањин ^{писар}
 Миша Милаш ^{глав.} цетил.

SECRET

Уинс. код г. Светоз. Брашована

2000-2001 1000 1000 1000

2. 62

ESTHER M. MARGENAUER
 HENRY MARGENAUER
 JACOB MARGENAUER
 MIRIAM MARGENAUER
 ELLA MARGENAUER
 ELLA MARGENAUER
 ELLA MARGENAUER
 JACOB MARGENAUER
 CYRIL MARGENAUER
 BASIL MARGENAUER

SUBJECT: _____

I. I.

[illegible][illegible][illegible]

BTARIP FEM

Ул код г. Инфине Инконтиненс

—, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655,

I. K2

1. **Address:** 123 Main Street
 2. **City:** Springfield
 3. **State:** Illinois
 4. **Zip:** 62760

Жарко Станић
Јован Поповић
Тоша Николић
Српска Права Цркв. Општ.
Милош Ландош

Претилатника 27 по 3 фор.

Г. Г.:

Петар Бачановић
Гига Војиновић
Матија Милинковић
Војислав Паланчанин
Сава П. Лазећ
Стеван Гргуров
Жарко Дробац
Сара Вукајловић
Тоша Илић
Максим Станишић
Петар Станишић
Миша Богвић
Адам Јосиф
Гаџра Вујић
Марко Суботић
Д-р Александар Роговић
Васа Лукић
Александар Паремац
Сима Тепић
Зорка Татомировић
Олга Михаиловић
Васа Стојановић
Јоца Баповић
Павле Димитровић
Тоша Врачарић
Мирко Булаћ из Бурса
Тадија Сретчић

ГОРЊИ КОВИЉ (БАЧКА)

Уп. код г. Свет. Гавриловића
пароха

Претилатника 5 по 3 фор.

Г. Г.:

Црквена Књижница
Школка „ „ „
Душан Димовић учит. „ „
Павле С. Гавриловић гимн.
Мито-Николић трг. С. Слани.

ГОСПИЊ (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Данила Димића
трг.

Претилатника 37 по 3 фор.

Г. Г.:

Жарко Вукојевац
Васо Шпајан
Стеван Димић
Ђорђе Димић
Манојло Домен
Мита Орлић
Милан Иванчевић
Српска Читаоница
Никола Радаковић
Коста Ристовић
Тома Пејиновић
Петра Крајиновић
Никола Орлић
Јово Станић
Петар Јерковић
Ђуро Медаковић
Милош Лазећ
Милан Тркула
Петар Павковић
Јован Вањанин
Владимир Буџан
Јане Трбојевић
Јован Подовина
Стево Косановић
Исаја Димић
Петар Шкундрић
Михаило Димовић
Миле Цепицкић
Дане Дејановић
Никола Вукановић
Миле Ожлубица
Раде Неранчић
Никола Цигановић
Миланко Борић
Вуканша Дјаковић
Сава Борић
Пеко Станић

ДАРУВАР (СЛАВОНИЈА)Уписи код г. Косте Драгосавца
учитеља

Претплатника 8 по 3 фор.

Г. Г.:

Боста Јовановић пољед.
Саво Секулић учитељ
Милан Скорупан правник
Стојан Зајелац свештеник
Светозар Драгичевић трговац
Исидор Добровић пољедник
Бого Протић млинар
Петар Зукановић биеженик

ДАЉ (СЛАВОНИЈА)

Уписи код г. Иан. Мисларића

Претплатника 9 по 3 фор.

Г. Г.:

А. Милаковић и син трг.
Анта Милић трг.
Паја Деман „
Михаил Велендерић парох Бео Брдо
Спасоје Дедић учит.
Моша Коларић свирач
Тоша Миланковић економ
Милац Карановић начел.
Бока Маринковић

ДОЛОВО (БАНАТ)

Претплатник 1 са 5 фор.

Г.

Лаза Фука трг.

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Мило Новановић учитељ

ДУБРОВНИК (ДАЛМАЦИЈА)Уписи код г. Јована Бућина
пароха

Претплатника 2 по 5 фор.

Г. Г.:

Народна Штмпарица
Јеромонах Никанор Дутиновић

Претплатника 121 по 3 фор.

Г. Г.:

Нико Бошковић за једног свр. ђака
Тошовић Гаврило
Марић Никола
Врдошвић Јован
Лазаревић Филип
Теловић Томо
Прое. Кушар Марцел
„ Матијевић Нико
„ Царевећ Јоско
Д-р Матијевић Владо
„ Негрини Буро
„ Лепеш Нико
Мајић Филип
Пулић Божо
Панић Јово
Томановић Марија
Пилато Божо
Хоче Божо
„ „
Прое. Јани Рако?
Вулетин Саво
Гојковић Нико
Тројановић Стево
Станишић Марко
Вашић Душан
Симићата Матеј
Свилокоски Ванко
Неровић Пејетко
Верберовић браћа
Војановић Вуко
Милишић Михаило
Бућин Јован, парох
Томашевић Марио
Ванац Петар
Киежевић Стеван
Ветнер Јоско
Визало п. Фрањо

Ђево Иво
 Јелић браћа
 Савокоје Паро
 Д-р Гради Балдо
 Јуришић Иво
 Галеу Бруер Анту
 Бибаца Франц
 Молар Михаил
 Шарич Матеј
 Праменко Михаил
 Браваčić Стево
 Молар Томо
 Д-р Пуљези Јеро
 Вукановић Ристо
 Бабић Никола
 Јефтаковић Томо
 Дражиковић Ђорђе
 Српско Пјевачко Друштво Слога
 Д-р Папи Михаил
 Ђуковић Михаил
 Проф. Царић Јуро
 Јоб Паско
 Рубришићус Иво
 Д-р Пуљези Анту
 Јовановић Герасим
 Симова Нина Хадн Вукотића
 Бабић Васо
 Андрић Јово
 Поповић Марко
 Путица Јово
 Лукије Хуго
 Сарака Нико
 Крстовић Мито
 Феранџи Дум Иво
 Буронич Урош
 Милановић Саво
 Вукосавић Лазар Бошковић
 Марић Јово
 Дрекаловић Ђорђе
 Ђербаровић Богдан
 Вукосавић Лазар
 Вубало Илија
 Управа Српске Мушке Закл. Школе
 Грамац Даница
 Геруи Јово
 Рачета Саво Будва
 Мирон Палајотовић каплан. Фијума
 Даница Властетић капетан Задар
 Илија Рачета Котор
 Анка Мирковић Карловиц

Милишић Лука
 Иванишевић Богдан
 Вучетић проф. Анту
 Мотољак Марко правник
 Шаренац Стеван
 Уповић Нико
 Радулић Нико
 Д-р Павле Лучаћ
 Д-р Валтазар Богатић
 Иванишевић Александра
 Иванишевић Ђуро
 Дучић Језто
 Адамовић Вито
 Зоре Луко наизорник
 Тиханица Симо
 Столић Стеван
 Татић Лазар за Н. Н. Морчу
 Вид Вучетић Вукосавић „
 Дежуловић Мито „
 Харловић Матеј М. „
 Цурић Јанко „
 Зеченић Ђуро „
 Николић Емилуја
 Врчевић Стево
 Вона маркиз Лука
 Сухор Анту
 Присакић Нико
 Алексић Ђорђе
 Шарабо Анту
 Пасарић Иво
 Фоукус Емил
 Фога Анту
 Пасарић Анту
 Фабрис Анту

ДУБИЦА (ХРВАТСКА)

Претплатника 2 до 3 фор.

Г. Г.:

Никола Ножинић српски учитељ
 Милош Исајкић трговац

ДРНИШ (ДАЛМАЦИЈА)*Прегледатника 3 по 3 фор.***Г. Г.:**

Поч. Јаков Вуковић **Каљане**
 Владимир Вуковић парох **Иричан**
 Владис. Лабош гр. нат. викач «

ЕРДУТ (СЛАВОНИЈА)*Прегледатника 1 са 3 фор.***Г.**

Гедеон Н. Бурдела зам. парох

ЕРДЕВИК (СРЕМ)

Упис. код г. П. Марковића
 професора

*Прегледатника 2 по 3 фор.***Г. Г.:**

Стеван Бекарковић парох **Бингула**
 Марко Пешић трг. «

ЗАДАР (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Марка Цара

*Прегледатника 3 по 5 фор.***Г. Г.:**

Доситеј Јовић архим.
 Серафим Калик пров.
 Владимир Вит Симић

*Прегледатника 31 по 3 фор.***Г. Г.:**

Кирија Жежел прота
 Михаило Драголовић свешт.
 Никола Ракетић пров.
 Ђорђе Обрадовић трг.

Петар Петрановић
 Михаило Катурсић пров.
 Ђуро Поповић свешт.
 Ђорђе Конте Војиновић
 Стево Маргетић пров.
 Душан Баљак адвокат
 Нико Маргетић кап.
 Анта Мачура поп
 Викио Јакша
 Српска Читалица
 Петар Бујић
 Д-р Игњатије Банотић **Спљет**
 Л. Билишић из Лукића **Спљет**
 Лаза Тадић дообр. страж. **Корчул**
 Никола Русовић богослов
 Милош Кончаревић «
 Тодор Говедарица «
 Никола Бркић «
 Јован Цијетић «
 Крсто Тушуп «
 Л. Мајсоровић књижев.
 Владимир Понаковић вој. добров.
 Симо Кнежевић
 Милош Кнежевић
 Спасенија Кнежевић
 Кирија Кундалица
 Душан Каровић

Уписани код г. Ђуре Королије

*Прегледатника 12 по 3 фор.***Г. Г.:**

О. Нестор Његуш **Кистањ**
 « Невросије Колунућ **Кистањ**
 Ђуро Королија «
 Максим Вукасовић «
 О. Нестор Плавша «
 Јово Перих «
 Јаков Мартић «
 Вељко Радуловић «
 Шимро Лалић Симић «
 Никола Милошевић Костин «
 Владимир Доброта **Смоковит**
 О. Прок. Самаринић м. круп. **Оброцац**

ЗАГРЕБ (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Симе Л. Лавића

Претилатника 25 по 5 фор.

Г. Г.:

Д-р Никола Радивојевић
 Данило Тиниша оншт. бел. Д. Лапић
 Милан Баршић срп. пр. нар. Марта
 Светозар Добровић трг. Грђевац В.
 Филип Омчикус трг. Беловар
 Матија Турчић начел. Фарнашевац
 Стево Авировић благ.
 Ђуро Авировић трговац Варје
 Стево Ђорђевић веласпос. Питомача
 Милан Бакић трговац Беловар
 Милош Мушкић начелник Гудовац
 Милут. Булаћ с. п. прото Новоселани
 Јован Штековић с. п. прото Беловар
 Васо Малеусић трговац Крижевци
 Мартансиа Школа Марта
 Коста Јовановић посједник Даровар
 Јован Драгаш трг. Зденци Велики
 Мило Хорак парох Лисаница Вел.
 Милош Зеџ уредн. "Народ. Новина"
 Никола Милекић епифер
 Светислав Цицановић кивлар. пом.
 Милан Станковић биз. подградонач.
 Јован барон Жиковић умир. подбан
 Бранко Јовановић септем. стола сед.
 Лазар Руларац септем. стола седмор.

Претилатника 121 по 3 фор.

Г. Г.:

Д-р Милан Николасевић тај. зем. вл.
 Петар Зарић грађев. нац. код брз.
 Гавра Трбијевић рачунар. енципјал
 Јован Милић перовођа
 Екиа Деметровић прев.
 Милан Рајновић суаја
 Миле Благојевић брзојавни чиновник
 Радивој Ковачевић рачун. енципјал
 Михаило Димитријевић чл. з. и. поз.
 Јелена Поповићка трговкиња
 Светозар Вукосављевић трг. књиг.
 Бранко Вајић правник
 Милан Дробач тргов. коресподент
 Милан Дивјак " "
 Алекса Алексић " "

Милош Дранувић прото
 Амброзије Паиловић срп. пр. парох
 Јеленаје Петковић умир. чиновник
 Сануло Божић мјерник
 Д-р Буро Никовић лјечник
 Павле Јовановић вл. с. "Срборана"
 Стево Обрадовић админ. "
 Игњат Димић члан уредн. "
 Светозар Секулић дјел. срп. штамп.
 Светозар Торбина трговац
 Васо Терзић суаја
 Димитрије Грујић срп. нар. учитељ
 Никола Тук трговац
 Анастас Боцарић сакмар
 Јово Ђрховић
 Мојо Медан
 Љубомир Продановић трговац
 Стојан Димић трговачки путник
 Душан Богдановић трг. коресподент
 Коста Ђорђевић " "
 Лазо Кекић " "
 Милош Југовић " "
 Марко Петровић " "
 Сава Вукановић " "
 Никола Савић " "
 Васо Пушкар " "
 Никола Божић " "
 Миле Старчевић " "
 Милутин Поповић трг. пут. из Беча
 Коста Хади правник
 Мајо Хади енципјални тајник
 Душан Јованић чин. зем. ривинде
 Миле Вуловић оншт. брз. чиновник
 Душан Вукосављевић енципјал
 Мита Кушевић тајник банског стола
 Михаило Јанковић рачунар. енципјал
 Милан Рогова процесор
 Стеван Димић тајнички пристав
 Милан Икичевић рачун. чиновн.
 Илија Вајић енцип. чиновник
 Бранко Михајловић слух. формације
 Јован П. Јонковић свешт. Кобаш
 Стево Авиронић трговац Варје
 Њешко Вила ушт. припр. Г. Карловац
 Сава Поповић оружаник Самобор
 Михаило Кривојевић оруж. Иванец
 Ђуро Савић град. енципјал Осјеј
 Вокидар Воронац келтер Викисеш
 Светозар Грубић пот. пр. Новинар
 Стеван Павловић свешт. В. Погач

Иларијон Руваца арх. Гргетек
 Исидор Спасојевић намес. В. Рамет.
 Панта Варјактаровић трг.
 Вока С. Петровић трг.
 Д-р Коста Радојичић лекар
 Јован Карамат књиџар
 Стева „ књиџ. штед.
 Антоније Димитријевић трг.
 Илија Максимовић благ. штедонице
 Игњат Васиљевић трг.
 Штедоница

Преглататника 15 по 3 фтор.

Г. Г.:

Живко Петровић
 Илија Станковић пошт.-тел. чин.
 Јеврем Велегишанин парох Дечки
 Мита Јовановић ошпијал царски
 Коста Карамат проф. Банр.
 Јован Радивојевић Вачић вежб. ода.
 Симо Спида кап. држ. железн.
 Сава Цастковић порез.
 Павле Пушкар
 Мана Борчић
 Павле Зокковић свешт. Карловачки
 Манастир Феник
 Лепосава Трпаунич
 Светозар Н. Ђоровић мостар
 Бавра Јукар пар. Стар. Сала

ИРИГ (СРЕМ)

Уписани код г. В. Николајевића
 пароха

Преглататника 6 по 5 фтор.

Г. Г.:

Коста Матаћ трговац
 Ђорђе Пуљо „
 Јован Ристић економ
 Јовица Леовић трговац Панчево
 Урош Вујић економ
 Стеван Мејић трговац Бингуад

Преглататника 13 по 3 фтор.

Г. Г.:

Стеван Радик учитељ
 Стеван Наодовић учитељ

Ђорђе Ђорђевић „
 Феодр Радошевић мајор
 Лаза Надбантић боложњик
 Зорка Милутиновићева учитељица
 Јелена Дурумова учитељица
 Вока Леовић трговац Сомбор
 Теодор Јожић писар
 Теодор Рогулић котар. посјед.
 Тодор Љубиша трговац Земун
 Алекса Маникуић занат.
 Јован Чулић економ

Упис. код-ра г. Сав. Мирковића
 општинског лекара

Преглататника 11 по 5 фтор.

Г. Г.:

Д-р Младен Лисовац одвјетник
 Стеван Моловић парох
 Мита П. Рогулић трговац
 Нестор Симоновић трговац
 Стеван Дамјановић посједник
 Ђорђе К. Протић управ. позоришта
 Никола Савкић економ Путињи
 Вока Васић трговац
 Исак Дошен протосвј. ман. Хопова
 Митар Милошевић економ
 Митрофан Павловић игум. м. Бешенов.

Преглататника 23 по 3 фтор.

Г. Г.:

Антоније Марковић књиговођа
 Самуило Шампић чиновник
 Ана Манић
 Ружица Бркић
 Богдан Милић ученик
 Радослав Вујић ученик
 Никола Барковић трговац
 Никола Вујић трговац
 Јоца Рогулић „
 Ђилиз Пазарски „
 Младен Петровић „
 Виктор П. Рогулић посједник
 Јосиф Јовичић јеромонах Гргетек
 Герман Срдаковић „ „
 Васа Беочанин колар
 Младен Мразовић борбериј
 Стеван Грујић папуција

Сава Сладановић бележ. С. Јазак
 Јован Грујић ћурчија
 Герман Бошковић нам. м. Крушедола
 Митрован Николић нам. м. Холпа
 Бита Атанацковић
 Душан Миличевић писар
 Милош Бајић адв. перов.
 Герман јеромонах Бишан
 Амвросије „
 Андреја Богдановић „
 Стеван Личинић

ЈАРАК (НА САВИ)

Уписани код г. Стеве Јаношевића

Прегалатника 4 по 5 фор.

Г. Г.:

Јован Михаиловић трг. Хртковци
 Ђорђе Мркић протустав. пор. Осек
 Петар Мркић парох Мартинци
 Ђона Ристивојевић трг.

Прегалатника 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Светозар Змојановић бог. Карловци
 Стева Јаношевић учитељ

ЈАСЕНОВАЦ (СЛАВОНИЈА)

Уписани код г. Лазара Бачића

Прегалатника 7 по 3 фор.

Г. Г.:

Лазар Бачић трговац
 Ђуро Ђуковић чинов.
 Владимир Васиљевић парох
 Јован Гаворић учитељ
 Драгиња Пољанова
 Сестре Давидовићеве
 Н. Н.

КАМЕНИЦА (СРЕМ)

Уписани код г. Љуб. Калентића

Прегалатника 6 по 3 фор.

Г. Г.:

Љубомир Недельковић парох
 Тодор Маркић трговац
 Јован Михаиловић трговац
 Драгутин Бугарски дрворез.
 Наталија Новаковић учитељица
 Тодор Гаврић економ

КАРЛОВО (БАНАТ)

Прегалатник 1 са 3 фор.

Г.

Омер Поповић трговац

КАРЛОВЦИ (СРЕМ)

Уписани код г. Паје Марковића
 професора

Прегалатника 24 по 5 фор.

Г. Г.:

Проф. Р. Врховац
 М. Клапарић Стерија
 С. Шакирић Њинић конз. бек. Н. Сад
 Л. Богдановић протођакон
 Прота Ј. Вучковић ректор богослов.
 Марко Поповић економ
 Проф. В. Зеремски
 „ Г. Барусковић
 Јереј Бертан
 Д. Сперњак проф.
 М. Јакшић „
 Митрован Шевлић проф.
 Д-р В. Максимовић
 Ш. Дамитријевић Чакић
 Д-р Ђ. Јовановић
 „ М. Михаиловић
 Ђ. Башакић судија

Јов. Живковић проф.
 Лаза Обреновић вел. бележник
 Бранко П. Марковић ђак оск. школе
 Лазар Поповић гимназијалац
 Петар Кисељевић
 Јован Станковић
 Д-р Пера Станковић

Преталантника 110 по 3 фот.

Г. Г.

Браћа Јовићи богослови
 Д. Чолаковић богослов
 Д. А. Мишић «
 Ј. Константиновић богослов
 Годуб П. трговин «
 Ст. п. Визак «
 Д. Георгијевић трговац
 Никола Поповић « Саса
 Српска Читаоница
 Јован Токачић члн. срп. нар. фонд.
 Д-р Милан Димитријевић проф.
 Проф. Ј. Живановић
 Д-р В. Милошевић адв.
 Проф. П. Нинковић
 Ј. Савић економ
 Д-р Т. Чуповић судица
 Проф. С. Коларовић
 « Г. Лазић
 Ст. Вујић гимназист
 Проф. Ђ. Магарацшевић
 Д-р Г. Екмецић
 « Ж. Гојковић адвокат
 Јос. Јовановић
 Р. Милушевић учитељ
 Ст. Николијевић гимназист
 Ив. Маширевић богослов
 Т. Поповић гимназист
 В. Секулић трговачки помоћник
 С. А. Јанковић тргов. ц
 М. Симић гимназист
 С. Максимовић гимназист
 М. Подсавковић професор
 С. Штрассер апотекар
 Книжница Срп. Вел. Гимназије
 Слога — богословско друштво
 Јова Радивојевић богослов
 Вељко Мирсављевић
 Моја Класарић млађи
 В. Павковић богослов

В. Марган богослов
 П. Милићевић «
 Ж. Радонић «
 В. Греларовић «
 Нов. Радонић «
 Д. Станковић «
 Д. Котур «
 Мил. Сивачић «
 В. Летић «
 В. Петровић
 Јов. Козобарић
 П. Павловић економ
 С. В. Нехрани богослов
 Р. Бикар «
 Ђ. Панић «
 М. Меданковић «
 Ђ. Вујић «
 В. А. Ристић «
 Ј. Драганић «
 Д. Радошевић «
 Лаз. Ранковић «
 Г. Стајић «
 М. Григоријевић «
 Чампраг «
 Ђ. Марковић «
 С. Војводић «
 Ђ. Вегић «
 В. Дејановић «
 Н. Пујановић «
 Т. Лукач «
 М. Прекајски «
 Н. Теодоровић «
 Ђ. Николић «
 М. Болеславић «
 Г. Савић «
 М. Јанковић «
 А. Бранковић «
 М. Јовановић гимназист
 Д. Марковић «
 Ст. Бракус «
 Вр. Михајловић «
 В. Маметић «
 М. Мијатовић «
 С. В. Јовановић «
 Живко Живановић «
 П. Николић «
 Д. Гајић «
 Р. Рајачић «
 М. Димић «

М. Чопорца богослов
Ј. Чупић "
Д. Радивојевић "
Јанкулов "
Н. Соларић "
В. Смилар богослов
Милутиновић Концулић земљор.
Милан Будисављевић осмошколац
Жељко Милошевић богослов
Милета Шајковић трећошколац
Мита Наумовић угоститељ
П. З. Јовановић књиг. у Задрузи
Б. п. Јовановић " " "
Марко Матић трговац
Петар Станислић угоститељ
Јован Костић трговац
Лука Жикић економ
Тоша " "
Мара Дрежмановићева
Влајко Николић осмошколац
Дазаровић "
М. Витас богослов

Уписани код г. **Б. Магарашевића**
професор:

Претплататника 3 по 3 флр.

Г. Г.:

Максим Живковић парох Саб.
Дарљак Дејановић
Васо Баковић учит. Вуковар

Уписани код г. **Ј. Смиленовића**
Чокића

Претплататника 2 по 5 флр.

Г. Г.:

Нилон Телечић архиман.
Герман Опачић патр. протосвешћ.

Претплататника 4 по 3 флр.:

Г. Г.:

Владимир Јовановић г.д. књиг.
Сергије Поповић патр. економ
Јован Смиленовић Човић благај.
 " Јеремич парох Беоцин

КОВИН (БАНАТ)

Претплататника 2 по 5 флр.

Г. Г.:

Арон п.д. Деспинић
Д-р Милан Божић

Претплататника 7 по 3 флр.

Г. Г.:

Ђура Теодоровић
Димитрије П. Теодоровић
Петар Влајковић
Сава Јеремићев
Јован Николић
Јован Марковић
Стеван Рајковић

КОРЕНИЦА (ХРВАТСКА)

Уписани код г. **Стево** Балежбера
трговца

Претплататника 18 по 3 флр.:

Г. Г.:

Милан Делић општ. благајник
Милан Цвијановић општ. бљежњик
Стеван Калембер
Манојло Ожљобинја парох Врело
Манојло Жигић трговац
Данило Лужерич учител
Паја Тивша трговац
Сима Жигић
Андреја Зобеиница свешт.
Српска Народна Читалица
Дане Будисављевић парох Јошан
Јово " " **Доб. Брдо**
Милан Машинић свешт. **Бунин**
Драган Шобат учит. "
Радо Жигић општ. бљежњик
Васо Прица учител
Мила Накарада трг. **Петр**, Село
Додасовић општ. бележ.

КОТОР (ДАЛМАЦИЈА)

Упис. код др. г. Радос. Евенкића
завоката

Преглататника 5 по 5 фор.

Г. Г.:

Каскић др Радослав
Рамаданиовић Петар
Степановић Нико
" Михаха
Чучаи Илија

Преглататника 48 по 3 фор.

Г. Г.:

Ђор. Страткировић од „Кулини“ ин.
Бојанић Душан
Вукманца Јованка
Вукотић Ђуро
Вулатић Петар
Вукосавић Наталија
Висњић поп Душан
Верона В. Нико
Ердеговић прото Лазар
" Митар
Ђукић Ђорђе
Јованкић Шпиро
Јанкић Ђисан
Јовановић Јово
Каменичаровић Божо
Калија Јово
Кекић Анка
Костић поп Лазар
Клакор Ана
Калуђеровић Богдан
Лазовић Мато
Маринковић Јово
Мрђеи поп Стево
Мицар прото Петар
Милановић Макарије
Милић Андрија
Милетић Ђуро
Мршчуља Драгиња
Мијушковић Илија
" Марко
Пазински Шпиро
Протић Катарина
Петровић Његуш Петар
адуловић Мелко

Радивојић Стево
Рамаданиовић Илија
Суботић Стево
Степановић Олга
Славић Даринка
Стојковић Шпиро
Ђурковић Триво
" Шпиро
" Нико
Ђивановић Л. Илија
Ђурић Филип
Ђабрић Анђелија
Шушић Милутин
Јовановић Шпиро

КУВЕЖДИН (СРЕМ)

Упис. код г. Јов. Максимовића
професора

Преглататника 2 по 5 фор.

Г. Г.:

Јеротије Велић јером. нам. м. кувеш.
Јустин Којић " " "

КУЛА (БАЧКА)

Преглататник 1 са 3 фор.

Г.

Српска Ратарска Читавица

КУМАН (БАНАТ)

Уписани код г. С. Коларића

Преглататника 5 по 3 фор.

Г. Г.:

Стеван Мирковић
Платон Николајевић
Душан Мирковић
Вукосава Бугарске
Стеван Комарић

КУНА (ДАЛМАЦИЈА)

Претплатник 1 са 5 фор.

Г.

Д-р Јово Таузовић

КНИН (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код Г. Саве Ђ. Омчикус

Претплатника 43 по 3 фор.

Г. Г.:

Сава Ђ. Омчикус
Владимир Јовић
Никола Суботић богослов Задар
Симо Синобад трговац
Симо Војводић а
Анта Мачура поп
Тодор Боровић трговац
Душан Амаковић трговац
Јово Берић а
Ерме Ђилић
Владимир Подградски
Војислав Новаковић
Гашто Добрић
Никола Мандић учитељ
Српска Читалица
Јово Симић Чипчија Косово
Максим Будимир трг.
Шпиро Вујиновић прото
Јаков Рашковић
Дамњан Јокић
Тони Монти посједник
Љубомир Влачић срп. свешт. Пољан
Душан А. Милић посједник
Ђуро Калек учитељ а
Тодор Новаковић учитељ Мокро Поље
Поп Павло Зарач а а
Лука Дукић трг. пошм.
Никола Чоко учитељ Отои
Јово Т. Синобад трг. и посједник
Симо Симић учитељ Книшко Поље
Стеван Шолаја учт. у бискупји
Сава Бабић учитељ Плавни
Никола Јовић Шибеник
Војислав Бацко учитељ Мегар

Поп Симеон Јарамаз Думец
Лука Стојанац а
Никола Деголо правник имоски
Милош Катић техничар
Васо Олујић парох Жагровић
Исидор Бурсаћ калуђер Косово
Ђуро Цвијетковић парох Врбник
Душан Новаковић
Војислав Новаковић

КРАПИНА (ХРВАТСКА)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Даво Божићковић кр. ср. пост. водник

КРУШЕДОЛ (СРЕМ)

Претплатник 1 са 10 дин.

Г.

Герман Бошковић игуман крушедол.

ЛЕПОГЛАВА (ХРВАТСКА)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Доситеје Кутузов

ЛОВЊИЦИ (ХРВАТСКА)

Уписани код Г. Миланка Ворића

Претплатника 4 по 3 фор.

Г. Г.:

Милка Мишћевић трговкиња
Никола Омчикус поштомјестор

Далило Драганић учитељ Пљоча
Манојло Милојевић трг. пом. Могорино

ЛУШТИЦА (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Лазе Дајичића
прав. свешт.

Претплатника 7 по 3 фор.

Г. Г.:

Раде Рапковић начел. општ.
Раде Калуђеровић капетан поморски
Милан Кршанац пошт. чиновник
Митар Чуквас и родни учитељ
Радко Павковић ђак
Триво Марковић посједник
Лазо Дајичаћ прав. свештеник

МАНАСТИР ВРДНИК (СРЕМ)

Претплатника 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Дашко Брзановић јер. и нам. врл.
Никодим Јемајић протосви. у врл.

МЕЛЕНЦИ (БАНАТ)

Уписани код г. Андре Лукића
чл. поз. оруж.

Претплатника 2 по 10 дин. у ал.

Г. Г.:

Боста Ристић трг.
Светозар Николић трг.

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Јован К. Илић

МЕСИЋ (БАНАТ)

Претплатник 1 са 15 фор.;

Г.

Емилијан пл. Разли протосицељ

МИНХЕН (БАВАРСКА)

Претплатник 1 са 10 мар.

Г.

Српско Акadem. Друштво Србадија

МИТРОВИЦА (СРЕМ)

Уписани код г. Нич. Вучетића
бол. лекара

Претплатника 2 по 10 дин.

Г. Г.:

Никола Вучетић бол. лекар
Ворђе Теодосијевић бол. Манђако

Уписани код г. Рад. Поповића

Претплатник 1 са 10 дин.

Г.

Павле Панајотовић

Претплатника 26 по 5 фор.

Г. Г.:

Њежмица Срп. Грађан. Читаонице
Тома Василић трговац
Лазо Мијић
Милутин Савић сор.
Лазо Мијаиловић абак.
Никола Ђорџа столар
Д-р Александар пл. Рокнић адвокат
« Владимир Чобанић
Ворђе Савић трг.
Јован Секулић трговац
Душан Михаиловић ус.

Папиа Л. Јовановић уг.
 Спасоје Крстоновић «
 Маша Панајотовић «
 Јован Адамовић тргов.
 Мита Радосављевић књиг. штед.
 Никола Поповић трг.
 Сава Димсвић трговац
 Јован Вујацковић трг.
 Д-р Емило Јовановић доп. лечник
 « Борђе Црновић апотекат
 Коста Арсенић трговац **Илок**
 Д-р Жарко Миладиновић
 Бранка удова Костић
 Петар Стејаћ
 Јован Мијић трг.

Претплатацкиа 49 по 3 фор.

Г. Г.:

Јованка Рагожарека
 Коста Ристиновић обухар
 Урош Ђурић парок **Винковци**
 Искат Матес пекар
 Стеван Марин «
 Мита Ивановић трговац
 « Кошутин «
 Јован Костић трговац
 Лазар Стојановић трг.
 Душан Јовановић абаџија
 Стојан Цегован шедир.
 Мита Личанин касапин
 Тира пд. Милекић градонач.
 Милан Симиновић држ. одветник
 Борђе Петровић апотекар
 Петар Кулић трговац
 Сава Којић обухар
 Богдан Веселиновић чип. штедлонике
 Максим Прокић шумарник
 Петар Јеремић пред. имов. општине
 « Бојкић књигов.
 Сима Тодоровић тргов.
 Азам Драгузиновић трг.
 Борђе Сречковић ааб.
 « Крестић еризер
 Ђока Јовановић чинишар
 Александар Искрић књигов.
 Вака Маглов чиповник
 Стеван Ђукић књигов.
 Јосиф Трумић кнестан
 Велимир Радак трговац

Давид Кристић умировљ. уч. **Лан.**
 Светозар Беоровац п. к. капет. умару
 Стеван Савић економ
 Вуја Декањски ратар
 Јован Вучанов срп. нар. учитељ
 Д-р Никола Јовановић сенатор
 Александра Огореличина
 Д-р Војин Попановић алкокат
 Ђубомир Вожић п. кр. упр. у мору
 Даница Сремчевић
 Алакум Стајић прота
 Зорница Трумића срп. нар. уч.
 Софија Милановићева срп. нар. уч.
 Нана Крстић еризер
 Павло Петровић трг.
 Сава Видаковић циселар
 Светислав Дробац кројач
 Арон Мелникац ћурчија

Уписани код г. Ђорђа Ђурића

Претплатацкиа 1 са 10 дим.

Г.

Боста Стојановић Кленак

Претплатацкиа 1 са 5 фор.

Г.

Никола Гамиршек Моравић

Претплатацкиа 8 по 3 фор.

Г. Г.:

Павле Варишић
 Обрад Пејлић
 Ђорђе Стојановић
 Јован Матић
 Владимир Обрадовић **Мала Вашица**
 Стеван Кумановић **Ил.**
 Ђока Давидовић **Мала Вашица**
 Милан Шкорпић
 Лазар Петровић шумар **Маровић**
 Душан Поповић шума **Кленак**
 Гавра Ковачевић шум. веж. **Кленак**
 Антоније Апостоловић парок «
 Ана Јаковљес «
 Емилија Реда «
 Фриња Цалик «

МОСКВА (РУСИЈА)

Прегледатник 1 са 10 дин.

Г.

Милутин Живковић студ. мед.

НОВИ САД (БАЧКА)

Упис. код г. Тих. Остојића
проф. Срп. Вел. Гим.

Прегледатника 39 по 5 фтор.

Г. г.:

Милева Симић уч. Виш. Дев. Школе
Хаџи-Гавра Плавшић апотекар
Лазо Милошковић управ.
Д-р Милан Савић књижевник
Паја Гостовић адвокат
Арсен Пајевић штампар и књижар
Васа Јовановић Чича оџи. у миру
Вогдан Стојковић медицинар
Давид Турчин трговац
Д-р Мих. Попит Десанчић адвокат
Д-р Милан Давидовић адвокат
Б. Вукотић адвокат
А. Хадих скар. Српске Матице
Ђура К. Триковић медик.
Петар Матић трговин
Димитрије Коса трговац
Д-р Милан Ђурић адвокат
Паја Георгијевић апотекар
Стеван Јокић професор
Д-р Ђорђе Дера
Б. Радовановић адвокат
Милан А. Јовановић професор
Душан Матић књиговођа
Аркадије Цараћанић управ. В. Д. Ш.
Јован Ђурић професор
Српска Интаоника
Д-р Душан Милић
Јелена Јаста Поповић
Стева Скулић бележник Куман
Јона Т. Гадих велсп. Суботица
Д-р Пајица Јанковић адвокат
Милева Стева Миловановића учит.

Душан Јовановић адвокат
Никола Николчић прота Нмес
Јулија п. Јовица Будим-Пошта
Милас. Новић
Мирон Ђорђевић игум.
Емиа Микаиловић нижњер
Љуба Степановић трг.

Прегледатника 258 по 3 фтор

Г. г.:

Милан Механић адвокат. практ.
Нанта Јовановић уч. Виш. Жен. Шк.
Коста Милодраговић
Милан Манојловић књиговецац
Светозар Влашкивић ђак VIII р. гим.
Јован Некадовић
Јован Вујин
Милан Јојичевић
Ђорђе Цвијан
Милан Попић
Ворислава Брадовић
Барон Јосиф Рајачић
Барон Федор Жлук.
Јован Бојкић
Жарко Стефановић
Петар Стојковић
Лазар Марковић ђак VII р. гим.
Милорад Завишић
Васа Турчић
Иван Лукић уч. VI раз. гим.
Урош Крул
Анастије Дера уч. IV р. гим.
Светозар Савковић проф.
Јанко Периа юрист. Чуруг
Светозар Миловановић шавец
Владимир Угричић бријач
Милан Радонић шавец
Стеван Гавриловић асцелер
Тоша Николић црногорац
Александар Којиновић винар
Марко П. Пилић трг.
Василије Ковић учес. VIII р. гим.
Милан Лукић
Вла. Бобервић
Виктор Руп
Душан Марковић
Милош Бокшан
Јован Јатинчић учес. VII р. гим.

Славоко Георгијевић уч. VII р. гим.	Нова Малеташки уч. на Салашу Мол
Станко Аранџић „ „ „	Рада Матић „ „ „
Данило Милошевић „ „ „	Тоша Петаковић учитељ Мартонош
Душан Шпирга „ „ „	Младен Јосиф свешт. „
Јован Мљковић „ „ „	Влајко п. Еремић „
Јован Петровић учен. VI р. гим.	Љубица Филиповићева учит. „
Димитр. Јовановић „ „ „	Шандор п. Еремић „
Борђе Лукић учен. V р. гим.	Марко „
Драгутин Шмит „ „ „	Младен Баковић старији рат. „
Емил Локић „ „ „	„ „ млађи „
Душан Манигодић учен. III р. гим.	Душан Васић шавац „
Стеван Гавриловић учен. VI р. гим.	Шкољска књижица „
Михаило Вукчевић учен. VIII р. гим.	Рада Ађански трг. Надаа
Тоша Грбић ратар	Душан Петровић, парох Надаа
Српска Читаоница Чуруг	Вогољуб Јакшић трг.
Васа Стојадновић парох Чуруг	Ц. Гавриловићева учит. „
Д-р Јован Плић леџник „	Милош Аранџић пошт. „
Гавра Вучерић бележн. „	Александар Којаћ трг. „
Андреја Николић подбележ. „	Сива Алексић учитељ „
Павле Цестиновић виџињер „	Ђура п. Бабрџица Титељ
Милаш Ђуричић учитељ „	Животин Димитријевић „
Никола Каленић општ. благ. „	Аркадије Павловић учит. Стар. Нер
Павле Гавриловић трг „	Наја С. Бошњан
Павле Срећковић гостион. „	Књижн. Срп. Вел. Гимн.
Марко Милутиновић матур. „	Лука К. Алексијевић трг.
Васа Теофановић парох „	Цера Ражин ратар
Душан Њерић учит. „	Иса Љубичић народни свирац
Радослав Николић учит. „	Норислав Николајевић уч. VIII р. гим.
Мишан Стоја парох Стар. Шова	Никола Молић учен. VI р. гим.
Васа Јакшић прав. Тиса Хиџош	Милвоје Поповић учен. VI р. гим.
Јован Продановић капел. „	Деметер Јазић парох Товаришево
Владимир Поповић Нусић	Јестан Шантић учен. VI р. гим.
Сима Жигић администр. пар. Фердин	Борђе Марковић учен. III р. гим.
Иван Гепић парох Мол	Алекса Богдановић учен. V р. гим.
О. Ј. Рацковић јером. м. Кон. Мол	Тодор Шећерковић „ „ „
Георгије Коњовић свр. богосл. „	Милош Мијатонић „ „ „
М. Д. Дејановић срп. учитељ „	Светислав Стефановић „ „ „
Даринка Берићева учитељ „	Алекса Добровић „ „ „
Зорана М. Дејановица учит. „	Урош Поповић-Пец. „ „ „
Аркадије Вуковић учит. „	Борђе Цвејић „ „ „
Тинка Поповићева „ „ „	Јован Јакшић „ „ „
Лазар Јовановић бележњик „	Мирко Каракашевић „ „ „
Јоца Ранковић агент „	Душан Мржић „ „ „
Крста Малеташки припран. „	Дамјан Јеврић пар. Јамена (Славон.)
Српска Читаоница „	Чедомир Чукајловић уч. „
Јола Ковачић упр. заар. „	Стеван Манузић уч. „
Мита Зулук трг. „	Зорка Савићева „ „ „
Петар Илстасић трг. „	Српска Школа „
Слободан Матић „	Јован Молдован бележ. „
Велимир Милутиновић обућар „	Милош Сладојевић нач. „

Живко Николић поштар Јамен (Слав.)	Стеван Чавић трговац	Тител
Стеван Влајиновић екон. Гуња	Тоша Була занатлија	"
Аксентије Маролић сл. Доњи Новин	Јован Јанић учитељ	"
Живко Вайазета уч. зад Гор. Новин	Јован Миралов учитељ	"
Ана Насиљска учит. Стари Нер	Гавра Оремац ратар	"
Милан Гавриловић прав. Ст. Футот	Макс Фишер трг.	"
Олга Михаиловић	Александер Сазданџић гост.	"
Вел. Јанковић свеш. Алп. Чагл.	Рада Дочки економ	"
Јован Петровић учитељ Шова	Младен Стојановић тргов.	"
Вина Степанов св. нар. посл. Тител	Младен Сузић трговац	"
Атанасије Николић	Сава пл. Хрњковић трг.	"
Јоца Марковић Черевик	Ђорђе Крстичић леџик	"
Јован Николић уч. Нови Ст. Иван	Радивој Малетин чшнов.	"
Југ Станикић парох	Смет. Максимовић уч. VI р.	"
Миланко Јосимовић прав. Мохол	Тодор Јозанов парох Рудна	"
Даринка Крпајска Митрић Суботица	Лазар Шовић капелан Ада	"
Данила Ђакова учиг. Ткса Хиђош	Ђорђе Микачковић парох Новић	"
Тима Јовановић трг. Чента	Гаврило Купуслинац јероф.	"
Српска Читалоница Жабаљ	Коста Пешић бита уч.	"
Зорка Илићева Перлез	Никола Јанић гостанч.	"
Данка Стинишићева Фарнаждин	Андрија Николић	"
Рада Стојаковић бл. Јамена (Слав.)	Милан Шведић р тар	"
Јов. Мишковић уч. VIII р. С. В. Г.	Лазар Мојсиловић оп. кнес	"
Павле Станичић " III " " "	Богољуб Обренов ратар	"
Зах. Г. Стојановић трг. Сомбор	Тома Тулум учен. IV раз.	"
Јаша Гергуров	Тоша Јованов " " "	"
Данил Гергуров	Бузан Стевановић уч. г. ков.	"
Даша Грујић	Стеван Славков ратар	"
Марија Паланачка	Мика Тулум Ратар	"
Стев. Вушичевић	Батоца Стојановић поседн.	"
Љубомир Паланачки	Коста за Анд. Лучића уч. III р.	"
Ђорђе Ц. Николић Черевик	Давид Врбашки лекар	"
Љубомир Ђирић О. Реска	Васа Басара ратар	"
С. Стевановић пар. Нови Ст. Иван	Паја Чаквић трговац	"
Никола Поповић учитељ Лежмир	Стеван Марцикић ратар	"
Свет. Лазин Зундановић уч. Титош	Павло Урошевић економ	"
Школска књижевница Стари Стапар	Ник. Николајевић нар. уч. Мокрим	"
Јован Манојловић Суботица	Милан Сувајрић	"
Страхиња Приојачкић учитељ Бајша	Даринка Иликовићка учит.	"
Владимир С. Крстуловић трг. Темерин	Јоса Милетић	"
Бузан Миловановић учиг. Сибаш	Нера Коруга	"
Андрија Зорић Тител	Српска Ратарска Читалон.	"
Јелена Јегић	Вогдан Давидовић	"
Нера Кабурић ковач Тител	Персија Пејчићева учит.	"
Јован Лукић екон.	Миливој Толмачев учит.	"
Ђока Бузаров	Стеван Зрић	"
Милош Небригић екон.	Мита Ст. Кавичић учитељ	"
Милош Мисаушковић белаж. Тител	Стев. Радослављевић књиг.	"
Живко Вучетић адвокат	Живан Кузичић	"
Шандор Јашић економ	Нанја Киркић	"

Јосиф Новиков Мокрин
 Бура Крајован учитељ Мокрин
 Милаш Симоновић уч. V, р. гимн.
 Мита Пејић срп. нар. уч. Госпођин.
 Ђосиф Веселиновић поштар Ковка
 Тоша Риковић трг. „
 Шаца Пешић очоном „
 Јоца Чарнић трговац Чаново
 Јоца Шумарски „
 Пера Манојловић шавач „
 Мита Војковић месар „
 М. Веселиновић правник Сента
 Марко Петровић трг. Перлеа
 Јоца Поповић трг. „
 Мита Живановић пекар „
 Максим Панић трг. „
 Зорка Иковић „
 Лазар Нешиковић „
 Срп. Читаоница „
 Степан Максимовић опанчар Ковка

Упис. код г. Божид. Поповића
пароха

Претплатника 16 по 3 фор.

Г. Г.:

Божидар Поповић парох
 Пера Поповић трг.
 Тоша Мортолошки пиљар
 Ђока Сланкаменац ратар
 „ Обрадовић „
 Платон Ракић „
 Сава Стојковић пипелар
 Васа Милутиновић трг.
 Ђорђе Влаховић ратар
 Данило Сленичевић вој. чин.
 Јован Ђорђевић пиљар
 Јован Човић трг.
 Стев. Јонкић ур. Заст.
 Бошко Станић трг. пом.
 Јосиф Грујић подзор.
 Лаза Плавшић учитељ

НОВСКА (СЛАВОНИЈА)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Стево Крајић трг.

НОВО СЕЛО (БАНАТ)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Павле Алексић

ОБРОВАЦ (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Уроша Деснице
правника

Претплатника 16 по 3 фор.

Г. Г.:

Општина у Обровцу
 Школа у Карину
 Школа у Жегару
 Манастир Крула
 Петар Олујић прога билишански
 О. Јоаким Вједов управ. мли Крупа
 Владимир Десница начелник
 Д-р Владимир Јонкић
 Олга Угрица
 Петар Радуловић ученик
 Урош Десница правник
 Симо Милуш трговац
 Поп Симо Петрановић пар. Нарин
 Јосиф Олујић трговац
 Милаш Кисељскић учен.
 Данило Десница „

ОГУЛИН (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Мих. Грубора
пароха

Претплатника 2 по 5 фор.

Г. Г.:

Михаило Грујић епископ Г. Карловац
 Манастир Гомирје

Претплатника 12 по 3 фор.

Г. Г.:

Симо Гомирац трговац
 Љубомир Јовановић трг.

Боса Кингра трг.
Петронела Грба учитељка
Јашо Мрша поручик
Никола Косановић прото Пашка
Сава Косановић конз. бел. «
Радован Кокотовић сасшт. «
Радош Крагуљак оп. нач. «
Урош Пејић општ. бел. Тауш
Манојло Татаговић парох Дрежница
Никола Мрвашић општ. нач. Гомирје

ОКУЧАНИ (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Исе Скенжича

Претплатника 3 по 3 фор.

ОЉБАСИ (СЛАВОНИЈА)

Упис. код г. Саве Стојакочића
пароха

Претплатника 10 по 3 фор.

Г. Г.:

Душан Кушевић Пожега
Петар Нинковић «
Љубомир Капетановић «
Златица Ристић «
Воко Јовановић «
Јосиф Грубић Слобоштина
Стево Турало Боломача
Милан Ситгер Бучје
Милан Бркиновић Каменица
Велемир Бузачић Бучје

ОРЛОВАТ (БАНАТ)

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Вика Димитријевић трговац

ОСЕК (СЛАВОНИЈА)

Уписани код г. Стеве Страјнића
тај. и благ. Срп. Пр. Црк. Општ.

Претплатника 14 по 5 фор.

Г. Г.:

Васа Муачевић економ
Јован Муачевић одвет.
Александар Будисављевић пук. у миру
Српска Златарска Задруга
Пајо Муачевић трговац
Д-р Душан Милановић суд. присл.
Никола Атан. Плавшић секретар
Д-р Јован Молчански лекар
Лазар Поповић протопрезбит.
Анто Јовановић град. вел. бележник
Васа Ђорђевић адвокат
Јован Јанковић парох
Стеван Николић економ
Димитрије Митровић писар

Претплатника 30 по 3 фор.

Г. Г.:

Никола Вирован град. сенатор
Петар Сабанца трговац
Јован Марковић «
Миливој Месаревић прав. у Грацу
Милан Ђорђевић рани. одвет. писар.
Д-р Иван Стратимировић одв. поров.
« Милош Николајевић суд. присл.
Стева Поповић суд. већник
Тодор Велондерић суд. већник
Глиша Јанковић трговац
Јоца А. Николић економ
Стево Моначанин «
Константин Јовановић трг.
Батица Георгијевић
Илија Стојишић занавч.
Вена Кроткић учитељ
Стеван Чучковић пред. кот. мјер. ур.
Андреја Ђонлић званичнички
Петар Поповић «
Никола Дивјак вр. грађевиничар
Сава Рашиковић занав.
Младен Белајчић занв. брз. и пошта
Воса Косић берберин

Нико Костич стар. трг.
 Милан Букчић гостин.
 Светозар Божић обухар
 Жита Поповић трговац
 Никола Цветковић
 Младен Станојевић правник **Загреб**
 Бранко Муичевић учек. гимн.

ОТОЧАЦ (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Еугена Бончара

Претплатника 11 по 3 фор.

Г. Г.:

Милан Дрча краљ. грунтов.
 Перо Баковић општ. бел. Шкар
 „ Бабић грунтовок мјерник
 „ Огризовић „ „
 Јанко Гарић краљ. шум. благ.
 Вујо Пајинковић краљ. порез.
 Душан Илић шум. процен.
 Милош Грозданић трг.
 Данило Поповић „ „
 Тошо Делић „ **Врховина**
 Вуканшић Пухало општ. бел. Брис

ПАНЧЕВО (БАНАТ)

Упис. код г. др. Л. Ненядовића
 град. физикуса

Претплатника 18 по 5 фор.

Г. Г.:

Д-р Ђуб. Ненядовић град. физикус
 Сава Стојишић прота
 Д-р Ђуб. Гађански адвокат
 „ Стева Јовановић лекар
 Велизар Воборон управ.
 Коста П. Јовановић трг.
 Димитрије П. Ралисављевић трг.
 Коста А. Ђокичић трг.
 Васа Срдаровић трг.
 Стојко Обрадовић „
 Димитрије Николасевић
 Д-р Александар Данкуц лекар

Ђура Стојковић-Кристић трг.
 Јован А. Јовановић трг.
 Бранко Јовановић сенатор
 Властимир Богосављевић бележник
 Јован Шоповић трговац
 Марко Радојчић канцелиста

Претплатник 1 са 10 дук.

Г.

Станко Ралић абација

Претплатника 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Лука Поповић парох
 Срп. Чит. **Демблато**

Уп. код г. Вељ. Костантиновића
 учитеља

Претплатника 8 по 5 фор.

Г. Г.:

Вељко Костантиновић учитељ
 Д-р Светислав Касаниновић адв.
 Никола Николић трговац
 Бранко Крчаганин „
 Метар Кранчевић „
 Никола Ђурчић „
 Душан Јаблановић парох
 Душан Лукић мађ. савет.

Претплатник 1 са 3 фор.

Г.

Даса Николић

ПАКРАЦ (ХРВАТСКА)

Упис. код г. Ђорђа Јагичића

Претплат 1 са 15 фор.

Г.

Ђорђе Јагичић

Претплатника 3 по 5 фор.

Ђуришић срп. парох **Лосна**
 Јоца Марковић трг.
 Александар Марковић посед.

Преталатник 1 са 3 фтор.

Г.

Анатол Јанковић протосекић.

ПАЧЕТИН (СРЕМ)

Уписани код г. Драгут. Протића
пароха

Преталатника 10 по 3 фтор.

Г. Г.:

Драгутин Протић парох
 Вока Станишић трг.
 Стева Цветковић трг. **Острво**
 Лазар Мишић парох **Марица**
 Јован Пандуровић ратар
 Илија Црногорац «
 Станко «
 Весо «
 Тома «
 Никола Поповић «

ПЕРАСТ (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Милана Бурчића

Преталатника 10 по 3 фтор.

Г. Г.:

Балабан Костантин
 Брајковић Јулије
 Ђурчић Милан
 Гузана Капетан Александер
 Ђуриловић Ђукић
 Ђуриковић Андреја
 Ђурић пол Стеван
 Мустур Боже
 Остојић Мије
 Равајиловић Петар

- ПЕРЛЕЗ (БАЧКА)

Преталатник 1 са 5 фтор.

Г.

Даница Путићкова учитељица

ПЕТРИЋА (ХРВАТСКА)

Уписани код г. Павла Бибића
учитеља

Преталатника 37 по 3 фтор.

Г. Г.:

Јелена Ђежевић
 Јован Маргетић трговац
 Никола Славић «
 Дана Ристовић «
 Веља Станковић шумар
 Бранко Иванчић приправ.
 Ирма Дудуковић
 Драгица Томић
 Миша Барковић трг. пом.
 Софија Нераић
 П. Боројевић трг. помоћник
 Г. Богић приправник
 А. Боројевић чиновник
 Ђ. Гамриловић приправник
 Ђ. Тадић
 А. Петровић приправник
 Ђ. Ресановић «
 М. Керанић «
 А. Типа «
 М. Муждеса «
 М. Мишић
 Д. ил. Бугарин
 Јован Каравидић лугар
 « Рацковић капелан
 Миле Хинић припр.
 Јован Живковић припр.
 Тоша Кајганић «
 Јов. Мартиновић «
 Тома Поштић «
 Сима Ивошевић «
 Илија Викић «
 Милош Пушкар
 Др. Ђоз директор

Жане Барчић трговац
 Н. Пушкар "
 Јован Царанић припр.
 Илија Батинић

ПЕТРОВО СЕЛО (БАЧКА)

Уписани код г. Н. Ј. Балубжића

Преглатника 7 по 3 фор.

Г. Г.:

Тима Слешчевић народни учитељ
 Милош Алексић "
 Н. Ј. Балубжић трговац
 Јаша Воргаћ
 Панта Поповић парох
 Миладин Прерадовић
 Марија Мајански

ПРЕГРАДА (ХРВАТСКА)

Преглатник 1 са 3 фор.

Г.

Гаврил Ј. Љубовић кр. ор. пост. вод.

РИСАН (ДАЛМАЦИЈА)

Уписани код г. Матра Батурића

Преглатника 20 по 3 фор.

Г. Г.:

Алексије Ђурковић трг.
 Амбра Ђурковић кап. Јаролав.
 Ђашо Стојковић учитељ
 Гојко Ђатовић посед.
 Димитрије Миковић мт. ман. Бање
 Ђуро Николић тргов.
 Илија Радовић "
 " Поповић посед.
 Јово Грковић трг.
 Лазар Катурић "

Марко Ковачевић трг.
 Мило Ковачевић "
 Мило Радовић "
 Митар Суботић "
 Михаило Ђејединовић прав.
 Михаило Пашић оп. лекар
 Никола Мировић учит.
 " Митар парох
 Петар Јовановић трг.
 Симо Ђатовић посед.

РУМА (СРЕМ)

Упис. код г. Мил. Милића свеш. и
 С. Станојевића

Преглатника 25 по 5 фор.

Г. Г.:

Петар Панајотовић трг.
 Мита Јаковљевић "
 Душан Димовић економ
 Аца Живановић бележ.
 Павле Станојевић "
 Милорад Димитријевић бележ.
 Паја Андрејевић трг.
 Гавра Костић бележник
 Светислав Ивовић "
 Васа Максимовић трг.
 Сима Довернија бележ.
 Сава Мирковић општ. писар
 Петар Станојевић бележ.
 Призренска Богословија
 Васа Јовановић ковач
 Вељко Вилић опанчар
 Панта Биорац тргов.
 Радовоје Крстић екон.
 Д-р Миша А. Поповић адвокат
 Д-р Ант. Богдановић адвокат
 Јован Татић инжињер.
 Теодор Богдановић велепос.
 Вељко Крстић економ
 Јован Јовановић екон. Петровци
 Марко Пешаћ ратар Платичево

Прегледатника 48 по 3 фор.

Г. Г.:

Јован Богдановић трг.
Браћа Гроздић кројачи
Свѣта Крстић трговац
Стеван Кривопац
Јован Дожулић
Стеван Јаковљевић трг.
Јелена Станојевић учитељица
Гавра Пугић учитељ.
Петра Стефановић
Добривој Миловић катих.
Браћа Дулић трг.
Самуило Вујновић јеромон.
Аца Циковац контрол.
Миленко Николајевић трг.
Тоша Огризовић учит.
Милан Живановић трг.
Душан Поповић учит.
Добривој Андријевић чинов.
Нанџа Роквић учит.
Тинка Грбић поселица
Сима Љубинковић свешт.
Љубомир Бикар књигов.
Драгутин Костић благај.
Јован Магарашевић свешт.
Милка Ђорђевић трг.
Душан Бајловић
Д-р Јован Шевић бележ.
Владимир Кошуткић економ
Вилка Грујић трг.
Никола Живковић трг.
Вукосава Крстићева учитељ.
Душан Писаревић свешт.
Сима Миросављевић учит. **Добринци**
Светислав Падбантић казац.
Емија Коквић кројач
Нанџа Михаиловић крчмар
Петра Мијановић трг
Љубомир Исколајевић **Војна**
Лука Георгијевић трг.
Сима Милутиновић
Савка Домен судачница
Димитрије Пазарски трг.
Савка Живковић кројач
Румска Касина
Лена Вербићева учит. **Буђановци**
Милка Јаковљевић абацин.

Васа Кривопац нар. заступ.
Аркадије Стефановић крч. **Брестач.**

СВ. АНДРИЈА (УГАРСКА)

Уписани код г. Ђорђе Малаћа

Прегледатник 1 са 5 фор.

Г.

Паулина Бабић

Прегледатника 4 по 3 фор.

Г. Г.:

Нина Игњатовић
Никола Кречаревић
Адријана Станишић
Ђорђе Малаћ

СЕНТОМАШ (БАЧКА)

Уписани код г. Војина Срђанова
ст. медец. у Инсбруку

Прегледатника 7 по 5 фор.

Г. Г.:

Лазар Каћански парох
Ђорђе Стефановић трг.
Иса Иванић бележник
Д-р Момир Павловић адв.
Никола Лазич трговац
Лазар Манојловић књиг.
Сима Мајински

Прегледатника 3 по 3 фор.

Г. Г.:

Радивој Дебелачки земљ.
Војин М. Срђанов студ. мек.
Лајош Ђоракосић

Упис. код г. Ђуре Страјинића
пароха

Прегледатника 13 по 5 фор.

Г. Г.:

Српска Читаоница
Велко Загорица

Глиша Манојловић
 Милан Дуњићерки
 Новак Годулки народ. капетан
 Д-р Божо Плавшић
 Тоша Георгијевић
 Јован Теовановић
 Ниса Дуњићерки
 Тана Каћански
 Тоша Халић
 Младен Гаћански
 Васа Нићин

Претплатацника 6 по 3 флор.

Г. Г.:

Сима Николић
 Азам Николић
 Софија Грос
 Акса Динићки
 Тоша Јанковић
 Јоца Радосављевић

Упис. код г. Јеврема Миковића
 учитеља

Претплатацника 5 по 5 флор.

Г. Г.:

И. Срп. Задр. за Помагање и Штед.
 Добр. Задр. Српскиња Сентомашкиња
 Александар Јанковић
 Гавра Каћански
 Јеврек Пилићки

Претплатацника 20 по 3 флор.

Г. Г.:

Лазар Св. Манојлов
 Игњат Пушић
 Вона Шарчев
 Тома Николић
 Милош Рунић
 Милутин Незилић
 Гавра Гргуров
 Стева Радовановић
 Витомир Рунић
 Милан Настив
 Сима Шипиљкић
 Мита Пилићки
 Ђорђе А. Манојлов

Стева Вататовац
 Милан М. Манојлов
 Мија Манојлов
 Вељко Каћански
 Милан Д. Манојловић
 Лука Зурковић
 Кузман Манојлов

СИВАЦ (ВАЧКА)

Уписани код г. Милоша Рајића
 помоћ. пароха

Претплатацника 18 по 3 флор.

Г. Г.:

Младен Јовановић парох
 Милош Рајић свештеник
 Шандор Поповић коном
 Душан Пејић учитељ
 Јелена Мајски "
 Душан Теодоровић трг.
 Бура Мајски "
 Никола Теодоровић општ. писар
 Душан Вртунски лиц.
 Сава Лесковац бирт.
 Матија Мајски ратар
 Милан Рајић кнез
 Сава Аланов ратар.
 Бураћ Зупковић бек Пешта
 Трива Калић
 Радосав Ђурић
 Јаша Цвејанов
 Стева Стевановић трг. Лалић

СИЛБАШ (ВАЧКА)

Упис. код г. Т. В. Поповића
 пароха

Претплатацника 7 по 5 флор.

Г. Г.:

П. Григоријевић свеш.	Д.	Ст.	Иван.
М. Григоријевић "	«	«	«
В. Григоријевић исцц.	«	«	«
М. Григоријевић прав.	«	«	«
В. Логич с. н. учитељ.	«	«	«

Александер Тошин свешт. Параго
М. В. Поповић-Даничић учит. Мошор.

Претплатамина 12 по 3 фор.

Г. Г.:

Лазар Грујић бележник
Ђула Жигмонд под бележ.
Данило Саврилов ратар
Дамјан Нинков ратар
Јован Миросављевић ратар
Лазар Михајлов ратар
Гашица Пајић ратар
Марија Теодоровић Пикниче
Љуб. Кабански свештеник Кулини
Реджеи Јозеф немачка Палина
Ђока Ђурић трг. Товаришество
Еађ. (Стеван) Дамјановић Вил.

СКРАДИН (ДАЛМАЦИЈА)

Упис. код г. Станис. Бркиновића

Претплатамина 20 по 3 фор.

Г. Г.:

Дамњан Доброта окр. прота
Сава Барбич прав. нар.
Сава Бијелић " " Брибура
Михаил Јелачић " " Баљци
Богд. Доброта " " Братици.
О. Венедикт Крунољ калуђ. у м. Крзм.
Филип Синобад начелник
Сава Драгишић општ. председ.
Никола Мршић " "
Владимир Далић " "
Жилош Доброта трговац
Ђуро Војводић трг. помоћ.
Спасенија Добрић трг. помоћ.
Ђуро Кнежевић посјед.
Петар Шлирић трг. помоћ.
Поп Милош Колчаревић Ђејани
" Шлиро Богдановић Ђевредану
Банка и Школа Крнети
Никола Покрајац обртник
Станислав Бркиновић

СЛАНО (ДАЛМАЦИЈА)

Претплатамина 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Дум Иво Рајић матор. свештеник
Маријан Вујиновић

СОКОЛОВАЦ (ХРВАТСКА)

Упис. код г. Стев. Ивановића
пароха

Претплатамина 2 по 3 фор.

Г. Г.:

Теодор Вуковић Иванкић
Васо Грубић Дуг. Ријена

СОМБОР (БАЧКА)

Уписан. код г. Милана Николића
глав. књиг. Трг. и Зав. Банке

Претплатамина 2 по 5 фор.

Г. Г.:

Милан Николић гла. књ. Трг. и З. Б.
Боста Георгијевић благ. " " "

СПЉЕТ (ДАЛМАЦИЈА)

Уписан. код г. Марка Цара

Претплатамина 3 по 3 фор.

Г. Г.:

Benedikt Pažinović
J. Matačić
Dr J. Gazzari

СРП. ИТЕБЕЈ (ВАНАТ)Уписани код г. Душ. Јосимовића
свештеника

Преплатнина 3 по 5 фор.

Г. Г.:

Миливој Мишић свештеник

Б. Јовановић бележник

Мил. Омањев трговац

Преплатнина 23 по 3 фор.

Г. Г.:

Ам. Паланачки учитељ

Стев. Мишковић "

Светом. Шаббер "

Жарина Николитић учитељица

Петар Секулић трговац

Јефта Рајић kneз

Ђока Васић кнепр

Тима Станков пред. Срп. Црк. Општ.

Донта Маринков подпр. " "

Тоца Рајић пред. школског одбора

Матеја Јосић тутор

Стеван Рајић "

Ника Раданов "

Драгомир Браћански кројач

Жива Јосић ратар

Милош Пушковић ратар

Мера Рајић "

Ђира Станков "

Теја Ђорђевић "

Сима Роквић "

Бела Дабич "

Тома Омањев "

Браћа Браћански **Модов****СТАРЕ БЕЧЕЈ (БАЧКА)**Уписани код г. Стевана Жекића
учитеља

Преплатнина 3 по 5 фор.

Г. Г.:

Милан Поповић упр. Бач. Пошт. Шт.

Милан Поповић лекар општински

Тата Галиша Манојловић

Преплатнина 24 по 3 фор.

Г. Г.:

Јован Борота окр. прота

" Степановић сист. пар. пом.

Иван Јелић свештеник

Д-р Аров ил. Војновић аав.

Д-р Иван Влаховић аав.

Младен Јосић адвокат

Несидор Дебљачки мерник и посед.

Варок Александар Рајачић

Јован Чиплић учитељ

Младен Поповић учитељ

Коста Дражић "

Батица Јелчић Освалдова учитељица

Стеван Врбачки мернички помоћник

Галиша Миковић испис. бед.

Ђока Богдановић благ. Бач. Пош. Шт.

Ђока Марковић учит. **Петр. Соло**

Бузман Далић земљор.

Паја Живков, "

Арсен Перинић "

Српска Читалица

Народна Библиотека

Мих. Д. Сомборски мерн.

Адам Чиплић учитељ

Јован Поповић "

СТАРА ГРАДИШКА (СЛАВОНИЈА)Упис. код г. Соф. Татошковића
учитеља

Преплатнина 2 по 5 фор.

Г. Г.:

С. Угрињач ир. пош. трг.

Милан Белајчевић парох

Преплатнина 4 по 3 фор

Г. Г.:

Васа Павловић трг.

Батарина Невини учитељ.

Тоша Далић учитељ. **Трнава**М. Осорелица учит. **Дољ. Богилевци**

СТАРА ПАЗОВА (СРЕМ)

Училиш код г. Стевана Шимића
пароха

Прегледатника II по 5 фор.

Г. Г.:

Милош краљев бележник **Бешка**
Аца Милановић поседник **Н. Карловац**
Лазар Буквић трг. **Белегши**
Сава Бабић "
Милан Петковић **Миђија**
Мита Љубиша трг. **Војна**
Аца Натошевић "
Душан " трг. **Сланкимен**
Јован Љубиша трг. **Н. Пазова**
Паја Шимић бележник **Н. Сланкимен**
Д-р Бурица Живковић оп. **д. Миђија**

Прегледатника 50 по 3 фор.

Г. Г.:

Никола Јанковић благајник
Јосиф Зеи кр. суд. пристав
Максим Подкоњак повер. сигурности
Мартин Перишић грунтоњичар
Васа Димитријевић трговац
Миле Мартиновић омишља
Јован Љубиша трговац
Светозар Тодор "
Фрања Такић краљ. кот. пристав
Дерника Раденовић поштарка
Милеа Илић трг.
Сава Пешић парох **Крњишеви**
Ђорђе Поповић трговац **Ст. Баноци**
Цера Кретић трговац **Бешка**
Васа Милутиновић учитељ **Бешка**
Матија Дамљановић трговац "
Георгије Ђимевић пом. кат. "
Светозар Дујановић парох "
Димитрије Барако трговац "
Светозар Некаловић трг. **Миђија**
Лазар Пешић трговац "
Бузман Јуришић благајник "
Велимир Николајевић трг. "
Радосав Марковић парох "
Стеван Лукач поседник **Н. Карловац**
Сима Керечић " **Војна**

Гаја Берић књиговођа
Данило Гламослија учитељ
Ђока Радовановић ратар **Крњишеви**
Јован Гајић учитељ **Чортановац**
Јован Красојевић пос. "
Милан Рапојић занатлија
Сава Суботић упр. овлашћ. итуман
Славка Некаловићева **Миђија**
Станко Бронзић трговац
Стеван Радовановић трг. **Крњишеви**
Сима Ђковић трговац
Живан Данојевић бележ. **Н. Баловац**
Ђока Керечић занатлија **Војна**
Јелена Костић удова
Дим. Станисављевић пар. "
Д-р Сава Недељковић леџник
Ђока Јаношевић учитељ **Војна**
Милош Пауковић
Милан Поповић парох **Војна**
Ганша Бакалиовић
Лука Јовановић
" Јовић бележник **Чортановци**
Српска Читавница
Читавница Ново-Сланкименска

СТ. ФУТОГ (БАЧКА)

Учис. код г. Б. Шичачког
учитеља

Прегледатника 8 по 3 фор.

Г. Г.:

Ђоста Шичачки уч.
Јован Пантелић трг.
Стеван Илић "
М. Марковић оврх.
Јован Петровић трг.
Ђарко Алексић уч.
Васа Чулић парох
Стеван Ковачевић без.

ТРСТ (НА ЈАДР. МОРУ)

Упис. код г. Ст. Мухамловића
чин, у Срп. Кон.

Претилатника 25 по 3 фор.

Г. Г.:

Мирко М. Комленовић овца. Дом.
Андрија С. Широки трг.
Ерсто Лучић трг. књиг.
Јово Ковачевић трг.
Марко Андрић помор. кап.
Милан С. Милоновић банк. чин.
Душан Н. Мандић помор. кап.
Симо Ђ. Симеоновић трг. књиг.
Тома Гоздарић трг.
Ратко Јанковић оп. началник
Стеван Дуконић сликар
Лазар Арс. Димитријевић трг.
Никола Укропина капетан
Лука Томановић помор. кап.
Ерсто Кислић трг.
Вило П. Каменировић капетан
Саватије Кнежевић правос. свеш.
Богољуб Топонарски „ „
Нико Шеровић капетан
Матија Полић трг.
Никола Ковачевић капетан
Андра Баловић инспектор
Ђуро Злоковић поткапетан
Владо Ивечић капетан
Истар Вурбировић капетан

ТУРИЈА (БАЧКА)

Упис. код г. Јована З. Медурића

Претилатника 12 по 3 фор.

Г. Г.:

Павле Вујичић општ. подбележ.
Ненад Курђаковић поштар
Јован Петровић учитељ
Велосава Пајтић учитељ.
Милан Р. Стефановић трг.

Ђока Томић трг.
Ђожа Ђисловић ратар
Јован Малећин општ. кмет
Богољуб Ђасијин општ. благ.
Петра Малећин сапуница
Богољуб Јошић
Ђура Бугарски

ТУР. БЕЧЕЈ (БАНАТ)

Претилатника 5 по 3 фор.

Г. Г.:

Андреја Лукић Чл. Срп. П. П. Др.
Павле Ј. Поповић трговац
Стеван Миловановић „
Нико Максимовић учитељ
Младен Нерадић књигов.

ХЕРЦЕГ-НОВИ (ДАЛМАЦИЈА)

Упис. код г. Тома Поповића

Претилатник 1 са 5 фор.

Г.

Герасим Петрановић прав. влад.

Претилатника 61 по 3 фор.

Г. Г.:

Спиро Гојковић с. зас. т. на саб.
Владимир Тројановић
Јесто Гојковић началник
Босто Милевић учитељ
Милутин Радуловић кал. ман. Савино
Марко Терзовић трговац
Јесто Радонић трг.
Ерсто Кецовић трговац
Ратко Петровић трговац
Мато Ђурановић опш. пр.
Александар Катич учитељица
Марко В. Ђурковић кап.
Петар Поповић парох
Владо Даниновић земл.

Филип Милосавић посређеник
 Уроша Милосавићевих трговац
 Андрија Андријевић учт.
 Ђорђе Радосавић трг.
 Младен Милош Марич
 Ђорђе Радосавић трг.
 Филип Радосавић парох.
 Ђорђе Радосавић учт.
 Ј. Савић
 Јеремир Јеремич пис. манасти. **Савине**
 Андрија Г. Савићевих учт.
 Петар Кочичевић зид. ма. П.
 Ђорђе Николићевих земл.
 Александар Милош парох Ораховач.
 Петар Ђорђевић трг.
 Јован Јеремич
 Андрија Ђурић учт.
 М. Јовановић Грешковић гимназ.
 Младен Милошевић трг. **Морач**
 Ђорђе Ђурић учт.
 Ђорђе Јанковић посређеник
 Стеван Милошевић учт.
 Анд. Јосифић
 Ђорђевић Сри. Пом. Школе **Србина**
 М. Ф. Радосавић кап. пом. **Орахов.**
 Ђорђе С. Радосавић
 Петар Андријевић парох пољански
 Младен П. Радосавић
 Уроша Милош
 * Јовановић посређеник
 Ђорђе Станковић трг.
 Петар Радосавић
 Ђорђе Радосавић трг.
 Младен Јанковић трг.
 Петар Ђорђе Радосавић
 Младен Поповић парох **Крушев.**
 Ђорђе Радосавић учт.
 Стево Шимевић трг.
 Ђорђе Милошевић Намен.
 Младен Ђурић парох.
 Савица Радосавић
 Јован Петровић учт.
 Ђорђе Радосавић трг.
 Младен Јанковић
 Јован Јанковић
 Ђорђе Радосавић
 Јован Милош

ЧАГЛИЋ (СЛАВОНИ

Упис. код г. М. Милић
 учт.

Прегледница 4 по 3

г. г.:

Ђорђе М. Милошевић
 Ђорђе Н. Милош општ. благ.
 Младен Г. Радосавић учт. Н
 Сри. Прав. Црк. Општина

ЧАЈНА (СРЕМ)

Упис. код г. Уроша Вожа

Прегледница 5 по 5

г. г.:

Младен. Јеремич тум. м. Ша
 Теодор Милошевић пис. м.
 Младен Томашевић јер.
 Теодор Ђурић свент. Лема
 Петар Милошевић трг. Ерде

Прегледница 1 по 3

г.

Младен Јеремич оп. писар Мд

ЧЕРЕВИЋ (СРЕМ)

Упис. код г. Бог. Нара
 учт.

Прегледница 1 по 3

г. г.:

Младен Стефановић учт. Бач
 Радосавић
 Младен Милошевић учт.

141

201 100 100. 100
100 100 100
100 100 100
100 100 100
100 100 100

100 100 100
100 100 100
100 100 100
100 100 100

Филип Митровић посједник
 Урош Милашиновић трговац
 Андрија Лазаревић уч.
 Глаго Гојковић трг.
 Мараја удова Марин
 Буро Раповић трг.
 Филип Тројановић парох.
 Војко Радовић учат.
 Ј. Т. ученик
 Јеротер Ђордан нас. манасти. Савине
 Андрија Т. Ожеговић учат.
 Петар Комненовић кап. на Л.
 Буро Накићеновић земл.
 Александро Микулић парох ораховач.
 Петар Бубало трг.
 Јулија Абрамовић
 Андрија Ђурић учитељ
 М. Богданов Тројановић гимназ.
 Шкиро Милиновић трг. Морин
 Васо Ђурић зидар
 Вољко Дамбардић посједник
 Славомир Моллаба ученик
 Ана Достинић
 Библиотека Срп. Пом. Школе Србина
 М. Ф. Вукосовић кап. пом. Орахов.
 Буро С. Вукосовић „
 Петар Аврамовић парох пођашки
 Милош Ј. Поповић
 Урош Мандић
 „ Ломбардић посједник
 Косто Станишић трг.
 Глигор Радовић
 Вељко Радоевић трг.
 Шкиро Јанковић трг.
 Сар. Томо Томашевић
 Васо Новаковић парох Крушев.
 Марко Зечевић учат.
 Стево Шимерак трг.
 Браћа Михаиловићи Намен.
 Милосав Ђураковић пров.
 Савета Реметић
 Јанко Цоробић учитељ
 Вељко Васиљевић трг.
 Нико Доклетић
 Јован Ломбардић
 Вуко Обрадовић
 Јовто Мусић

ЧАГЛИЋ (СЛАВОНИЈА)

Упис. код г. М. Милићевића
учит.

Прегледатника 4 по 3 фор.

Г. Г.:

Вељко М. Милићевић
 Васа Н. Лазин општ. благ.
 Мојсије Г. Роксандић уч. Крмиче
 Срп. Прав. Црк. Општина

ЧАЛМА (СРЕМ)

Упис. код г. Уроша Возаровића

Прегледатника 5 по 5 фор.

Г. Г.:

Амендох. Јеромић тум. м. Шишатопац
 Теофан Узелац намес. „ „
 Гедеон Томашевић јер. „ „
 Теодор Ђурић свешт. Лажичар
 Петар Милатовић трг. Ердени

Прегледатник 1 са 3 фор.

Г.

Никола Јекић ол. писар Манђаос

ЧЕРЕВИЋ (СРЕМ)

Упис. код г. Бог. Наранџића
учитеља

Прегледатника 3 по 3 фор.

Г. Г.:

Боста Стојановић трг. Бикостар
 Радкој „ „ „
 Богдан Наранџић учит. „

ШВЕВНИК (ДАЛМАЦИЈА)

Упис. код г. Дан. Петрановића

Преглатника 4 по 5 фор.

Г. Г.:

М. „витез“ Петровић к. к. с. п. суда
Ђуро Јовић велетрж.

„ Матавуљ „

Д-р Божо Куројица општ. лечн.

Преглатника 19 по 3 фор.

Г. Г.:

Никола „барон“ Далић леч.

Јустин Тресковица ад. пар. шиб.

Марин Ковачев трг.

Михаило Матавуљ трг.

Нико Петрановић кн. помор.

Марко Микровић посјез.

Ђуро Берош лечник

Данило Петрановић срп. уч.

Срп. Пр. Библиот.

Јово Трипа посједн.

Светозар Мишић ад. кр. кот. судца

Анте Адам велепос. Згор.

Јово Покрајац посједн.

Нико Милин трг.

Д-р Крста Ковачевић лечн.

Јосиф Билич велепосред.

Д-р Јосиф Арзубашањ лечн.

Теодор Лаурић трг.

Софија Комадинова учит.

ШИД (СРЕМ)

Упис. код г. Стев. Благојевића

Преглатника 4 по 5 фор.

Г. Г.:

Душан Максимовић трг.

Павле Цовановић парох

Јован Поповић економ Товариш

Д-р Драгутин Грчић кр. јан. болелж.

Преглатника 32 по 3 фор.

Г. Г.:

Љубомир Момировић трговац

Радослав Смиловић трг.

Јоаким Анастасијевић парох

Јован Војиновић економ и начел.

Миливој Форшковић благ. општ.

Чedomир Цвејић б. општ.

Ђорђе Форшковић трг.

Софија Марић трг.

Владислав Ђорђевић трг.

Милица Стефановић трг.

Милан Костић гим. VII раз.

Светозар Мишић трг.

Никола Крсмановић економ

Ланга Стајић трговац

Тоша Станић трг.

Љубица Јосиф Берисова

Д-р Јован Стајић одвјетник

Љубомир Благојевић трг.

Д-р Драгутин Грчић кр. болелж.

Никола Ковачевић парох Илници

Д-р Лазар Корач лечник

Милан Шагош трг.

Љубица Драговић

Светозар Шумановић економ

Крста Мауковић кнж.

Јелка Грчић

Јован Чуцулић парох. Товари.

Богољуб Продановић абац.

Јован Момировић трг.

Светозар Личина кабанџар

Љузман Недељковић чурчија

Исидор Регељ и Ђурчија

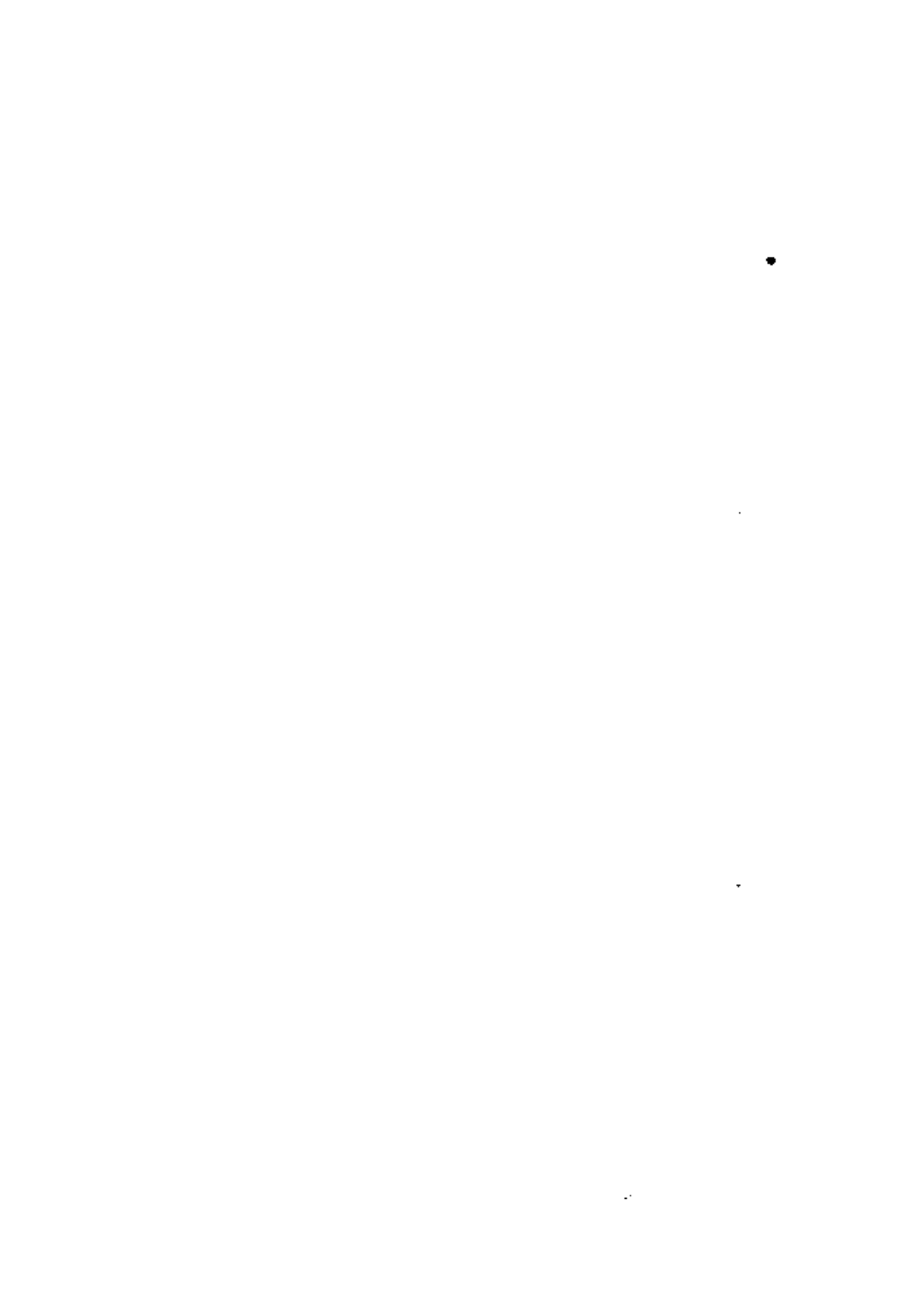
Имена 36 преглатника по 5 фор., 1 са 10 дк. и 101 прет. по 3 фор.
пису штампана; име Михаила Милића тел. (Тенија — Округ Крајински) оснив.
случајно је изостао.

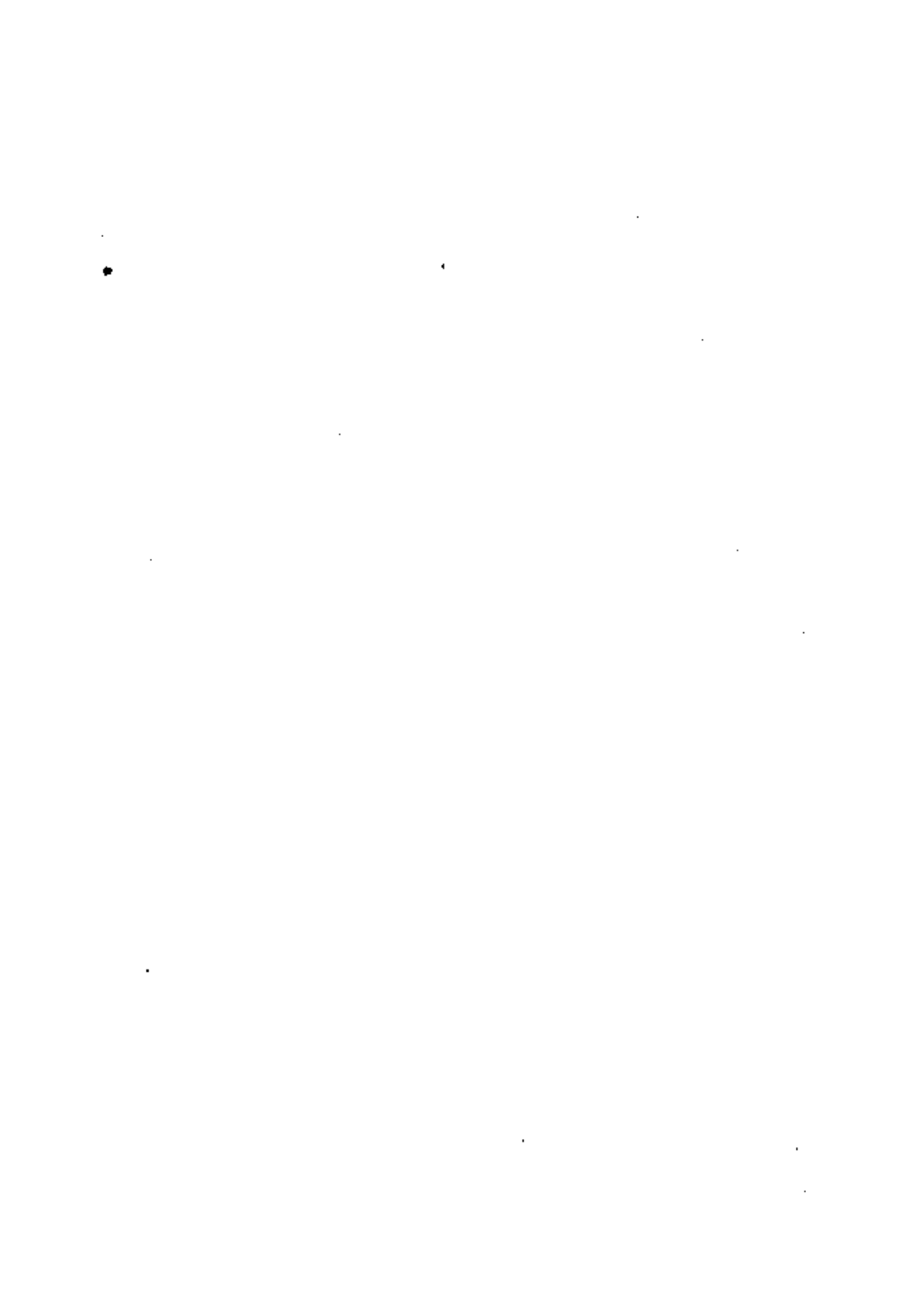
ДОДАТАК

При свршетку штампина имали послани су новце ова г. г.:

Љуб. Јанковић (Пиликован) улагач; Милија Јарић (Крстан) за 1 оснивач и 5 улагача; Петар Видаковић (Широт) оснивач; Ђорђе Тодоровић (Калањевци) оснивач; Јана Т. Милојевић (Ужиче) за 6 оснив. и 11 улагача; Основ. Школа (Дуловина) улагач; Ј. Николић (Копаневић) за 8 оснивача и 8 улагача; Гим. Ј. Јанић (Загреб) за 5 претпла. по 3 фор. и 1 са 10 дана; Ђорђе М. Поповић (Будим-Пешта) за 5 претпла. по 5 фор. и за 8 по 3 фор.; Девејачко Друштво (Бел. Гора) за 25 прет. по 5 фор. и за 61 пр. по 3 фор.; Администрација Засеоца (Нови Сад) за 13 претпла. по 3 фор.; Мил. Угасић (Апатин) прет. са 3 фор.; Петар Ђосалић (Грибарје) прет. са 3 фор.; Радивоје Поповић (Митровица) за 2 прет. по 5 фор. и за 2 по 3 фор.; М. Војиновић (Ј. раи) прет. са 3 фор.; Соверотије Радичић (Сарадистрија) прет. са 10 дана; Соф. Шиклић (Н. Сен) прет. са 3 фор.; Миливој Ражин (Сенкерин) прет. са 5 фор.; Панче Обрадовић (Траичи) за 8 прет. по 3 фор.; Мили Рачагиновић (Котор) прет. са 5 фор.; Јован Угасић (Музичић-Удбина) за 2 прет. по 3 фор.; Н. В. (Кал.) прет. са 3 фор.; Родољ. Нејидић (Дрлача) за 2 прет. по 5 фор. и за 4 по 3 фор.; Велиш Константиновић (Панчево) за 2 претпла. по 3 фор.

PG
1418
.018.Z3
v.1

Stanford University Libraries

3 6105 015 218 329

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.

--	--	--

